

ETHIOPIAN INTELLECTUAL PROPERTY AUTHORITY

PATENT EXAMINATION GUIDELINE

1ST EDITION

2025

ADDIS ABABA

Contents

1. Introduction.....	1
2. The Role of Patents in the promotion of inventions	3
3. Filing of patent applications.....	6
3.1 Minimum requirements for according a filing date	7
3.2 Acknowledgement of receipt	8
3.3 Application Numbering Systems	8
3.4 Correction of deficiencies	8
3.5 Divisional Application	9
3.6 Fees	9
4. Examination of applications	10
4.1 Examination as to Form	10
4.1.1 Request for Grant of a patent	11
4.1.2 Description	12
4.1.3 Representation and Power of Attorney	14
4.1.4 Physical Requirements and Terminology	15
4.1.5 Information Concerning Corresponding Foreign Applications for Patents	15
4.1.6 Priority Claim.....	16
4.1.7 Signature	17
4.1.8 Correction of deficiencies	17
4.2 Search and Substantive Examination.....	17
4.2.1 Search.....	18
4.2.2 Patentability of inventions	21
4.2.3 Non patentable inventions.....	30
4.2.4 Patent claims	35
4.2.5 Unity of Invention.....	44
4.2.6 Abstract	45
4.2.7 Drawings.....	46
4.2.8 Double Patenting.....	46
4.2.9 Objections, Amendments, Correction of Errors.....	47
5. International Patent Classification	48

- 6. Grant and publication..... 53
- 7. Duration and Extension of Duration of a Patent..... 54
- 8. Limitation and Surrender 55
 - 8.1 Limitation..... 55
 - 8.2 Surrender..... 55
- 9. Patent of introduction..... 55
 - 9.1 Conditions for the grant of a patent of introduction 55
 - 9.2 Requirements on Filing..... 56
 - 9.3 Formality Requirements..... 57
 - 9.4 Search and Substantive Examination..... 57

1. Introduction

The patent system of Ethiopia has a history of three decades. The first Patent law of the country, the Proclamation Concerning Inventions, Minor Inventions and Industrial Designs, was enacted in 1995. The Council of Ministers Regulations for Implementation of the Proclamation were also issued in 1997. The legal framework was designed to build national technological capability by encouraging local inventive activities and to create favorable conditions for the transfer and adoption of foreign technology.

The government body responsible for the administration of patent rights in Ethiopia is the Ethiopian Intellectual Property Authority (EIPA). When it was first established in 2003 it had the operating name of Ethiopian Intellectual Property Office. The EIPA acquired its current name in 2022. As part of its patent related duties the EIPA examines patent applications and grants patents on inventions that meet the requirements.

The patent system can play its role of promoting local innovation in Ethiopia and facilitating the transfer of foreign technology when there are mechanisms in place to ensure quality of the patent granting process and protection is given only to inventions that comply with the requirements of the Proclamation and the Regulations. Ensuring that inventions meet the patentability requirements is essential to incentivize innovation and maintain the integrity of the patent system. It is also necessary to ensure that grants are made in a timely and cost efficient manner.

The patent examination process is a crucial aspect of the patent system, as it determines whether or not an invention meets the requirements for patentability. When there is a reliable patent examination process it improves the credibility of the patent system and ensures that only high quality patents are granted. The patent examination process can be complicated and time-consuming, but it is necessary to ensure that only truly innovative and novel inventions are granted patents.

Patent examination is a process that involves multiple steps and requires a deep

understanding of various legal and technical aspects. There are many different activities involved in patent examination including reviewing the patent application, conducting prior art searches, analyzing the claims, and determining whether the invention meets the requirements for patentability.

Qualified examiners and quality management system contribute to quality patents granted by the EIPA. Patent examiners are key players in the patent application process, responsible for reviewing patent applications and determining whether they meet the requirements for patentability. They play a crucial role in helping inventors secure their rights and ensuring that new technologies and innovations are properly protected.

By understanding the basic aspects of patent examination, patent examiners can grant patents only to inventions that are worthy of protection. From a legal perspective, the patent examiner is responsible for interpreting and applying complex laws and regulations to determine whether a patent application meets the requirements for patentability. From a technical perspective, they must also have a deep understanding of the technical field in which the invention falls and be able to identify prior art that may impact the patentability of the invention.

Practical guidelines have a crucial importance in ensuring that patent examiners perform high quality work in a uniform manner. In recognition of this the EIPA prepared these patent examination Guidelines that sets out practices under the Proclamation and the implementing Regulations. It provides a guide for patent examiners, patent agents and other users of the Patent System in Ethiopia that can be applied in the process of patenting.

The Guidelines do not have the force and effect of law and if there are any inconsistencies between it and the provisions of the Proclamation and the Regulations the latter should be followed. It will be updated from time to time when there are amendments made to the current Proclamation, Regulations and interpretations by a Court of Law.

The next chapter provides an overview of what patents are, the role that patents play in promoting the market competitiveness of enterprises, their importance

in encouraging R&D and foreign direct investment as well as their significance in the dissemination of technological information.

In the third chapter the patent application process is explained with a focus on the major steps involved. The steps include according a filing date, acknowledging receipt of application by the EIPA, the application numbering system, correction of deficiencies, filing of divisional applications and fees.

The fourth chapter covers the different activities in the formal and substantive examination of patent applications. The patentability criteria, novelty, inventive step and industrial applicability, is described here. Inventions which are excluded from patent protection are also discussed in this chapter.

The classification of patent applications in accordance with the Internal Patent Classification (IPC) is dealt with in chapter five. The chapter gives information about the purpose of the classification system and the different hierarchies in the classification.

Some important information about the grant and publication of patents, life of a patent, changes in the text or drawing of a patent application to limit the extension of the protection conferred and patent surrender are discussed in chapters six to eight.

The final chapter describes the application and examination procedure for patents of introduction. The filing requirements and the formality and substantive examination of patents of introduction are covered in the discussion of the chapter.

2. The Role of Patents in the Promotion of Inventions

A patent is a legal title granted to protect an invention. An invention concerns a new idea that provides technical solution to a problem¹. An invention may relate to a product or a process. While the problem may be an existing one or new, the technical solution must be novel. A solution that does not embrace a technical

¹ Proclamation Concerning Inventions, Minor Inventions and Industrial Designs, No 123/1995, Article 2(3).

means to solve a specific problem shall not be considered as an invention within the meaning of articles of the Proclamation.

A patent is granted to an invention when the requirements set by the Proclamation and the Regulations are met. Accordingly, an invention that is new, involves an inventive step and is industrially applicable is granted a patent². The exclusive rights that patents offer to inventors enable them to recoup their R&D costs.

In exchange for the exclusive rights granted to a patentee on a claimed invention, the right holder must divulge the information relating to the invention to the public. The applicant must disclose the technical information about the invention clearly and precisely in the patent application. The disclosure requirement of inventions facilitates the dissemination of technological information through patent applications. Such a public disclosure mechanism is expected to result in the expansion of generally accessible technical knowledge stimulating technology transfer, inducing further research and innovation and avoiding duplicative R&D.

Patents encourage foreign direct investment and play a role in facilitating collaboration between knowledge generating institutions and industry. In general, patents promote innovation, encourage healthy market competition and contribute to economic development.

When people think of patents, what usually comes to their mind is a major technological breakthrough or results of investments by large corporations in research and development. However, an invention doesn't have to be a complex, groundbreaking work of genius to get a patent. There are many simple inventions such as the paper clip that easily satisfied the patentability criteria.

Another misunderstanding in relation to patent right is that a granted patent gives its owner or right holder the right to exploit or use his or her invention. However, having a patent does not allow the holder to exploit the invention

² Proclamation no 123/1995, Article 3(1)

if doing so would violate any laws or infringe on another person's rights. The effects of the grant of a patent are that the patented invention may not be exploited in the country by persons other than the owner of the patent unless the owner agrees to such exploitation.

The patent holder has the right to take action against any person exploiting the patented invention in the country without his agreement. Therefore, the right to decide who may or may not use the patented invention for the period in which the invention is protected constitutes the patent owner's most important right. This right permits him to derive the material benefits to which he is entitled as a reward for his intellectual effort and work, and compensation for the expenses he entailed to come up with the invention.

Anyone who is neither the patent owner nor licensed by the patent owner and who nonetheless manufactures, uses, imports, offers for sale or sells a product or performs a process covered by the patent is known as an infringer. An infringer can be sued in court to force him to stop the infringement and to pay the owner damages.

Patents are territorial rights. The exclusive rights are only applicable in the country in which a patent has been filed and granted, in accordance with the law of that country. Legal action against infringement can only be taken in the country where the patent has been granted. If the country becomes a member of regional patent agreements then patent rights will be enforced in accordance with the agreements.

Patents are granted for a limited time. In Ethiopia a patent right extends for an initial period of 15 years from the date of filing in the country with a possibility of five years extension subject to its proper working in Ethiopia³. For this the patent should be renewed every year by payment of a prescribed fee⁴. After a patent expires the invention becomes part of the public domain, and anyone can use or sell the invention without infringing the patent rights of the original owner.

³ P Proclamation No. 123/1995, Article 16

⁴ Proclamation No. 123/1995, Article 17

If an inventor does not patent his invention, competitors may well take advantage of it and use the invention freely. Many other competitor firms will be tempted to use the same product or process covered by the invention without needing to ask for the inventor's permission. Larger enterprises may take advantage of economies of scale to produce a new product that is the result of the invention more cheaply and compete at a more favorable market price. This may considerably reduce the inventor's market share for that product. Even small competing enterprises may be able to produce the same product, and often sell it at a lower price as they would not have to recoup the original research and development costs incurred by the inventor. Furthermore, the possibilities to license, sell or use other mechanisms of transfer technology will be severely hindered if the inventor doesn't patent his invention.

3. Filing of Patent Applications

The first step in securing a patent is the filing of a patent application. When applying for a patent, one of the most important issues is the patent filing date accorded by the EIPA. It can show that the applicant is the first to file his application for the patent, which is used to determine who has priority to the rights of the patent. When two people apply for a patent for a similar invention, the filing date will determine which application takes priority.

If a filing date is not established, the application will be treated as if it had not been filed, and it proceeds no further. The filing date is important in the general scheme of things since it constitutes the date from which certain actions are calculated, such as the term of the patent, and, where appropriate, determines the priority date of any subsequent application in another country. The effect of a priority date is to substitute the date of the earlier filing for the date of the national filing and this is particularly important with respect to the relevant prior art for evaluation of novelty and inventive step.

3.1 Minimum Requirements for According Filing date

An application for a patent must contain a request for the grant of a patent, a description of the invention, one or more claims, drawings (if necessary) referred to in the description or claims, and an abstract⁵. However, it is possible to secure a filing date without a fully completed patent application, as long as the following minimum requirements are met⁶.

The first requirement is an express or implicit indication that the granting of a patent is sought. By using the prescribed EIPA Request Form for Grant of a patent (Form 1) the applicant can expressly indicate his interest to obtain a patent in Ethiopia.

The second requirement is information allowing the identity of the applicant to be established. The request must contain information about the applicant in the manner specified in Article 10 (2) of the Regulation: the name, address, nationality and residence of the applicant. Where the application is in the name of more than one applicant, the requirement must be satisfied for each applicant.

As a third requirement the application shall contain a part which, on the face of it, appears to be a description of an invention. The contents of the description do not require close scrutiny at the stage of according the filing date. It is sufficient to identify a document (or documents) which appear(s) to include a description⁷.

It should be noted that the intent of according a filing date to an application that does not include all the necessary information is not to allow the applicant to make improvements in the disclosed invention by going beyond the initial disclosure in the application while retaining the original filing date. Rather the advantage of this procedure is that it provides additional time to an applicant during which he can submit missing parts of the application.

⁵ Proclamation No. 123/1995, Article 9(3).

⁶ Proclamation No. 123/1995, Article 12(1)

⁷ Proclamation No. 123/1995, Article 12 (1)(c)

Therefore, it is not necessary that the applicant provides any claims at the outset in order to obtain a date of filing. If the application is filed without claims, but satisfies all the requirements for obtaining a date of filing, the applicant will be requested to provide at least one claim and submit the other missing elements from the application within a period of two months⁸.

3.2 Acknowledgement of Receipt

Upon recording a filing date each of the documents making up the application are marked with the date of receipt and a certificate of filing or receipt of the application is issued to the applicant.

3.3 Application Numbering Systems

Applications satisfying the requirements for according a filing date are assigned an application number in accordance with the following numbering system⁹. The application number shall consist of the letter ET, slash, the letter *P* slash, the last two numbers of the filing year (according to the Gregorian calendar) slash and a five digit number which is the serial number of the application.

3.4 Correction of Deficiencies

If at the time of receipt of the application any of the information necessary for according a filing date is missing, or if the application refers to drawings which in fact are not included in the application, the applicant is invited to make the required correction or provide the missing information within two months together with the payment of the prescribed correction fee¹⁰. If the correction is made or the missing drawings are filed, the date of receipt of the required correction or drawings is accorded as the filing date. If no correction is made, the application shall be treated as if it had not been filed. If the missing drawings are not filed, the reference to those drawings is treated as non-existent¹¹. The invitation to file any correction shall be in writing.

⁸ Proclamation No. 123/1995, Article 13(2); Regulations No. 12/1997, Article 27(2)

⁹ Regulations No. 12/1997, Article 24

¹⁰ Regulations No.12/1997, Article (25).

¹¹ Proclamation No. 123/1995, Article 12 .

3.5 Divisional Application

If there is more than one invention in the application, the applicant may, up to the time when the application is in order for grant, divide the application into two or more applications¹². Each divisional application shall be entitled to the filing date and the priority date (if any) of the initial application. Since a patent application is not required to contain any claims on its date of filing the same applies to a divisional application. The applicant may file the claims after the filing of the divisional application.

A divisional application shall not go beyond the disclosure of the initial application. The subject-matter must be “directly and unambiguously derivable” from the parent application. Otherwise, it extends beyond the content of the parent application and it must be deleted from the divisional application. The question of whether the divisional application is confined to subject matter contained in the parent application is not decided until the substantive examination of the application.

Only the registered applicant(s) of the parent application can file a divisional application, although once filed, the divisional application can be assigned to another party independently of its parent application. Once filed, the divisional application is treated as a separate, new application, and will be searched, published and examined independently of its parent application. Thus, a divisional application once granted, can be subject to opposition or infringement proceedings independently of its parent application.

3.6 Fees

Filing of a patent application is subject to the payment of fees¹³. The application fee is indicated in Schedule I of the Regulation.

¹² Regulations No.12/1997, Article (18)

¹³ Proclamation No.123/1995, Article 9(1)

4. Examination of applications

There are three major activities that the EIPA undertakes after ensuring that all the requirements that are necessary to accord the application a filing date are satisfied. These are:

- 1) Examination as to form;
- 2) Search; and
- 3) Examination as to substance.

4.1 Examination as to Form

The formal requirements that an application has to meet are the subject of examination by the examiners of the authority. The examiners check whether the documents making up the application comply with the formal requirements laid down in the Proclamation and the Regulation. The requirements are the following: a request for the grant of a patent, a description of the invention, one or more claims, any drawings referred to the description or claims and an abstract.¹⁴

In addition, the formality examination also ensures that the application contains information concerning the inventor¹⁵, the information on corresponding foreign applications has been filed¹⁶ and that the application complies with other formalities such as payment of fees set out in Schedule I of the Regulation. Formality examination also relates to matters such as the correct claiming of priority¹⁷ completion of the forms, use of correct sized paper, terminology and expressions, units and symbols, correct margins, and ensures that the documents are suitable for reproduction by printing or microfilming specified in the Regulations¹⁸. The formal requirements for the application are explored under the following headings.

¹⁴ Proclamation No.123/1995, Article 9(3); Regulations No. 12/1997, Articles 10-14

¹⁵ Proclamation No.123/1995, Article 8

¹⁶ Proclamation No.123/1995, Article 10; Regulations No. 12/1997, Articles 21 — 22

¹⁷ Proclamation No. 123/1995, Article 11(2); Regulations No. 12/1997, Article 20

¹⁸ Regulations No. 12/1997, Article 13, 15 and 16

4.1.1 Request for Grant of a Patent

The request for the grant of a patent shall be made on Form No. 1 (see Schedule I of the Regulation) and shall be signed by each applicant. It shall indicate that the grant of a patent is requested, include title of the invention and each applicant's name, address, nationality, residence, designate the inventor and representation (if any) and state the applicant's right to the patent¹⁹. The request for grant of a patent may be filed on paper with the EIPA or, in the future, electronically via the EIPA website.

The title of the invention in the request shall be the same as the one in the abstract and the description and shall be short, preferably from two to seven words, and precise.²⁰ It shall clearly and concisely indicate the subject matter to which the invention relates. No words as "Title of the invention" or "Title" shall be used before the title of the invention. When drafting the title of the invention the applicant should not include non-technical terms such as:

- a. The word "patent," personal names, fancy names, trade names, trademarks or abbreviations or terms such as "etc." which do not serve to identify the invention should not be used in the title;
- b. Titles such as "Method", "Apparatus", "Chemical Compounds" alone or similar vague titles do not meet the requirement that the title must clearly state the technical designation of the invention.

The inventor must be designated in the request form unless he files a written declaration stating that he wishes not to be named.²¹ The information provided in the form must clearly indicate whether the applicant is the inventor or not. The designation of the inventor shall indicate each inventor's name and address and, where the applicant is not the inventor or the sole inventor, be accompanied by a statement justifying the applicant's right to the patent.²²

¹⁹ Proclamation No. 123/1995, Article 9(4); Regulations No. 12/1997, Articles 6, 10(1)-(4)

²⁰ Regulations No. 12/1997, Article 10 (5)

²¹ Proclamation No. 123/1995, Article 8

²² Regulations No. 12/1997, Article 10(3)

An applicant who is not domiciled or who has not established business in Ethiopia may be requested to submit documents confirming his nationality and the location of his seat.²³

4.1.2 Description

Description plays an important role in ensuring that the information function of the patent system is performed. The content of the description has to be drafted in such a form that the application contains sufficient technical information to enable the skilled person to carry out the invention, and to understand the contribution to the art, which the inventor has made.

This requirement is stated in the Proclamation as follows: “the description shall disclose the invention in a manner sufficiently clear and complete for it to be carried out by a person skilled in the art and it shall, in particular, indicate at least one mode known to the applicant for carrying out the invention”²⁴. The description shall be arranged in itemized form in accordance with Article 11(a)-(h) of the Regulations, each of the items being preceded by a heading so as to facilitate understanding of the purpose, constitution and effects of the invention. A different arrangement may be used if it would result in a better understanding of the invention.²⁵

Chemical and mathematical formulae may be used but the description shall not contain any advertising. The use of recognized terms of art is acceptable and recommended. Terms which are not generally accepted in the relevant technical field must be explained. The description and the appended drawings can be used to interpret the claims²⁶. As the extent of protection is determined not only by the claims, but also by the description and appended drawings (if any), the examiners shall strictly look at whether the description is presented in a clear manner or not.

²³ Regulations No. 12/1997, 21(3)(a)&(b)

²⁴ Proclamation No. 123/1995, Article 9(4) b

²⁵ Regulations No.12/1997, Article 11(2)

²⁶ Proclamation No. 123/1995, Article 9(4)(b) and Article 9(5)

Manner and Order of the Description shall comply with the requirements of Article 11(1) Regulations which are discussed below.

Technical Field of the Invention²⁷

This is a general broad statement describing the art or technology to which the invention relates. It explains what has been created and the problems the invention solves.

Background Art²⁸

A description shall contain an account of the background to the invention. In so doing the description will summarize the prior art, usually referring to the existing patents and other published documents. The applicant shall disclose information concerning any application for a patent filed by him abroad relating to the same or essentially the same invention as that filed with the EIPA.²⁹ The information is used to understand the nature of the invention, for carrying out the search report, and for the purpose of the examination.

Task which the Invention is Designed to Fulfill³⁰

The description shall specify the task which the invention is intended to fulfill. In other words, the invention as claimed should be disclosed in such a way that the technical problem, or problems, with which it deals can be appreciated and the solution can be understood. To meet this requirement, only such details should be included as are necessary for elucidating the invention.

Effective Results³¹

The description shall state the merits or effective results of the invention as compared with the prior art.

²⁷ Regulations No.12/1997, Article 11(1) (a)

²⁸ Regulations No.12/1997, Article 11(1) (b)

²⁹ Proclamation No.123/1995, Article (10)

³⁰ Regulations No.12/1997, Article 11(1) (c)

³¹ Regulations No.12/1997, Article 11(1) (e)

Figures in Drawings³²

If the application contains any drawings, the description shall describe the figures in those drawings.

Mode for Carrying Out the Invention³³

The description should set out at least one mode for carrying out the invention claimed. This should be done in terms of examples, where appropriate, and with reference to the drawings, if any.

4.1.3 Representation and Power of Attorney

It is common for decisions concerning patent applications to be made in consultation with a patent agent. Patent agents normally have legal knowledge, an understanding of the patent administration processes and are experts in a particular field of technology. As well as assisting in the drafting and processing of patents, patent agents also offer advice as to whether a patent should be taken out and where and how patents are best exploited. In some cases, they are also able to litigate on behalf of patentees. In a sense, patent agents unite the scientific and technical domains with the legal and commercial.

A foreign applicant is required to appoint a patent agent registered in Ethiopia to represent him in the proceeding of his application.³⁴ Local applicants may choose to appoint a registered patent agent. If an agent has been appointed, the application must indicate the name of the appointed patent agent registered in Ethiopia and be accompanied by a power of attorney signed by each of the applicants.³⁵ The power of attorney must be filed within two months of the filing date of the application.³⁶

The EIPA staff in charge of the formality examination must ensure the requirements of representation set out in Article 9 (7) and (8) of the Proclamation and Article 8 of the Regulations are met.

³² Regulations No.12/1997, Article 11(1) (f)

³³ Regulations No.12/1997, Article 11(1) (g)

³⁴ Proclamation No.123/1995, Article 9(7)

³⁵ Proclamation No. 123/1995, Article 9 (8); Regulations No.12/1997, Article 48

³⁶ Regulations No.12/1997, Article 8

If an agent is appointed all communications are sent to them³⁷. Any procedural steps other than the filing of an application taken by a foreign applicant not represented by a registered Ethiopian patent agent or by an agent acting without authorization shall be deemed not to have been taken.³⁸

4.1.4 Physical Requirements and Terminology

The application documents must use measures, terminology and signs in accordance with Article 15 of the Regulations and meet the physical requirements of Article 16 of the Regulations. The description, the claims and the drawings must contain no statements or other matter contrary to public order or morality.³⁹

The nature and form of the drawings must comply with the prescribed requirements⁴⁰ ranging from the quality of the paper, the size of the margin and the use of shading through to the heights of the letters or numerals used. The drawings must be suitable for printing.

The abstract shall commence on a new page with a title of the invention and should be as concise as the disclosure permits (preferably not more than 150 words). The applicant should indicate which figure of the drawings (if any) should accompany the abstract, preferably in brackets at the end of the abstract. Each main technical feature mentioned in the abstract and illustrated in the drawing should be followed by its reference numeral in parenthesis⁴¹.

4.1.5 Information Concerning Corresponding Foreign Applications for Patents

If an application for a patent has been filed by the applicant abroad relating to the same or essentially the same invention as that filed with the EIPA the applicant shall file the following information at the request of the Authority⁴²:

³⁷ Regulations No.12/1997, Article 48

³⁸ Regulations No.12/1997, Article 8

³⁹ Proclamation No.123/1995, Article 4(1)

⁴⁰ Regulations No.12/1997, Article 13

⁴¹ Regulations No.12/1997, Article 14

⁴² Proclamation No. 123/1995, Article 10

- A. Date of filing;
- B. Application number;
- C. Results of search and examination;
- D. Granted patent, or

Final decision rejecting the foreign application or refusing the patent, or, Where applicable final decision invalidating the patent.

The documents are used for facilitating the evaluation of Novelty and Inventive Step of the invention for which an application was filed with the EIPA⁴³.

The requested information and documents are to be filed within a set time limit, which shall be no less than two months and not more than six months from the date of the request. The time limit may be extended upon a reasoned request. The procedure at the EIPA may be suspended until the documents are filed.⁴⁴

The EIPA shall, to the maximum extent practicable, use results of previous works for corresponding foreign patent applications by foreign patent offices and documents of related applications filed abroad furnished by the applicant.⁴⁵

4.1.6 Priority Claim

Novelty and inventive step of an invention are assessed from the date of filing of the application, or the priority date, if priority is validly claimed. The applicant may claim the right of priority of the date of filing of an earlier application. The earlier application must be filed not more than 12 months before the filing date of the application in Ethiopia and the application claiming priority must be in respect of the same invention as the invention disclosed in the previous application. A copy of the earlier application must be filed, if necessary, with a translation.⁴⁶

⁴³ Regulations No.12/1997, Article 21(3)

⁴⁴ Regulations No.12/1997, Article 22

⁴⁵ Proclamation No. 123/1995, Article 10(2); Regulations No.12/1997 Article 21.

⁴⁶ Proclamation 123/1995 Article 11(2); Regulations No.12/1997, Article 20

The previous application may be an application for a patent or for the registration of a utility model certificate. However, a priority right based on the deposit of an industrial design is not recognized.

4.1.7 Signature

The applicant or the appointed patent agent has to sign and state his name in the documents⁴⁷.

4.1.8 Correction of Deficiencies

If the application has formal deficiencies, the applicant is invited to remedy them within two months. If the applicant fails to comply with the invitation to correct the deficiencies within this time limit or where despite the corrections submitted by the applicant the EIPA is of the opinion that the required conditions are not fulfilled the application will be rejected⁴⁸.

4.2 Search and Substantive Examination

The purpose of search and substantive examination is to ensure that the application satisfies the requirements of patentability⁴⁹. The examiner searches for a prior art document that closely relates to the subject matter of the application or for a conflicting document that may lead to double patenting⁵⁰ and determines whether the subject matter of the application is novel and involves an inventive step.

The search is carried out in patent documents of various countries, supplemented by non-patent literature. This total collection of documents is usually referred to as “the search file.” The search can be made through the use of words, classification symbols or indexing codes.

During substantive examination the application is classified, search for prior art is performed and the invention is examined to ensure that it does not fall

⁴⁷ Regulations No.12/1997, Article 7

⁴⁸ Regulations No.12/1997, Article 27(3)

⁴⁹ Proclamation No.123/1995, Article 13(3); Regulations No.12/1997, Article 28

⁵⁰ Regulations No.12/1997, Article 29 (1)

under subject matter excluded from patentability, and that the invention is new, involves an inventive step, and is industrially applicable. A substantive examination also ensures that the application has been sufficiently disclosed and that the claims are concise and supported by the description.

4.2.1 Search

The examiner carries out search of the existing literature for relevant prior art (information disclosed to the public anywhere in the world, in any form, before the date of filing or priority of the examined application)⁵¹. The aim of the search is to identify the documents that may be used at the substantive examination stage when the application is examined for Novelty and Inventive Step.

In conducting the search, the examiner checks the classified search files (documentation collections) to ascertain whether any documents exist which describe a technical solution similar to that described in the application.

As the claims of the patent application determine the extent of the patent protection, search shall be made on the basis of the claims, with due regard to the description and drawings (if any). Hence, while conducting a search the examiner shall bear in mind the key place of claims in patentability of inventions. The key words or text normally used for search include the initial or any words in claims, description and drawings (if any) submitted at the filing date or as later amended. In general, the examiner shall carry out search based on independent claims, dependent claims, description and drawings if any.

While conducting search, the examiner must initially ascertain the technical solution presented in the independent claim⁵² as the subject of the search, followed by a subsequent search for further technical solutions provided by dependent claims as the subject of the search. For example, if the subject matter of the independent claim deals with a composition of matter or combination of elements as X, Y & Z, the examiner shall conduct search on

⁵¹ Proclamation No.123/1995, Article 3(2)

⁵² See section 4.2.4 for a detailed discussion of claims

technical solution presented by X+Y+Z. If relevant document that negates the Novelty & Inventive Step of an invention is not found in X+Y+Z combinations, the examiner shall further search by combining X+Y, X+Z and Y+Z.

At this stage the application is also examined to ensure that it relates to one invention or to a group of inventions which form a single inventive concept⁵³.

In conducting substantive examination searchable documents may include:-

- a) Applications filed with the EIPA before the priority date or the date of filing of the examined application and laid open to public inspection before or after that date;
- b) Published patent documents of various countries in electronic form (searchable databases or in CD-ROMS);
- c) Non-patent literature including scientific journals, technological and other books, periodicals, manuals, etc.

The search shall be conducted using International Patent Classification (IPC)⁵⁴ and computer searchable databases. Published patent document database contains mainly patent documents classified according to IPC. Electronic databases used for search include off-line CD-ROM databases and on-line databases. On-line databases include free-of-charge databases, such as the esp@cenet. Other non-patent literature is also used for search purposes and the relevant prior art documents are retrieved by manual search

The search is carried out primarily on the basis of the search files contained in the Published patent document database and among applications filed with the EIPA before the priority date or the date of filing of the examined application and laid open to public inspection before or after that date. The search first covers all directly relevant technical fields and may be extended to analogous fields. The examiner may additionally carry out an on-line search. While using the computer searchable databases the examiner may use key words in the title of the invention and name of the company or organization.

⁵³ Regulations No.12/1997, Article 17

⁵⁴ See Chapter five of these Guidelines for a detailed discussion of the IPC

For the purpose of the search and the substantive examination under Article 13(3) of the Proclamation and as described in this section of the Guidelines, the EIPA shall, to the maximum extent practicable, use previous work results of corresponding foreign patent applications filed in particular with the European Patent Office, as well as other intellectual property offices and documents of related applications filed abroad furnished by the applicant⁵⁵.

The applicant is informed of the findings of the search by way of examiner's report (Form No. 2 of the Regulations) setting out:

- 1) A list of the documents located during the search, which disclose subject matter the same as or closely resembling the invention; and
- 2) The claims in the application that should be compared with each of those documents.

The report may also give an indication of the scope of the search, that is, the type of documents that have been searched, the time span covered, and the specific areas of technology searched.

The search does not extend to disclosures other than publications and, in particular, does not seek to determine whether disclosure has taken place by public use. This type of disclosure, if any, will only be taken into account during the examination as to substance if that use has been brought to the attention of EIPA by some third party's action.

Use of the IPC for Search Purposes

Nearly all published patent documents are provided with IPC symbols. The IPC may be used for various kinds of search in paper documentation or in electronic databases. The first of these is Novelty Search. The objective of a Novelty Search is to determine the novelty or lack of novelty of the invention claimed in a patent application. The aim of the search is to discover relevant prior art in order to establish whether an invention has or has not already been disclosed at a date earlier than the reference date for the search.

⁵⁵ Proclamation No. 123/1995, Article 10(2); Regulations No.12/1997, Article 21

The second kind of search is conducted to locate documents relevant to the determination of other criteria of patentability, for example, the presence or absence of an inventive step or the achievement of useful results or technical progress. This type of search should cover all technical fields which may contain material pertinent to the invention. The above two types of searches are mainly carried out by industrial property offices with respect to their substantive examination procedures.

The third kind of search is infringement search which involves a comprehensive examination of existing patents and related technical documents to identify any potential infringements on a specific patent. The goal is to determine if a product or a process violates the claims of an existing patent. Furthermore, performing such a search can help investors and inventors from wasting valuable resources or making duplication of efforts pursuing a product or process that someone else has already patented.

The fourth one is informative Search which is made to familiarize the inquirer with the state of the art in a particular field of technology. It is also often referred to as a state-of-the-art search. This kind of search provides background information for research and development activities and allows the identification of patent publications that already exist in the given field. Further reasons for this kind of search could be the need to determine alternative technologies which may replace a technology applied or to evaluate a specific technology which is being offered for license or which is being considered for acquisition.

4.2.2 Patentability of Inventions

An invention must meet several criteria if it is to be eligible for patent protection. These include, most significantly, that the invention must consist of patentable subject matter, the invention must be new (novel), it must exhibit a sufficient inventive step (be non-obvious), it must be industrially applicable (useful), and the disclosure of the invention in the patent application must meet certain standards. Therefore, the patent examiner is expected to check that the patent application fulfills the above criteria of patentability.

4.2.2.1 Novelty

Novelty is a fundamental legal requirement for the patentability of inventions. To obtain a patent the inventor must come up with a new technical solution to a problem. There are two major justifications that underlie the novelty requirement for the grant of a patent. First, the Novelty standard maintains the public domain not to be encroached by the granting of patents to already existing knowledge so that the inventor may not monopolize what others have viewed as free knowledge common to everyone. The second thing is that, the Novelty standard advances competence by discouraging creators of technology from engaging in redundant development efforts. It encourages inventors to be engaged in novel activities knowing that a patent is obtained only when the inventor adds an outstanding progress to the state of the art and introduces a new technical solution to a technical problem not yet solved.

An invention is considered to be new if it does not form part of the state of the art, i.e. everything made available to the public by means of publication or oral description, by use or in any other way before the date of filing or the date of priority (if claimed) of the application⁵⁶.

Publication in tangible form requires that there be some physical carrier for the information, a document in the broad sense of the term, and that document must have been published, that is to say, made available to the public in any manner such as by offering for sale or deposit in a public collection. Publications include issued patents or published patent applications, writings (whether they be manuscript or printed matter), pictures including photographs, drawings or films, recordings and publications on the Internet.

A patent application for an invention should be filed at the EIPA before the invention has been disclosed to the public, otherwise the disclosure of the invention becomes part of the prior art to the patent application and will be taken into account when considering whether the claimed invention meets the requirements of newness and being inventive.

⁵⁶ Proclamation No.123/1995, Article 3(2)

However, there are two conditions where material in the public domain disclosed within 12 months preceding the filing date or the priority date, is not taken into account when assessing Novelty of an invention⁵⁷. The first is where the information was obtained unlawfully or disclosed as a result of a breach of confidence. The second situation is where the disclosure occurred due to the invention being displayed at an exhibition. Such an exhibition can be international, regional or national.

The applicant may request in writing for such disclosures to be disregarded for prior art purposes. The request must be filed at the time of filing or within one month of filing the application and indicate full particulars of the disclosure⁵⁸. Where the disclosure was made at an exhibition, the applicant must file, within the same period, a duly authenticated certificate issued by the authority responsible for the exhibition containing particulars of the exhibition and stating that the invention was in fact exhibited there⁵⁹.

In general while dealing with the determination of Novelty the examiners shall apply the following principles:

1. An invention is considered new if it is not anticipated by prior art;
2. A prior art will be considered as anticipatory (an invention that lacks Novelty is said to be anticipated) if all the essential technical features of the invention under examination are present in the selected closest prior art. Prior disclosure can be implicit or explicit but simple merging of different pieces of prior art material by collocating or mere arranging or listing down of the technical features may not destroy Novelty and;
3. Generic disclosure does not usually take away the novelty of any specific work falling within the terms of that disclosure, but a specific disclosure does take away the novelty of a generic claim embracing that disclosure. For example the prior disclosure of the subset “vegetables” deprives the wider set “fruits and plants” of novelty.

⁵⁷ Proclamation 123/1995, Article 3(3)

⁵⁸ Regulations No.12/1997, Article 19

⁵⁹ Regulations No.12/1997, Article 19

Procedure to Determine Novelty

In order to establish the Novelty of an invention, an examiner has to conduct an extensive search for all prior art documents that relate to the current invention in order to determine whether the invention has been anticipated by previous publication and prior claiming or not. Such prior art searching includes patent and non-patent literature. An invention defined in a claim lacks Novelty if the specified combination of essential technical features has already been disclosed in printed publication, presented in any electronic form, by public use, or sale. In order to destroy Novelty, the document that is identified as the closest prior art must entirely comprise the essential technical features considered as anticipatory within a single form either explicitly or implicitly. If two or more documents are found, each must stand on their own, unless the documents found are linked in such a manner that they form a continuous document that deals with the same subject matter. A technical feature taken by combining two different documents cannot destroy Novelty. In general, anticipation requires the presence of all essential technical features in a single disclosure of each and every element of a claimed invention.

A determination of Novelty requires tasks that should be performed in two distinct steps. First, the current state of technology must be assessed as a basis for comparison. This step requires a determination of the closest prior art from any sources around the world (any prior art documents that are available to the examiner) which are pertinent to the Novelty search. According Article 3(2) Proclamation such closest prior art includes published patent documents filed before the filing date or the priority date of the examined application, applications filed in the EIPA before the filing date or the priority date of the examined application and laid open for public inspection and non-patent literature, as well as evidence of actual uses or sales of a technology in Ethiopia or any country abroad before the filing date or the priority date of the examined application (absolute Novelty).

Second, once the examiner identified all possible closest prior art that might give rise to Novelty challenging documents, the next job is to identify which

document among those identified as closest prior art actually anticipates or destroys the Novelty of the claimed invention. The standard of anticipation must be precise and strict. Each and every technical feature in the claimed invention must be disclosed in a single prior art document chosen as closest prior art (Novelty destroying prior art). Besides, the examiner has to strictly look at whether the said technical features disclosed in a single document may enable a person skilled in the art to make the anticipating subject matter or not.

In general to decide whether the examined invention is novel or not the examiner has to follow the following steps:

1. Search for the closet prior art;
2. Interpret or understand the whole invention (description, claims and drawing (if any)) to establish the boundaries of the invention being claimed;
3. Interpret the searched closest prior art through the eyes of the person skilled in the art (the hypothetical technician);
4. Compare the invention as claimed with the identified closest prior art available on the date of filing or priority date of the application. Based on the comparison identify whether or not the disclosed technical solution found in the closest prior art is substantially the same and whether the person skilled in the art starting from the solution decides that the two inventions can be applied in the same technical field, solve the same technical problem and have the same technical effects.

If each and every essential technical feature found in the closest prior art is found in the application under examination, the invention is considered to have been disclosed before its date of filing or priority and it is not Novel: it has been anticipated.

4.2.2.2 Inventive Step or Non-Obviousness

Once the invention is examined for its Novelty, the next step is to ascertain whether the claimed invention meets the criteria of inventive step or non-obviousness. Inventive step measures the invention's level of technical advancement to deserve the grant of a patent. That means, even if an invention is novel and

possess industrial utility, it does not deserve a patent if it is a mere or trivial continuation of past work. There must be an outstanding leap forward.

Novelty and inventive step are different criteria. Novelty exists if there is any difference between the invention and the prior art. The expression inventive step conveys the idea that it is not enough that the claimed invention is new, that is, different from what exists in the state of the art, but that this difference must have two characteristics. Firstly, it must be inventive, that is, the result of a creative idea and it must be a step, that is, it must be noticeable. There must be a clearly identifiable difference between the state of the art and the claimed invention

Article 3(4) of the Proclamation states that an invention shall be considered as involving an Inventive Step if, taking into consideration the state of the art, it is not obvious to a person having ordinary skill in the art. A person with ordinary skill in the art is presumed to be a skilled practitioner in the relevant field of technology who possesses average knowledge and ability. It is intended to exclude the best expert that can be found.

In assessing inventive step /non-obviousness the following terms shall be defined:

- The first is prior art that refers to any idea/technology pertaining to the invention under scrutiny that has been made available to the public before the filing or priority date of a patent application by any means including, publication, sale, use and oral disclosure;
- Closest prior art refers to that combination of features derivable from one single reference that provides the best basis for considering the extent (question) of obviousness;
- Technical problem relates to the aim and task of modifying or adapting the closest prior art to provide the technical effects that the invention provides over the closest prior art. It is a problem that the invention solves in a novel and non-obvious manner. It should be disclosed in such a way that it can be appreciated and the solution can be understood. It does not necessarily

imply the solution is a technical improvement over the prior art. Seeking for alternatives to a known device or process providing the same or similar effects or which is more cost-effective is solving a technical problem.

The granting of patent rights to technologies that are routinely invented/discovered does not contribute to technological progress but, on the contrary, may arrest knowledge dissemination and hamper it. This is to mean that for an invention to involve an inventive step the steps taken forward must be more than what could be routinely made. Hence, patent examiners can fairly and logically make a determination of whether or not the invention under scrutiny is one that a person having ordinary skill in the art can routinely invent it or not.

The inventive step / non-obviousness analysis proceeds in the same trend as the novelty examination. The question of inventive step or non-obviousness arises only if the invention under consideration is considered novel, i.e. only if the said invention passed the novelty test. The relevant prior art for inventive step generally is the same as that for novelty but in contrast to the novelty requirement of using single document as “anticipatory document” multiple prior art disclosures can be combined to check whether the underlined invention possess inventive step /non-obviousness or not from the perspective of the person skilled in the art.

Determining inventive step /non-obviousness is a challenging task. Many intellectual property offices developed different approaches and methods for checking whether or not the invention under examination possesses inventive step. Among these the one developed by the European Patent Office is recommended in these Guidelines. That is the “Problem Solution Approach”, which was developed on the basis of realizing that an invention is a means to solve a technical problem. In this approach the examiner makes a determination whether the invention under scrutiny is obvious for a person having ordinary skill in the art or not at the time of the filing.

The “Problem Solution Approach” Consists of the Following Steps:

1. Determining the “Closest Prior Art”;
2. Determining the “ Objective Technical Problem” to be solved; and

3. Determining the non-obviousness of the claimed solution in regard to prior art.

Therefore, when using the problem solution approach to establish inventive step / non-obviousness of the invention the examiner has to follow the steps of:

Identifying the closest prior art (closest to the invention under examination): - all documents available to the public (in any form) before the filing date or priority date of the examined application shall be checked and among them the one that embraces similar or the same technical features can be considered as the closest prior art;

1. Determining the technical problem to be solved taking in to consideration the closest prior art. After determining the closest prior art, the essential technical features that distinguish the invention under scrutiny from the prior art and the technical effects achieved by these essential features must be ascertained (determining the distinguishing technical features, problem solved by the said technical features and effects achieved by these key technical features). The technical problem can be considered as the task to be solved by the said distinguishing technical features of the claimed invention but not solved by the closest prior art. If the technical effects furnished by the said distinguishing essential technical features are already accomplished in the closest prior art, then the solution designed to solve the problem in the claimed invention can be considered as an alternative solution;
2. Considering whether or not the claimed invention, starting from the closest prior art and the objective technical problem, would have been obvious to the skilled person. Starting from the closest prior art, combining the said closest prior art with other similar prior arts (different documents) and identifying the technical problem to be solved, arriving at the claimed solution in an obvious or a non-obvious way by taking account of person's skilled in the art knowledge, then decide the fate of the application to be non-obvious or obvious.

In general, after the key technical features of the invention and its effects of solving the underlined problem have been drawn up and identified the next step is to examine with respect to the state of the art whether such technical solution to the said problem outlined under the current invention would have been obvious to a person skilled in the art at the filing or the priority date. The main aim here is to put the skilled person in the shoes of the alleged inventor who solved the problem and decide whether such skilled person in the art would obviously arrive at the same solution as the alleged inventor made at the filing or priority date.

4.2.2.3 Industrial Applicability

In order for an invention to be patentable it must be capable of industrial application. This reflects the long-held view that patent protection should not be available for purely abstract intellectual creations. If the invention is intended to be a product or part of a product, it should be possible to make that product. And if the invention is intended to be a process or part of a process, it should be possible to carry that process out or use it in practice. The need to show industrial applicability also reflects the image of patentable invention as having technical character. Industry here refers not only to the traditional definition of the word, but also applies to other activities, such as transport, agriculture, hunting, public administration, health care, etc⁶⁰

Therefore, industry should be understood in its broad sense as including any physical activity of technical character', i.e. an activity which belongs to the useful or practical arts as distinct from the aesthetic arts; it does not necessarily imply the use of a machine or the manufacture of an article and could cover e.g. a process for dispersing fog or for converting energy from one form to another.

Methods of testing generally are regarded as inventions susceptible of industrial application and therefore patentable if the test is applicable to the improvement or control of a product, apparatus or process which is itself susceptible of

⁶⁰ Proclamation No. 123/1995, Article 3(5)

industrial application. Processes or articles alleged to operate in a manner which is clearly contrary to well-established physical laws, such as perpetual motion machines, are regarded as not having industrial application.

In most cases, industrial applicability will be obvious from the nature of the invention, the disclosure of the invention in the description and the specific examples. However, in some cases, for example, where the invention is a new chemical compound, its industrial applicability may not be obvious. In such cases the application should indicate explicitly the way in which an invention is industrially applicable⁶¹.

4.2.3 Non-Patentable Inventions

In order to be eligible for patent protection, an invention must fall within the scope of patentable subject matter. Fields of technology which may be excluded from the scope of patentable subject matter in Ethiopia include the following:

4.2.3.1 Discoveries, Scientific Theories and Mathematical Methods

Discovery is the act of searching and exploring something that already exists in nature or the environment but was never really recognized before. It constitutes something which has been there in nature or environment but never came in front of the human eyes and has not been recognized earlier. Similarly finding out a new property of a known material or article is a discovery. Such works are not patentable because they have no technical effect and are, therefore, not inventions that fulfill the criteria of patentability according to Article 3(1) of the Proclamation.

Scientific theories are also not patentable, regardless of how radical or revolutionary their insights may be. They are the basic tools of innovative work and the exception is necessary to avoid the danger of blocking the use of such tools and thereby inhibit future innovation premised upon them through the

⁶¹ Regulations No.12/1997, Article 11(1)h

grant of patents. However, patents are granted to a product or a process which incorporates such a theory to bring out innovative solution to a problem. For example, Newton's Theory of Gravity belongs to a non-patentable subject matter. But patents can be granted for a new practical application of the theory of gravity for developing or inventing a gravity pump and a theodolite (a surveyor's instrument used to measure the area or angle) developed using the principles of Pythagoras Theorem respectively.

Similarly, mathematical methods are purely abstract and acts of mental skill. Therefore, methods of calculation, formulation of equations, finding square roots, cube roots and all other techniques directly involving mathematical methods are not patentable. However, the exclusion applies if a claim is directed to a purely abstract mathematical method and the claim does not require any technical means. Inventions that propose and claim a technical solution that is beyond a mathematical method may be granted a patent.

A basic difference between a mathematical method and a technical process can be seen, however, in the fact that a mathematical method or a mathematical algorithm is carried out on numbers and also provides a result also in numerical form. No direct technical result is produced by the method as such. In contrast, if a mathematical method is used in a technical process, that process is carried out on a physical entity and provides as its result a certain change in that entity.

4.2.3.2 Inventions Contrary to Public Order or Morality

Public order expresses concerns about matters threatening the social structures which tie a society together. It mainly refers to the protection of public security and the physical integrity of individuals as part of society, and encompasses the protection of the environment. On the other hand morality is the degree of conformity to what society considers as right and acceptable. The concept of morality is relative to the values prevailing in a society. Such values are not the same in different countries and cultures, and change over time. The culture inherent in the society as a whole or a significant section of the community

should form the basis for determining what behavior is right and acceptable, and what behavior is wrong or immoral.

In Ethiopia inventions that contravene the social norms, ethic, rules and behaviors recognized by the people as right and acceptable are considered to be contrary to public order or morality. In the absence of such exclusion the patent system may promote any kind of inventions that are new, involve inventive step and industrially applicable, even if they are socially harmful. Hence, any patent application that falls under this category shall not be published on the EIPA Patent Gazette and shall be denied patent protection no matter how novel or inventive the invention may be.

Examples of inventions that are contrary to public order or morality include processes of biotechnology such as cloning human beings or processes for modifying the germ line genetic identity of human beings, any machine or method for counterfeiting of currency notes, an invention for adulteration of food products and antipersonnel mines.

Another type of inventions explicitly excluded from patentability for being contrary to public order or morality in numerous patent laws is that of procedures for modifying the genetic identity of animals that cause them suffering without substantial medical or veterinary benefit to man or animals, and animals resulting from such procedures. A famous case was that of the “Oncomouse”. The OncoMouse or Harvard Mouse is a type of laboratory mouse that has been genetically modified to carry a specific gene called an activated oncogene. The activated oncogene significantly increases the mouse’s susceptibility to cancer, and thus makes the mouse a suitable model for cancer research.

4.2.3.3 Plant or Animal Varieties or Essentially Biological Processes for the production of plants or animals

Article 4(1) b of the Proclamation excludes plant and animal varieties and essentially biological processes for the production of plants or animals from

patentability. Varieties are certain subgroups of species with special hereditary characteristics that distinguish them from other varieties. Plant varieties are protected in Ethiopia by the Plant Breeders Right Proclamation.

A process for the production of plants and animals is considered to be essentially biological if it consists entirely of natural phenomena such as crossing and selection. It is a method that involves the steps of crossing and selection without genetic manipulation. Most countries decide whether a process is essentially biological based on the extent of human involvement or intervention.

4.2.3.4 Schemes, Rules or Methods for Playing games or Performing Commercial and Industrial Activities and Computer Programs

Schemes, rules and methods for playing games are not protected by patents. The exclusion applies both to rules for traditional games and rules that underlie contemporary forms of game play. Game rules are normally agreed to by the players as rules serving the explicit purpose of playing the game. They are of an abstract, purely mental nature and are meaningful only in the gaming context. Game rules often are designed to entertain and keep the interest of players by way of psychological effects such as amusement, suspense, or surprise. Such effects do not qualify as technical effects. Rules and corresponding computations which determine a game score or a skill rating for players, even if they are computationally complex, are usually considered non-technical.

The exclusion from patentability also applies to inventions which are of a financial, administrative or organizational nature which are regarded as schemes, rules and methods for doing business. Examples of such activities include banking, accounting, marketing and advertisement, management of rights and contractual agreements, as well as activities involving legal considerations. Planning and forecasting in business environments, including logistics and scheduling of tasks also fall under this category. These activities involve collecting information, setting goals, and using mathematical and statistical methods to evaluate information for the purpose of facilitating managerial decision-making

Computer programs are excluded from patent protection because they are forms of writing or intellectual works which are traditionally protected by copyright rather than patents. While patent law is exclusively concerned with technical creations, computer programs are not technical and, as such, not appropriate subject matter for patent protection. Furthermore, computer programs are effectively abstract ‘mathematical methods’ and ‘algorithms’, which have long been regarded as falling outside the scope of patentable subject matter.

However, while computer programs as such are excluded from patentable subject matter, this does not mean, that inventions that embody or utilize computer programs are also necessarily excluded. This means programs for computers must be considered as patentable inventions when they have a technical character. A computer program is not excluded from patentability if the program, when running on a computer or loaded into a computer, brings about, or is capable of bringing about, a technical effect.

4.2.3.5 Methods for Treatment of the Human or Animal Body by Surgery or Therapy, as well as Diagnostic Methods Practiced on the Human or Animal Body

Any medical treatment of a disease, ailment, injury or disability, i.e anything that is wrong with patients and for which they would consult a doctor, as well as prophylactic treatments such as vaccination and inoculation, is to be regarded as therapy. The same considerations apply for animals as for human patients, so that for example prophylaxis and immunotherapy in animals are regarded as therapy.

Surgery is a technique to treat diseases, injuries or other medical conditions by cutting open the body and removing or repairing the damaged part. In other words any operation on the body which requires the skill and knowledge of a surgeon would be regarded as surgery.

Diagnosis is the identification of the nature of a medical illness, usually by investigating its history and symptoms and by applying tests. Determination of the general physical state of an individual is not considered to be diagnosis if it

is not intended to identify or uncover a disease.

Exclusion of medical methods from patentability is justified on the basis of morality – where it is considered wrong to limit the availability of potential life-saving treatments to individuals in need. The argument is that doctors should be able to choose the best medical treatment for the patient without being restricted by exclusive patent rights with the rationale that patents shouldn't interfere with the saving of a human life.

Diagnostic methods are intended to ascertain the presence (or absence) of a disease; and are decisive for treatment decisions in patients. Therefore, their exclusion from patentability is also considered as necessary to remove barriers to life saving efforts. Veterinary practitioners should also be free from restriction to take the actions they consider suited to diagnose illnesses by means of investigative methods and treat animals.

However, products for use in any of these methods are patentable. Therefore, patents may be obtained for surgical, therapeutic or diagnostic instruments or apparatuses for use in such methods.

4.2.4 Patent Claims

The claims determine the scope of protection conferred for an invention and set out the scope of the patent monopoly sought by the inventor. A patent application must contain one or more claims which define the matter for which protection is sought in terms of the technical features of the invention and shall pertain to either product or process. The claims form the legal basis of the invention and whether an invention fulfills the patentability criteria is determined by examining the claims.

Article 9(4)c of the Proclamation and Article 12 (1) the Regulations require that the claims shall be clear and concise and be supported by the description. This is to say that a claim must contain all of the essential technical features (technical content) that differentiate the invention under examination from the closest prior art. But features which the skilled person accepts or acknowledges as necessary for placing or setting down of such an invention into operation shall

not appear in the claims as they may destroy the Novelty of the invention. The number of the claims shall be reasonable taking into account the nature of the invention⁶².

4.2.4.1 Form and Content of Claims

The claims should commence on a new page. The prescribed and accepted way of writing a claim is that each claim shall be a single sentence. Claims must be drafted in terms of the technical features of the invention. Each technical feature mentioned in the claims and illustrated in the drawings should, wherever possible, be followed by its reference numeral in parenthesis.

The technical terminology used in the claims must be consistent with that used in the description. The claims may contain chemical or mathematical formulae but not drawings and should not contain any statements relating, for example, to commercial advantages or other non-technical matters. However, statements of purpose should be allowed if they assist in defining the invention. Claims to the use of the invention in the sense of the technical application thereof are allowable.

The claims must not, except where absolutely necessary, rely on references to the description or drawings to explain the technical features of the invention, in particular they must not make statements such as “as described in part ... of the description” or “as illustrated in figure of the drawings”.

⁶² Regulations No.12/1997, Article 12(2).

4.2.4.2 Structure of Claims

A patent claim is generally written in three parts – the preamble, the transitional phrase and the body.

1. The *preamble* is an introductory phrase that identifies the category of the invention protected by that claim (example, a herbal formulation for topical wound treatment, a method and apparatus for baking bread, a device for removing bread from baking tins, etc.). As a rule, every claim needs an introductory phrase, but does not limit the scope of claim;
2. Transitional Phrase (dictates whether the claim is “open,” or “closed”. The most common transition phrases are “comprising of” and “consisting of”. Note that, “Comprising of” dictates that the invention includes but is not limited only to the technical features described in the claim while “consisting of” is a closed end phrase that dictates the invention is limited only to the technical features described in the claim;
3. Body of the claim- The body of the claim is the portion that follows the transitional phrase. The body of the claim recites the elements and limitations of the claim. The body also explains how the different elements exist in relationship to one another. The body of the claim may include any of a variety of structural, functional, relational or parametric elements. Example, a herbal formulation useful as a therapeutic and cosmetic applications for the treatment of general skin disorders comprising the following ingredients:
 - a) at least two plant extracts in the form of oil or powder or mixtures thereof, the said plant extracts being selected from the group consisting of *Gymnena sylvestrae* water, *Allium sativum* Gum Olibanum powder; Gum Olibanum resinoid or its organic extract and resinoid free Gum;
 - b) any drug having anti-inflammatory and wound healing property or mixture thereof.

The body of the claim shall be drafted as mentioned in example (a) and (b) above.

A claim can also be written in a two-part format. In a two-part claim, the preamble of the claim sets out the most relevant known prior art and the body characterizes the improvement of the invention. The preamble and body are connected by a specific transitional phrase that signals that the claim is in two parts. Thus two-part claims still have a preamble, a transitional phrase and a body, but the preamble is the statement of the *single* most relevant prior art, the transition is a phrase such as “characterized by” or “characterized in that” and the body provides the element(s) that the applicant considers novel (not found in the closest prior art).

4.2.4.3 Kinds of Claims

There are two basic kinds of claims:

1. Product claims;
2. Process claims

The first category of claims (product claim) includes a substance or composition (e.g. a chemical compound or a mixture of compounds) as well as any physical entity (e.g. article or apparatus) which is produced by man’s technical skill. For example, a claim that covers a tripod for a camera or a window crank is a product claim addressing a physical entity.

In the preamble section a product claim, recites what the product is and sometimes also what it does. Next, the claim will list the essential elements of the invention – that is, those required for the inventive device to function in its most basic form (the essence of the invention). The novelty of the invention lies in these essential components.

In general, infringement of a product claim occurs when a third party, not authorized by the patentee, makes, uses, offers for sale, sells or imports for these purposes the product covered by the claim.

The second category of claims (process claim) is applicable to all kinds of activities in which the use of some material product for effecting the process is implied, the activity may be exercised upon material products, upon energy, upon other processes (as in control processes) or upon living things. It may

address a process that results in a product (e.g., a manufacturing process); or a process not yielding a product (e.g., a process of computing data or a process of diagnosing the safety of a system).

The following is an example of a process claim:

A method for making tea, the method comprising:

- boiling water;
- adding sugar to the boiling water;
- adding tea leaves to the boiling water to form a mixture;
- adding milk to the mixture; and
- filtering the mixture.

In this example, the series of steps performed in the process of making tea are stated sequentially in the order they are performed. In many jurisdictions, however, the steps performed in a process claim are presumed to occur in any order, unless otherwise stated, for both prior art and infringement purposes. In the example set out above, the step of boiling water must occur before the step of adding sugar to the water, but the step of adding sugar to the water could occur after any other step, for example after adding the milk.

An infringement of a process claim occurs where a third party, not authorized by the patentee, uses the claimed process. In addition, if a claimed process results in a product, unauthorized acts of using, offering for sale, selling or importing for these purposes the product obtained directly by that process also constitute infringement of the process claim.

4.2.4.4 Claim Sets

A set of claims in a patent application will normally include one or more independent (or main) claims and a number of dependent or subsidiary claims (or sub-claims), which depend from one or more preceding independent and/or dependent claim(s).

All patent applications must contain at least one independent claim directed

to the essential features of the invention – that is, those features necessary to satisfy the legal patentability requirements such as novelty and inventive step.

An independent claim is a standalone claim that contains all the limitations necessary to define an invention. The independent claim represents the broadest claims. Some independent claims are broader than other independent claims, but a given independent claim is always broader than any claim that depends on it.

Each claim set begins with an independent claim. A patent application may have more than one independent claim. For instance, a single invention may encompass several different aspects, in which case it may not be possible to have one broad claim that covers all the different aspects

Each independent claim may be followed by one or more dependent claims that relate to more specific embodiments of the invention recited in the independent claim. Dependent claims contain references to other claims. A dependent claim that refers to another claim will include all features of the other claim even if they are not explicitly recited. Also, in some cases, a dependent claim may define a particular feature (or features) that may appropriately be added to more than one previous claim (independent or dependent).

It follows that there are several possible relationships between claims. A dependent claim may refer back to one or more independent claims or to one or more dependent claims or to both independent and dependent claims. Any independent claim should clearly specify all of the essential features needed to define the invention except in so far as such features are implied by the generic terms used.

Dependencies to another claim are signaled by the identification of a parent claim from which it depends. Dependent claims include all the features of any other claim. A dependent claim must contain, if possible at the beginning, a reference to the other independent or dependent claim, all of whose features it includes, and then state the additional features.

The format of a dependent claim makes the claim more concise, avoiding

repetition of the whole text of the claim to which it refers. The dependent claim includes everything from the parent claim plus whatever is newly recited in the dependent claim itself. Dependent claims tend to be considerably shorter than independent claims. All dependent claims that relate to an independent claim share the same preamble.

Since a dependent claim does not itself define all the characterizing features of the subject matter which it claims, expressions such as “characterized in that” or “characterized by” are not necessary in such a claim but are nevertheless permissible. Immediately after the reference to another claim, a dependent claim states at least one additional feature that is not present in that other claim.

The arrangement of dependent claims must enable a ready reckoning and construction of the association of related claims and their meaning. All dependent claims must refer back to at least one previous claim and they cannot refer forward to a subsequent claim. In no way can a dependent claim extend the scope of protection of the invention defined in the corresponding independent claim. A dependent claim can only add elements or limitations to the claim from which it depends; it cannot subtract any elements or limitations

4.2.4.5 Clarity and Interpretation of Claims

The clarity of the claims is of the most importance in view of their function in defining the matter for which protection is sought. Claims should be read giving the words the meaning and scope, which they normally have in the relevant art (technical field), unless in particular cases the description gives the words a special meaning by explicit definition or otherwise.

4.2.4.6 Inconsistencies Between a Description and Claims

Any inconsistency between the description and the claims should be avoided. Simple verbal inconsistencies can be removed either by broadening the description or by limiting the claims. In the same way, if the claims are more limited than the description, the claims may be broadened or the description may be limited

Independent claims must be so drafted as to include all the technical features of the invention, which are essential for a technical effect. Inconsistencies regarding apparently essential features occur. For example, when it appears that a certain described technical feature not mentioned in an independent claim is essential to the performance of the invention, or, in other words, is necessary for the solution of the problem to which the invention relates, there will be an objection from the patent examiner. If, in response to this objection, the applicant shows convincingly, e.g. by means of additional documents or other evidence, that the feature is in fact not essential, he may be allowed to retain the unamended claim and, where necessary, to amend the description instead. The opposite situation in which an independent claim includes apparently inessential features is not objectionable.

If a claim is to a process for producing the product of the invention, then the process as claimed should be one which, when carried out in a manner which would seem reasonable to a person skilled in the art, necessarily has as its end result that particular product, otherwise there is an internal inconsistency and therefore lack of clarity in the claim.

4.2.4.7 Result to be Achieved

The area defined by the claims must be as precise as the invention allows. As a general rule, claims which attempt to define the invention by a result to be achieved are not allowed. However, they may be allowed if the invention either can only be defined in such terms or cannot otherwise be defined more precisely without unduly restricting the scope of the claims and if the result is one which can be directly and positively verified by tests or procedures adequately specified in the description or known to the person skilled in the art and which do not require undue experimentation.

In the case of a product claim, if the product is of a well-known kind and the invention lies in modifying it in certain respects, it is sufficient if the claim clearly identifies the product and specifies what is modified and in what way. Similar considerations apply to claims for apparatus. Where the invention

relates to a chemical product it may be defined in a claim in various ways including by its chemical formula as a product of a process, or, exceptionally by its parameters.

Characterization of a chemical product solely by its parameters should, as a general rule, not be allowed. However, it may be allowable in those cases where the invention cannot be adequately defined in any other way, provided that those parameters can be clearly and reliably determined either by indication in the description or by objective procedures which are usual in the art.

A product-by-process claim is a type of patent claim that defines a product in terms of the method or steps used to make the product. Claims for products defined in terms of a process of manufacture are allowable only if the products fulfill the requirements for patentability and the claimed product cannot be defined in any other way than in terms of its process of production. A product cannot be considered as new merely by the fact that it is produced by means of a new process.

4.2.4.8 Support in the Description

There must be a basis in the description for the subject matter of every claim and the scope of the claims must not be broader than is justified by the extent of the description and drawings. Support must be of technical character. Vague statements or assertions in the description having no technical content provide no support.

Where certain subject matter is clearly disclosed in a claim of the application as filed but is not mentioned anywhere in the description it is permissible to amend the description so that it includes this subject matter. If the claim is dependent it may suffice if it is mentioned in the description that the claim sets out a particular embodiment of the invention.

4.2.5 Unity of Invention

When the application is examined for Novelty and Inventive Step, the examiner also checks whether it meets the requirement of unity of invention, i.e. that it relates to one invention or to a group of inventions which form a single inventive concept⁶³.

When two or more inventions are claimed in one application the application will fail to comply with the requirements of unity of invention unless it can be shown that the inventions are so linked as to form a single general inventive concept. The link between the inventions must be a technical relationship, which finds expression in the claims in terms of the same or corresponding special technical features.

A plurality of independent claims in different categories may constitute a group of inventions so linked as to form a single general inventive concept⁶⁴. An application can contain two or more independent claims of the same category only if they cannot be readily covered by a single generic claim⁶⁵. A reasonable number of dependent claims claiming specific forms of the invention claimed in an independent claim may be included in the same application⁶⁶.

When a single claim defines several chemical and non-chemical alternatives, e.g. it contains a so called “Markush grouping⁶⁷”, the requirement of unity of invention should be considered to be present when the alternatives are of a similar nature.

No lack of unity can be present between an independent claim and its dependent claims, even if the features of the dependent claims are juxtaposed with the features of the independent claim.

⁶³ Proclamation No.123/1995, Article 9 (2)

⁶⁴ Regulations No.12/1997, Article 17(1)

⁶⁵ Regulations No.12/1997, Article 17(2)

⁶⁶ Regulations No.12/1997, Article 17(3)

⁶⁷ Markush structures are representations of chemical structures with variable substituents that are used in patent documents to specify groups of related chemical compounds, often in order to claim them as part of the scope of a filed patent application. If a claim is intended to encompass combinations or mixtures of the alternatives set forth in the Markush grouping, the claim may include qualifying language preceding the recited alternatives (such as “at least one member” selected from the group), or within the list of alternatives (such as “or mixtures thereof”

When there is a group of inventions in an application they should be linked by a single concept which is inventive or there should be a technical relationship among the claimed inventions. To fulfill the requirement of unity of invention each claim should share a single common technical relationship which is inventive. The single common technical relationship which is inventive is called the “special technical feature”.

If a patent examiner determines that the claims in a patent application lack unity of invention, the applicant, will typically be required to elect certain claims and cancel or remove the others. The applicant should, however, typically be allowed to file another divisional application for the unelected claims from the first application. In practice, this means that failing to meet the requirement has time and cost consequences for the applicant, resulting in additional fees and a delay in obtaining patent protection.

4.2.6 Abstract

The abstract is a summary of the disclosure contained in the description, claims and drawings, indicating the technical field to which the invention pertains. It constitutes an efficient instrument for the purposes of understanding the gist of the invention.

The main purpose of an abstract is as an aid to searching. It is generally published on the front page in patent publications, entered into databases and commonly provides the keywords for automated searching tools. When several patent applications and patents appear as the result of a search, an individual will often check the abstract to determine whether they need to read further. For that reason, the abstract should be brief and it must be accurate.

The abstract has no legal effect on the application containing it. It merely delivers technical information and cannot be taken into account for any other purpose, including to interpret the scope of the claims or to determine patentability⁶⁸. It should not contain any statements on the merits or value of the invention⁶⁹. The

⁶⁸ Proclamation No.123/1995, Article 9(4)d

⁶⁹ Regulations No.12/1997, Article 14

abstract must meet the requirements laid down in Article 14 of the Regulations.

4.2.7 Drawings

Drawings serve to provide a visual representation of the features of the invention. Along with the description drawings may be used to interpret the claims.

Drawings shall not contain textual matter, unless it is indispensable for understanding the drawings. In the case of circuit diagrams, block schematics and flow sheets, identifying catchwords for functional integers of complex terms (e.g. “magnetic core store”, “speed regulator”) may be regarded as indispensable if they are necessary to enable a diagram to be interpreted rapidly and clearly. The drawings must meet the requirements laid down in Article 13 of the Regulations.

4.2.8 Double Patenting

Double patenting is the practice of obtaining or granting two or more patents for a single invention by the same applicant in the same jurisdiction. It is considered unacceptable as it can extend the monopoly of the patentee beyond the patent life. As patent right is granted for a limited period of time an inventor should not be allowed to circumvent that time limit by obtaining multiple patents for the same invention or the obvious variation of that invention.

There are two kinds of double patenting which are not allowed. The first prohibits an inventor from having two patents with the same claim (or with claims that are effectively identical). Because it requires the same claim in two patents, this kind of double patenting is relatively easy to avoid and is fairly uncommon.

The second type prohibits an inventor from having a patent with a claim that is obvious over a claim in another of the inventor’s patents. The principle behind this prohibition is that an inventor should not be able to extend the life of a first patent by obtaining a second patent with a claim to an obvious variation of the

invention claimed in the first patent.

The EIPA shall refuse an application which has been filed by the same applicant, claims the same invention and has the same filing or the same priority date as another application⁷⁰.

4.2.9 Objections, Amendments, Correction of Errors

If the application is deficient or contains points which are not clear, the applicant should be consulted and given the opportunity to address any objections raised by the examiner by removing deficiencies and amending the application⁷¹.

Where an objection is raised, the applicant is notified (see Form 2 of the Regulations) with a written communication indicating the reasons for the objection, preferably by reference to a published document, and invited to remedy the deficiency within a specified time limit which is not less than two months and not more than six months.

The applicant may amend the application up to the time when the application is in order for grant, provided that the amendment does not go beyond the disclosure of the initial application⁷². The deletion of any claim previously appearing in the application shall be made by indicating the number of the previous claim followed by the word “cancelled”⁷³. The EIPA, on request or on its own initiative, may correct any error of translation, clerical error or mistake in any document filed with it or in any recording made by it⁷⁴.

If any reason for rejection is found in the process of the examination as to substance and the deficiency is not removed by the applicant, the examiner formulates a notification of reason for rejection and sends it to the applicant⁷⁵. The EIPA will only reject the application if the results of the examination clearly preclude the grant. In general, any doubt is resolved in the applicant’s favor,

⁷⁰ Regulations No.12/1997, Article 29(1)

⁷¹ Regulations No.12/1997, Article 28(4)

⁷² Regulations No.12/1997, Article 18(1)

⁷³ Regulations No.12/1997, Article 12(8)

⁷⁴ Regulations No.12/1997, Article 52

⁷⁵ Regulations No.12/1997, Article 28 (6) and 29(3)

since final adjudication on the validity or otherwise of a patent is usually possible via the courts.

Before issuing a negative decision, the EIPA shall notify the applicant of the possibility of a hearing, indicating a time limit of not less than one month, for filing a request for a hearing. The request for a hearing shall be made in writing⁷⁶. Upon the applicant's request, a hearing is scheduled to discuss the outstanding issues before a decision is taken.

The hearing shall be held by the patent search and examination division and a team of experts drawn from the examination section at the EIPA main office or at any branch office depending on the availability and accessibility of the necessary facilities. The composition of the team that adjudicate the hearing shall be decided by the Patent Director after taking into due consideration the technical field, the issue at hearing and the demands.

When the Authority decides to take any hearing (in any form) it will notify the parties of the date, time, place, means and form of the hearing. The hearing can be conducted orally, by written submission or by remote hearing using available technologies such as telephone conference, video conference or any other feasible communication technologies. After completing the hearing, the Authority will notify the parties of its decision as soon as practicable. A party aggrieved by the decision of the EIPA may appeal to the court⁷⁷.

5. International Patent Classification

The EIPA uses the International Patent classification (IPC) to classify patent applications and for the purpose of grant and publication of patents⁷⁸. IPC provides a system for the classification of patents based on different areas of technology. The Classification is a means for obtaining an internationally uniform classification of patent documents and has as its primary purpose the establishment of an effective search tool for the retrieval of patent

⁷⁶ Regulations No.12/1997, Article 53

⁷⁷ Proclamation No.123/1995, Article 54

⁷⁸ Regulations No.12/1997, Article 9

documents by intellectual property offices and other users. This makes it an important tool, in order to establish the novelty and evaluate the inventive step or non-obviousness of technical disclosures in patent applications.

The Classification, furthermore, has the important purposes of serving as:

- an instrument for the orderly arrangement of patent documents in order to facilitate access to the technological and legal information contained therein;
- a basis for selective dissemination of information to all users of patent information;
- a basis for investigating the state of the art in given fields of technology;
- a basis for the preparation of industrial property statistics which in turn permit the assessment of technological development in various areas.

The IPC has a hierarchical structure and subdivides technology into 8 sections, 20 subsections, 118 classes, 624 subclasses and around 70000 groups (of which approximately 10% are “main groups” and the remaining are “subgroups”). Each of the sections, classes, subclasses, groups and subgroups has a title and a symbol, and each of the subsections has a title.

The primary purpose of the Classification is to facilitate the retrieval of technical subject matter. It is therefore devised, and has to be used, in such a way that one and the same technical subject is classified in, and thus can be retrieved from, one and the same place within the Classification; this place being the one most relevant to be searched for that subject.

Two types of information may be found in patent documents. These are “invention information” and “additional information”. Invention information is technical information in the total disclosure of a patent document (description, drawings and claims) that represents an addition to the state of the art. The invention information is determined in the context of the state of the art, using guidance provided by the claims of the patent document, with due regard given to the description and the drawings.

Addition to the state of the art means all novel and unobvious subject matter

specifically disclosed in a patent document, which subject matter does not represent part of the prior art, i.e., the difference between the subject matter in a patent document and the collection of all technical subject matter that has already been placed within public knowledge.

“Additional information” is non-trivial technical information which does not in itself represent an addition to the state of the art but might constitute useful information for the searcher. The additional information complements the invention information by identifying, for example, the constituents of a composition or mixture, or elements or components of a process or structure, or use or applications of classified technical subjects.

Sections:- Sections are the highest level in the hierarchy of the Classification.

- a) Section Symbol – Each section is designated by one of the capital letters A through H.
- b) Section Title – The section title is to be considered as a very broad indication of the contents of the section.

The eight sections are entitled as follows:

1. HUMAN NECESSITIES
2. PERFORMING OPERATIONS; TRANSPORTING
3. CHEMISTRY; METALLURGY
4. TEXTILES; PAPER
5. FIXED CONSTRUCTIONS
6. MECHANICAL ENGINEERING; LIGHTING; HEATING; WEAPONS; BLASTING
7. PHYSICS
8. ELECTRICITY

Subsection:- Within sections, informative headings may form subsections, which are titles without classification symbols.

Example:- Section A (HUMAN NECESSITIES) contains the following subsections:

- AGRICULTURE
- FOODSTUFFS; TOBACCO
- PERSONAL OR DOMESTIC ARTICLES
- HEALTH; LIFE SAVINGS; AMUSEMENT

Class:- Each section is subdivided into classes which are the second hierarchical level of the Classification

- a) **Class Symbol:** - Each class symbol consists of the section symbol followed by a two-digit number.

Example: H01

- b) **Class Title:** - The class title gives an indication of the content of the class.

Example: H01 BASIC ELECTRIC ELEMENTS

- c) **Class Index:** - Some classes have an index which is merely an informative summary giving a broad survey of the content of the class.

Sub class:- Each class comprises one or more subclasses which are the third hierarchical level of the Classification.

- a) **Subclass Symbol:** – Each subclass symbol consists of the class symbol followed by a capital letter.

Example: H01S

- b) **Subclass Title:** – The subclass title indicates as precisely as possible the content of the subclass.

Example: H01S - DEVICES USING THE PROCESS OF LIGHT AMPLIFICATION BY STIMULATED EMISSION OF RADIATION [LASER] TO AMPLIFY OR GENERATE LIGHT; - - -

- c) **Subclass Index:** – Most subclasses have an index which is merely an informative summary giving a broad survey of the content of the subclass.

Group

Each subclass is broken down into subdivisions referred to as “groups”, which are either main groups (i.e. the fourth hierarchical level of the Classification) or subgroups (i.e. lower hierarchical levels dependent upon the main group level of the Classification).

- a) **Group Symbol:**– Each group symbol consists of the subclass symbol followed by two numbers separated by an oblique stroke;
- b) **Main Group Symbol:**– Each main group symbol consists of the subclass symbol followed by a one- to three-digit number, the oblique stroke and the number 00;

Example: H01S 3/00

- c) **Main Group Title:** – The main group title precisely defines a field of subject matter within the scope of its subclass considered to be useful for search purposes. Main group symbols and titles are presented in bold in the Classification;

Example: H01S 3/00 Lasers

- d) **Subgroup Symbol:** – Subgroups form subdivisions under the main groups. Each subgroup symbol consists of the subclass symbol followed by the one- to three-digit number of its main group, the oblique stroke and a number of at least two digits other than 00.

Example: H01S 3/02

- e) **Sub Group Title:** – The subgroup title precisely defines a field of subject matter within the scope of its main group considered to be useful for search purposes. The subgroup title is often a complete expression, in which case it begins with a capital letter. A subgroup title begins with a lower case letter if it reads as a continuation of the title of the next higher, less indented group from which it depends. In all cases, the subgroup title must be read as being dependent upon, and restricted by, the titles of the groups under which it is indented.

The titles of sections, subsections and classes are only broadly indicative of their content and do not define with precision the subject matter falling under the general indication of the title. In general, the section or subsection titles very loosely indicate the broad nature of the scope of the subject matter to be found within the section or subsection, and the class title gives an overall indication of the subject matter covered by its subclasses. By contrast, it is the intention in the Classification that the titles of subclasses, taking into consideration any references, definitions or notes associated therewith, define as precisely as possible the scope of the subject matter covered thereby. The titles of main groups and subgroups, again subject to any references, definitions or notes associated therewith, precisely define the subject matter covered thereby.

Technical subject matter may represent processes, products, apparatus or materials (or the way these are used or applied). These terms, usually referred to as categories of subject matter, should be interpreted in their widest sense. Examples of these terms are given below:

1. **Examples of processes are:** preparation of foodstuffs, methods of operating machines.;
2. **Examples of products are:** chemical compounds, compositions and fabrics;
3. **Examples of apparatus are:** machines and devices for performing operations;
4. **Examples of material are:** ingredients of mixtures.

6. Grant and Publication

If all the necessary requirements as to form and substance laid down in the Proclamation and the Regulation are fulfilled, the EIPA will grant a patent⁷⁹. The EIPA informs the applicant of the decision to grant, requesting him to pay the fee for grant and publication within three months from notification⁸⁰. Once the fee for grant and publication is paid, the patent is published in the Official Gazette and is deemed to be granted on that day⁸¹.

⁷⁹ Proclamation No.123/1995, Article 14 (1); Regulations No.12/1997, Article 19(2)

⁸⁰ Regulations No.12/1997, Article 29(3)

⁸¹ Regulations No.12/1997, Article 30(3)b

The following information is published in the Official Gazette⁸²:

- 1) the number of the patent;
- 2) the name and address of the owner of the patent;
- 3) the name and address of the inventor, except where he has asked not to be named in the patent;
- 4) the name and address of the agent (if any);
- 5) the filing date and the application number;
- 6) If priority has been claimed and the claim has been accepted, a statement of the priority, the priority date and the name of the country or countries in which the application has been filed;
- 7) the effective date of the grant of the patent;
- 8) the title of the invention;
- 9) the abstract;
- 10) the most illustrative of the drawings (if any);
- 11) the symbol of the international patent classification.

The Authority shall issue a certificate of grant of a patent signed by the Director General and containing the following details⁸³.

- 1) The number of the patent;
- 2) The name and address of owner of the patent;
- 3) The filing date and where applicable priority date of the application;
- 4) The effective date of grant of the patent;
- 5) The title of the invention.

7. Duration and Extension of Duration of a Patent

A patent is granted for a period of 15 years from the date of filing, subject to the payment of annual fees laid down in Article 17 Proclamation and Schedule I attached to the Regulation. Provided that proof is furnished that the invention is being properly worked in Ethiopia, the validity of a patent may be extended for a further period of 5 years⁸⁴.

⁸² Proclamation No.123/1995, Article 14 (2); Regulations No.12/1997, Article 30(2),(3) and Article (31)

⁸³ Proclamation No.123/1995, Article 14 (2) b; Regulations No.12/1997, Article 32

⁸⁴ Proclamation No.123/1995 Article 16; Regulations No.12/1997, Article 33

8. Limitation and Surrender

8.1 Limitation

Upon request of the owner of the patent, the EIPA may make changes in the text or drawings of the patent in order to limit the extension of the protection conferred thereby, provided that the changes may not result in the disclosure contained in the patent going beyond the disclosure contained in the initial application on the basis of which the patent was granted⁸⁵.

8.2 Surrender

The patent owner may surrender the patent in whole or one or more of the claims. The surrender shall be registered and published by the EIPA⁸⁶.

9. Patent of introduction

The application and examination Procedure for Patent of Introduction

9.1 Conditions for the Grant of a Patent of Introduction

A patent of introduction may be issued to an invention which has been patented abroad and not expired but has not been patented in Ethiopia. The applicant must make a declaration that the invention is not patented in Ethiopia, and should take full responsibility⁸⁷.

The objective of granting a patent of introduction in Ethiopia for an invention that has already been granted a patent in another country is to provide incentives to the transfer of foreign technology. Accordingly, the owner of a patent of introduction is granted privileges that enhance his market competitiveness in return for introducing the foreign technology into Ethiopia although he has not disclosed globally new and non-Obvious innovative technological information for the first time. That is the reason why the Proclamation puts an obligation on the owner to prove the working of the invention each year as from the third year after it has been granted⁸⁸.

⁸⁵ Proclamation No.123/1995, Article 14(3)

⁸⁶ Proclamation No. 123/1995, Article 35

⁸⁷ Proclamation No. 123/1995, Article 18.

⁸⁸ Proclamation No. 123/1995, Article 21

A patent of introduction will be valid for a period of up to ten years, subject to the payment of annual fees and provided that the owner works the invention⁸⁹.

The requirements and conditions for a patent of introduction are the same as those prescribed for a patent of invention⁹⁰. Specific issues relating to the examination of applications for patents of introduction are highlighted below.

9.2 Requirements on Filing

At the time of receipt, the application should contain:

1. an indication that the granting of a patent of introduction is sought⁹¹;
2. indications allowing the identity of the applicant to be established⁹²;
3. a declaration that the invention has not been patented in Ethiopia⁹³;
4. the number, date and origin of the foreign patent⁹⁴.

An application filed with the Authority satisfying the above basic requirements is assigned an application number in the form ET/PI/XX/00XXX. ET indicates Ethiopia, PI-patent of introduction. XX — the year in European calendar and 00XXX is the application number. A filing receipt will be issued to the application and the applicant will be notified.

If the examiner finds that the application did not, at the time of receipt, comply with the above requirements, he shall invite the applicant to file the required correction and shall accord as the date of filing the date of receipt of the required correction. If no correction is made, the application shall be treated as if it had not been filed⁹⁵. The invitation to file any correction under shall be in writing.

⁸⁹ Proclamation No. 123/1995, Article 21.

⁹⁰ Proclamation No.123/1995, Article 19(1).

⁹¹ Proclamation No. 123/1995, Article 12 (1)

⁹² Proclamation No. 123/1995, Article 12 (1)

⁹³ Proclamation No. 123/1995, Article 18

⁹⁴ Proclamation No. 123/1995, Article 19 (2)

⁹⁵ Proclamation No. 123/1995, Article 12 (2)

9.3 Formality Requirements

Examination as to form is subject to the same formalities as those prescribed for patent of invention. In particular, the application for a patent of introduction must meet the following requirements:

written application in one of the working languages of the EIPA (English or Amharic) using Form No. 10,

1. request for grant of a patent of introduction relating to one invention that contains the following information,
2. The names and addresses of the applicant and the inventor,
3. If the applicant is not an inventor — a statement justifying the right to apply,
4. Title of the invention and, if an agent has been appointed, the agent's name and address,
5. proof of payment of the filing fee,
6. description of the invention,
7. claim or claims defining the scope of protection sought,
8. abstract containing the summary of the contents of the invention,
9. drawing(s), if necessary or useful for the understanding of the invention.

9.4 Search and Substantive Examination

The search and substantive examination of an application for a patent of introduction is conducted to ensure that:

1. the invention mentioned in the application is patented in another country and-not more than 20 years have passed starting from the filing date in its country of origin.
2. an application claiming priority from the foreign application which is the subject of the application for a patent of introduction has not been filed or granted a patent in Ethiopia.

A patent of introduction shall be granted subject to substantive examination for Novelty, inventive step and Industrial Applicability. The Novelty examination in this case focuses on exploring the availability of previously filed patent applications or utility model or granted patents or utility models for the same invention and public use of such an invention on the Ethiopian market before the filing date of the said patent of introduction with the EIPA.

የኢትዮጵያ
አዲስ አበባ
ንብረት
ባለሙያዎች

የፖለቲካ ምርመራ
ማኅበራዊ

አዲስ አበባ
2017

ተ.ቁ	ርዕስ	ገጽ
1	መግቢያ	62
2	ፓተንት የፈጠራ ሥራን ለማበረታታት ያለው ሚና፤	65
3	የፓተንት ማመልከቻ ስለማቅረብ፤	67
3.1	የምዝገባ ቀን ለመስጠት የሚያስፈልጉ መሠረታዊ ሁኔታዎች፤	68
3.2	ሠነዶች ስለመቅረባቸው ማረጋገጫ፤	69
3.3	የማመልከቻ ቁጥር አሰጣጥ ሥርዓት፤	69
3.4	ጉድለቶችን ስለማስተካከል፤	70
3.5	ክፋይ ማመልከቻ፤	70
3.6	ክፍያዎች፤	71
4	የማመልከቻዎች ምርመራ፤	71
4.1	የፎርማሊቲ ምርመራ፤	71
4.1.1	የፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄ፤	72
4.1.2	መግለጫ፤	74
4.1.3	ውክልናና የውክልና ሠነድ፤	76
4.1.4	የሠነዶች አቀራረብና የቃላት አጠቃቀም፤	77
4.1.5	ተዛማጅ የውጭ ሀገር የፓተንት ማመልከቻን የሚመለከት መረጃ፤	78
4.1.6	የቀዳሚነት ጥያቄ፤	79
4.1.7	ፊርማ፤	79
4.1.8	ጉድለቶች ስለማሟላት፤	79
4.2	ፍለጋና የሥራ-ነገር ምርመራ፤	80
4.2.1	ፍለጋ፤	80
4.2.2	ለፈጠራ ሥራዎች ፓተንት ስለመስጠት፤	84
4.2.3	የፓተንት ጥበቃ የማይደረግላቸው ሥራዎች፤	94
4.2.4	የፓተንት የመብት ወሰን ጥያቄዎች፤	100
4.2.5	የፈጠራው አሀዳዊነት፤	110
4.2.6	የፈጠራው ይዘት አጭር መግለጫ፤	112
4.2.7	ሥዕሎች፤	112
4.2.8	ለአንድ ፈጠራ ሥራ ሁለት ፓተንትን ስለማግኘት፤	113
4.2.9	ተቃውሞ፤ ማሻሻያዎችና የስህተቶች እርማት፤	113
5	ዓለም አቀፍ የፓተንት ምደባ፤	115
6	ፓተንት ስለመስጠትና ስለሕትመት፤	120

7	የፓተንት ጥበቃ ዘመን ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜና የጥበቃ ጊዜውን ስለማራዘም፤	121
8	የጥበቃ ወሰንን ስለመገደብና ፓተንትን ስለመተው፤	122
8.1	የጥበቃ ወሰንን ስለመገደብ፤	122
8.2	የፓተንት መተው፤	122
9	የአስገቢ ፓተንት፤	122
9.1	የአስገቢ ፓተንት ስለሚሰጥበት ሁኔታ፤	122
9.2	ለምዝገባ የሚያስፈልጉ መረጃዎች፤	123
9.3	የፎርማሊቲ መመዘኛዎች፤	124
9.4	ፍለጋና የሥራ-ነገር ምርመራ፤	124

1. መግቢያ

የኢትዮጵያ የፓተንት ሥርዓት የሦስት ዓመታት ታሪክ ያለው ነው። የሀገሪቱ የመጀመሪያ የፓተንት ሕግ የሆነው የፈጠራ፣ የአነስተኛ ፈጠራና የኢንዱስትሪያዊ ንድፍ አዋጅ እንደ ኢትዮጵያውያን አቆጣጠር በ1987 የታወጀ ሲሆን፤ የአዋጁ ማስፈጸሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብም ከሁለት ዓመታት በኋላ በ1989 ፀድቆ ወደሥራ እንዲገባ ተደርጓል። የሕግ ማእቀፉ ዓላማ የሀገር ውስጥ የፈጠራ ሥራዎችን በማበረታታት ብሔራዊ የቴክኖሎጂ አቅምን መገንባትና የውጭ ቴክኖሎጂን ወደ ሀገር ውስጥ ለማስገባትና ጥቅም ላይ ለማዋል የሚያስችል ተስማሚ ሁኔታ መፍጠር ናቸው።

በኢትዮጵያ ውስጥ ፓተንትን የማስተዳደር ኃላፊነት የተሰጠው መንግሥታዊ አካል የኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ባለስልጣን ነው። ድርጅቱ በመጀመሪያ እንደ ኢትዮጵያውያን አቆጣጠር በ1995 ሲቋቋም መጠሪያው የኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ጽሕፈት ቤት የነበረ ሲሆን፤ የአሁኑን ስያሜውን ያገኘው እንደ ኢትዮጵያውያን አቆጣጠር በ2014 ዓ.ም. ነው። ለባለስልጣኑ ከተሰጡት ከፓተንት ጋር ተያያዥ ኃላፊነቶች አንዱ የፓተንት ማመልከቻዎችን በመመርመር መመዘኛዎችን ለሚያሟሉ የፈጠራ ሥራዎች ፓተንት መስጠት ነው።

ኢትዮጵያ ውስጥ የፓተንት ሥርዓቱ የሀገር ውስጥ ኢኖቬሽንን የማበረታታትና የውጭ ቴክኖሎጂ ሽግግርን የማሳለጥ ሚናውን በአግባቡ ሊወጣ የሚችለው የፓተንት አሰጣጥ ሂደቱ ጥራቱን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ የሚረዱ መንገዶች ሲኖሩና በአዋጁና በደንቡ ውስጥ የተቀመጡትን መመዘኛዎች ለሚያሟሉ ፈጠራዎች ብቻ ጥበቃ ሲደረግ ነው። የፈጠራ ሥራዎች ጥበቃ ለማግኘት ብቁ መሆናቸውን ማረጋገጥ ኢኖቬሽንን ለማበረታታትና የፓተንት ሥርዓቱ ምሉዕነት የተጠበቀ እንዲሆን ለማስቻል አስፈላጊ ነው። በተጨማሪም ሂደቱ የተቀላጠፈና ወጪ ቆጣቢ መሆኑን ማረጋገጥ ይገባል።

የፓተንት ምርመራ ሂደት አንድ የፈጠራ ሥራ ፓተንት ለማግኘት የተቀመጡትን መመዘኛዎች የሚያሟላ መሆኑን ለማረጋገጥ የሚረዱ በመሆኑ፤ የፓተንት ሥርዓቱ ቁልፍ አካል ነው። አስተማማኝ የፓተንት ምርመራ ሂደት ሲኖር የፓተንት ሥርዓቱን ተአማኒነት ከፍ ያደርጋል፤ እንዲሁም ከፍተኛ ጥራት ያላቸው ፓተንቶች ብቻ መሰጠታቸውን ለማረጋገጥ ይረዳል። የፓተንት ምርመራ ሂደት የተወሳሰበና ጊዜ የሚወስድ ቢሆንም

እንኳን፤ በትክክል ለውጥ ያመጡና አዳዲስ የፈጠራ ሥራዎች ብቻ ፓተንት የሚሰጣቸው መሆኑን ለማረጋገጥ አስፈላጊ ተግባር ነው፡፡

የፓተንት ምርመራ በርካታ ደረጃዎችን የሚያካትትና የተለያዩ የሕግና የቴክኒክ ጉዳዮችን ጥልቅ ግንዛቤ የሚፈልግ ነው፡፡ በፓተንት ምርመራ ውስጥ በርካታ ተግባራት ይካተታሉ፤ እነዚህም የፓተንት ማመልከቻው የያዛቸውን ክፍሎች ማየት፣ የቀደምት ጥበብ ፍለጋን ማከናወን፣ የመብት ወሰን ጥያቄዎችን መተንተንና ፈጠራው ፓተንት ለማግኘት የሚያስፈልጉ መመዘኛዎችን የሚያሟላ መሆኑን መወሰን ናቸው፡፡

ብቃት ያላቸው የፓተንት መርማሪዎችና የአሠራር ጥራት ማጅመንት ሥርዓት መኖር ባለስልጣኑ ጥራት ያላቸውን ፓተንቶች እንዲሰጥ አስተዋፅኦ ያበረክታሉ፡፡ የፓተንት መርማሪዎች የፓተንት ማመልከቻዎችን በማጥናትና ጥበቃ ለማግኘት የሚያስፈልጉትን መመዘኛዎች ማሟላታቸውን የሚያረጋግጡ በመሆናቸው፤ በፓተንት ማመልከቻ ሂደት ውስጥ ወሳኝ ድርሻ አላቸው፡፡ የፈጠራ ባለቤቶች የመብት ባለቤት እንዲሆኑ በመርዳትና አዳዲስ ቴክኖሎጂዎችና ኢኖቬሽኖች ጥበቃ ማግኘታቸውን በማረጋገጥ ረገድ ቁልፍ ሚና ይጫወታሉ፡፡

የፓተንት መርማሪዎች የፓተንት ምርመራን መሠረታዊ ገፅታዎች በመረዳት ጥበቃ ማግኘት የሚገባቸው የፈጠራ ሥራዎች ብቻ ፓተንት እንዲሰጣቸው መወሰን ይችላሉ፡፡ ከሕግ አንፃር አንድ የፓተንት መርማሪ የፈጠራ ሥራዎች ፓተንት ለማግኘት የሚያስፈልጉ መመዘኛዎችን ማሟላት አለማሟላታቸውን ለማረጋገጥ ውስብስብ ሕጎችና ደንቦችን የመተርጎምና ተግባር ላይ የማዋል ኃላፊነት አለበት፡፡ ከቴክኒክ አንፃር ፈጠራው የሚወድቅበትን የቴክኒክ ዘርፍ በጥልቀት በመገንዘብ የፈጠራ ሥራው ፓተንት የሚያገኝበትን ሁኔታ የሚወስን ቀደምት ጥበብን መለየትም መቻል አለበት፡፡

የፓተንት መርማሪዎች ወጥነት ያለውና ጥራቱን የጠበቀ ሥራ መሥራት እንዲችሉ ተግባራዊ መመሪያዎች ከፍተኛ ጠቀሜታ አላቸው፡፡ ከዚህ ግንዛቤ በመነሳት የኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ባለሥልጣን ይህንን በአዋጁና በደንቡ መሠረት መከናወን ያለባቸውን ተግባራት በዝርዝር የሚያብራራ ይህንን የፓተንት ምርመራ መመሪያ አዘጋጅቷል፡፡ መመሪያው የፓተንት መርማሪዎች፣ የፓተንት ወኪሎችና ሌሎች የኢትዮጵያ የፓተንት ሥርዓት ተጠቃሚዎች በፓተንት አሰጣጥ ሂደት ውስጥ ተግባራዊ ሊያደርጉት የሚችሉትን አካሄድ የያዘ ነው፡፡

መመሪያው የሕግ ኃይልና ውጤት ስለሌለው ከአዋጁና ከደንቡ አንቀጾች ጋር አለመጣጣም ሲኖር ተቀባይነት ያላቸው አዋጁና ደንቡ ናቸው። የፓተንት አዋጁና ደንቡ ሲሻሻሉ የሚመጡ ለውጦችንና በፍርድ ቤት የሚሰጡ ውሳኔዎችን መሠረት በማድረግ ይህ ማኑዋል ከጊዜ ወደጊዜ እንዲሻሻል ይደረጋል።

የሚቀጥለው ምዕራፍ ስለፓተንት ምንነት፣ ፓተንት የተቋማትን የገበያ ተወዳዳሪነት በማሳደግ ረገድ ስላለው ሚና፣ ምርምርና ሥርዐትን ቀጥተኛ የውጭ ኢንቨስትመንት ለማበረታታት፣ እንዲሁም የቴክኖሎጂ መረጃ ስርጭትን ለማስፋፋት ያለውን ጠቀሜታ አጠቃላይ እይታ ይሰጣል።

በሦስተኛው ምዕራፍ ስለማመልከቻ አቀራረብ ሂደት በዋና ዋና የሂደቱ ደረጃዎች ላይ ትኩረት በማድረግ ተገልጿል። እነዚህም የሚያካትቱት የምዝገባ ቀን አሰጣጥ፣ ሰነዶች ስለመቅረባቸው በባለሥልጣኑ ስለሚሰጥ ማስረጃ፣ የማመልከቻ ቁጥር አሰጣጥ ሥርዓት፣ ጉድለቶችን ስለማሟላት፣ የክፋይ ማመልከቻ አቀራረብና ክፍያዎች ናቸው።

አራተኛው ምዕራፍ ከፓተንት ማመልከቻዎች የፎርማሊቲና የሥራ-ነገር ምርመራ ጋር የተያያዙ የተለያዩ ተግባራትን ይሸፍናል። አንድ የፈጠራ ሥራ ፓተንት ለማግኘት ማሟላት ያለበት መመዘኛዎች ማለትም አዲስነት፣ ፈጠራዊ ብቃትና ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት በዚህ ምዕራፍ ተዳሰዋል። የፓተንት ጥበቃ የማይደረግላቸው የፈጠራ ሥራዎችን የተመለከተ ማብራሪያም በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ተካቷል።

በዓለም አቀፉ የፓተንት ምደባ ሥርዓት መሠረት፣ የፓተንት ማመልከቻዎች ስለሚመደቡበት ሁኔታ በአምስተኛው ምዕራፍ ውስጥ ተገልጿል። ምዕራፉ ስለምደባ ሥርዓቱ ዓላማና የምደባውን የተለያዩ ተዋረዶች ዝርዝር መረጃ ይሰጣል።

ከስድስተኛው ምዕራፍ እስከ ስምንተኛው ምዕራፍ ያሉት፣ ፓተንት ስለመስጠትና ስለፓተንት ሕትመት፣ የፓተንት መብት ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜ፣ በፓተንት የተሰጠ የጥበቃ ወሰንን ለመገደብ በጽሑፎችና በሥዕሎች ላይ ስለሚደረጉ ለውጦችና ፓተንትን ስለመተው ጠቃሚ መረጃ ይዘዋል።

የመጨረሻው ምዕራፍ ስለአስገቢ ፓተንት የማመልከቻ አቀራረብና የምርመራ ሂደት ማብራሪያን ይሰጣል። ለአስገቢ ፓተንት ምዝገባ መሟላት ያለባቸው ሁኔታዎች፣ እንዲሁም የፎርማሊቲና የሥራ-ነገር ምርመራ በዚህ ምዕራፍ ማብራሪያ ውስጥ ተካተው ቀርበዋል።

2. ፓተንት የፈጠራ ሥራን ለማበረታታት ያለው ሚና

ፓተንት ማለት አንድን የፈጠራ ሥራ ለማስጠበቅ የሚሰጥ ሕጋዊ መብት ነው። የፈጠራ ሥራ ሲባል ለአንድ ችግር ቴክኒካዊ መፍትሄን የሚያመጣ አዲስ ሀሳብ ነው¹። አንድ የፈጠራ ሥራ ከምርት ወይም ከአመራረት ዘዴ ጋር የተያያዘ ሊሆን ይችላል፤ ችግሩ ነባር ወይም አዲስ ሊሆን ሲችል ቴክኒካዊ መፍትሄው ግን አዲስ መሆን አለበት። በአዋጁ አንቀጽ 1 መሠረት አንድን የተለየ ችግር ለመፍታት የሚቀርብ መፍትሄ ቴክኒካዊ ዘዴን ካላካተተ እንደፈጠራ አይቆጠርም።

ፓተንት የሚሰጠው በአዋጁና በደንቡ ውስጥ የተቀመጡ መመዘኛዎች ተሟልተው ሲገኙ ነው። በዚህም መሠረት አንድ የፈጠራ ሥራ አዲስነት፣ ፈጠራዊ ብቃትና ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት ካለው ፓተንት ይሰጠዋል²። ለፈጠራ ሠራተኞች በፓተንት አማካኝነት የሚሰጥ የብቸኛ ባለቤትነት መብት የምርምርና ሥርዐት ወጪያቸውን እንዲመልሱ ያስችላቸዋል።

አንድ የጥበቃ ጥያቄ የቀረበበት የፈጠራ ሥራ ባለቤት የብቸኛ ተጠቃሚነት መብት ሲሰጠው በልዩነት ከፈጠራው ጋር የተያያዘ መረጃ ለህዝብ ግልፅ ማድረግ ይጠበቅበታል። አመልካቹ የፈጠራውን ቴክኒካዊ መረጃ ግልፅና ትክክለኛ በሆነ መንገድ በፓተንት ማመልከቻው ውስጥ ማብራራት አለበት። ፈጠራን ግልፅ የማድረግ መመዘኛ በፓተንት ሰነዶች አማካኝነት የቴክኖሎጂ መረጃ እንዲሰራጭና ለሁሉም ተደራሽ በሆነ መልኩ የቴክኒክ እውቀት እንዲስፋፋ ይረዳል። በዚህም የቴክኖሎጂ ሽግግርና ተጨማሪ የምርምርና ሥርዐት ተግባራትን ያበረታታል፤ እንዲሁም የምርምር ድግግሞሽን ያስቀራል።

ፓተንት ቀጥተኛ የውጭ ኢንቨስትመንትንም ያበረታታል፤ እንዲሁም በእውቀት አመንጪ ተቋማትና በኢንዱስትሪ መካከል ያለውን ትስስርም ያጠናክራል፤ በአጠቃላይ ፓተንት ኢኖቬሽንን ያበረታታል፤ ጤናማ የገበያ ውድድር እንዲኖር ይረዳል፤ እንዲሁም ለኤኮኖሚ ልማት አስተዋፅኦ ያበረክታል።

ሰዎች ስለፓተንት ሲያስቡ ብዙውን ጊዜ ወደጭንቅላታቸው የሚመጣው መሰረታዊ ለውጥ የሚያመጡ አዳዲስ ቴክኖሎጂዎች ወይም ትልልቅ

1 የፈጠራ፡ አነስተኛ ፈጠራና ኢንዱስትሪያዊ ንድፍ አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 2(3)፤

2 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 3(1)፤

ኩባንያዎች በምርምርና ሥርዐት ላይ ከፍተኛ ኢንቨስትመንት አፍስሰው የሚገኝ ውጤት ነው። ነገር ግን አንድ የፈጠራ ሥራ ፓተንት ለማግኘት ውስብስብና ሥር ነቀል ሆኖ የተራቀቀ እውቀት የሚፈልግ መሆን የለበትም። እንደወረቀት ማያያዣ ክሊፕ ያሉ ትንንሽ የፈጠራ ሥራዎች በቀላሉ መመዘኛዎቹን አሟልተው ፓተንት ማግኘት ችለዋል።

ሌላው ከፓተንት ጋር በተያያዘ ያለው የተሳሳተ ግንዛቤ የፓተንት መብት ለባለቤቱ የብቸኛ ተጠቃሚነት መብት ይሠጣል የሚለው ነው። ነገር ግን አንድ ፓተንት ያገኘ ሰው ጥበቃ ያገኘውን የፈጠራ ሥራ ጥቅም ላይ ሲያውል ሕግ የሚጥስ ወይም የሌላን ሰው የፓተንት መብት የሚገስ ከሆነ፤ ፈጠራውን ሥራ ላይ ማዋል አይችልም። የፓተንት ጥበቃ ለባለቤቱ የሚሰጠው መብት በሀገሪቱ ውስጥ ሌሎች ሰዎች ፈጠራውን ያለእሱ ፈቃድ ጥቅም ላይ እንዳያውሉ የመከልከል መብት ነው።

የፓተንት ባለቤቱ ያለሱ ፈቃድ የፈጠራ ሥራውን ማንኛውም ሰው ሀገሪቱ ውስጥ ጥቅም ላይ ሲያውል ቢያገኝ በመብት መጣስ ክስ የመመስረት መብት አለው። ስለዚህ የፈጠራው ጥበቃ ፀንቶ በሚቆይበት ዘመን ፓተንት ያገኘውን ፈጠራ ማን መጠቀም ይችላል፤ ማንስ መጠቀም አይችልም የሚለውን መወሰን የፓተንት ባለቤቱ ዋነኛ መብት ነው። ይህ መብት የፈጠራ ሠራተኛው ፈጠራውን ለማመንጨት ላደረገው አእምሯዊ ጥረትና ላከናወነው ሥራ፤ እንዲሁም ላወጣው የገንዘብ ወጪ ተገቢውን ቁሳዊ ጥቅም እንዲያገኝ ያስችለዋል።

ማንኛውም የፓተንት ባለቤት ያልሆነ ወይም በፓተንት ባለቤቱ ፍቃድ ያልተሰጠው ሰው ጥበቃ ያገኘውን የፈጠራ ሥራ ሲያመርት፤ ሲጠቀምበት፤ ወደሀገር ውስጥ ሲያስገባ፤ ለሽያጭ ሲያቀርብ፤ ሲሸጥ ወይም የፓተንት ጥበቃ ያገኘን የአመራረት ዘዴ ሲጠቀም ቢገኝ መብት እንደጣሰ ይቆጠራል። አንድ መብት የጣሰ ሰው በፍርድ ቤት ክስ ቀርቦበት ሕገወጥ ተግባሩን እንዲያቆምና ላደረሰው ጉዳት ለባለቤቱ ካሳ እንዲከፍል ይደረጋል።

የፓተንት መብት በሀገሮች ድንበር የተገደበ መብት ነው። የብቸኛ ባለቤትነት መብቱ ተፈፃሚ የሚሆነው የፓተንት ማመልከቻው በቀረበበትና ፓተንቱ በተሰጠበት ሀገር ሕግ መሠረት ነው። የመብት መጣስ በሚኖርበት ጊዜ ሕጋዊ ርምጃ መውሰድ የሚቻለው ፓተንቱ በተሰጠበት ሀገር ብቻ ነው። ሀገሪቱ የአህጉራዊ የፓተንት ስምምነቶች አባል ከሆነች የመብት ማስከበሩ

ሂደት በስምምነቱ መሠረት ይሆናል፡፡

የፓተንት መብት በጊዜ የተገደበ ነው፡፡ በኢትዮጵያ የፓተንት መብት ጸንቶ የሚቆየው ለ15 ዓመታት ሲሆን፤ ኢትዮጵያ ውስጥ ሥራ ላይ መዋሉ ሲረጋገጥ ለተጨማሪ አምስት ዓመታት ሊራዘም ይችላል³፡፡ ይህ እንዲሆን ለማስቻል ተገቢው ክፍያ እየተፈፀመ ፓተንቱ በየዓመቱ መታደስ ይኖርበታል⁴፡፡ የአንድ ፓተንት የጥበቃ ዘመን ካበቃ በኋላ ማንም ሰው ፈጠራውን በነፃ ሊጠቀምበት ወይም ሊሸጠው የሚችል ሲሆን፤ ይህም ተግባር የመጀመሪያውን ባለቤት መብት እንደመጣስ አይቆጠርም፡፡

አንድ የፈጠራ ሠራተኛ ሥራው በፓተንት ጥበቃ ኢንዱያግሪ ካላደረገ ተወዳዳሪዎች የፈጠራ ሥራውን ያለምንም ክልከላ በነፃ የሚጠቀሙበት ዕድል ይፈጠራቸዋል፡፡ በርካታ የፈጠራ ሠራተኛው ተፎካካሪዎች የፈጠራው ውጤት የሆነውን ምርት ወይም የምርት ሂደት ማንንም ማስፈቀድ ሳያስፈልጋቸው የመጠቀም ፍላጎት ሊያድርባቸው ይችላል፡፡ ትላልቅ ኩባንያዎች አንድን ምርት በብዛት ከማምረት የሚገኘውን ጥቅም መሠረት በማድረግ ምርቱን በዝቅተኛ ዋጋ በማምረት በገበያ ላይ የዋጋ የበላይነትን ሊወስዱ ይችላሉ፡፡ ይህም የፈጠራ ሠራተኛውን የገበያ ድርሻ በከፍተኛ ደረጃ ሊቀንሰው ይችላል፡፡ ትናንሽ አምራቾችም ቢሆኑ ለፈጠራ ሥራው መገኘት ያወጡት ምንም የምርምርና ሥርዐት ወጪ ስለሌለ ምርቱን ከፈጠራ ሠራተኛው ባነሰ ዋጋ ለገበያ ቢያቀርቡ ሊያዋጣቸው ይችላል፡፡ ይህም የፈጠራ ሠራተኛውን ከነዚህ አምራቾች ጋር የገበያ ተወዳዳሪ እንዳይሆን ያደርገዋል፤ በተጨማሪም የፓተንት ጥበቃ የሌለውን የፈጠራ ሥራ በፈቃድ ስምምነት፣ በሽያጭ፣ እንዲሁም በሌሎች የቴክኖሎጂ ሽግግር መንገዶች ማስተላለፍ አስቸጋሪ ነው፡፡

3. የፓተንት ማመልከቻ ስለማቅረብ

ፓተንት ለማግኘት በሚደረግ ጥረት የመጀመሪያው ደረጃ የፓተንት ማመልከቻ ማቅረብ ነው፡፡ የፓተንት ማመልከቻ ሲቀርብ አስፈላጊ ከሆኑት ጉዳዮች አንዱ በኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ባለሥልጣን የሚሰጠው የምዝገባ ቀን ነው፡፡ የምዝገባ ቀኑ አንድ አመልካች የፓተንት ማመልከቻ ቀዳሚ አቅራቢ መሆኑን ስለሚያሳይ ለፓተንት መብቱ ቀዳሚ ባለመብት

3 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 16፤

4 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 17፤

ማን እንደሆነ ለመወሰን ይረዳል። ሁለት ሰዎች ለአንድ አይነት የፈጠራ ሥራ ፓተንት ለማግኘት ማመልከቻ ሲያቀርቡ ቅድሚያ የሚሰጠው ማመልከቻ የቱ እንደሆነ ለመወሰን የሚረዳው የምዝገባ ቀኑ ነው።

አንድ የፓተንት ማመልከቻ የምዝገባ ቀን ካልተሰጠው ለባለሥልጣኑ እንዳልቀረበ ስለሚቆጠር ቀጣይ ሂደቶች አይከናወኑም። የፓተንት መብቱ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜና የቀዳሚነት ቀንን የመሳሰሉት ጉዳዮች የሚታሰቡት ከምዝገባ ቀን አንስቶ ስለሆነ ጠቀሜታው የገላገል ነው። የቀዳሚነት ቀን ውጤቱ፤ አንድ ማመልከቻ በአንድ ሀገር ሲቀርብ ከተወሰነ የጊዜ ገደብ በፊት በሌላ ሀገር የቀረበበት ቀዳሚ ቀን እንደምዝገባ ቀን እንዲወሰድ ስለሚረዳና አዲስነትንና ፈጠራዊ ብቃትን ለመወሰን ቀደምት ጥበብ ሲዳሰስ ጥቅም ላይ ስለሚውል ነው።

3.1 የምዝገባ ቀን ለመስጠት የሚያስፈልጉ መሠረታዊ ሁኔታዎች

አንድ የፓተንት ማመልከቻ የፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄ፤ የፈጠራውን መግለጫ፤ አንድ ወይም ከዛ በላይ የመብት ወሰን፤ በመግለጫው ወይም በመብት ወሰን ውስጥ የተገለፁ ሥዕሎችና የፈጠራውን ይዘት አጭር መግለጫ መያዝ ይኖርበታል⁵። ነገር ግን ማመልከቻው የተሟላ ባይሆንም በሚቀጥሉት አንቀጾች የተገለፁትን ከያዘ የምዝገባ ቀን ሊሰጠው ይችላል⁶ ።

የመጀመሪያው ፓተንት የማግኘት ፍላጎት መኖሩን የሚያሳይ ግልፅ ወይም የአመልካች ጥያቄ ነው። በኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ባለሥልጣን የተዘጋጀውን የፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄ ማቅረቢያ ቅፅን (ቅፅ1) በመጠቀም አመልካቹ ፓተንት የማግኘት ፍላጎት እንዳለው በግልፅ ማሳየት ይችላል።

ሁለተኛው የአመልካቹን ማንነት ለማወቅ የሚረዳ መረጃ ሲሆን፤ በደንቡ አንቀፅ 10(2) ላይ በተቀመጠው መሠረት ማመልከቻው የአመልካቹን ማንነት የሚገልጽ መረጃ መያዝ አለበት፤ ይህም የአመልካቹን ስም፤ አድራሻ፤ ዜግነትና መኖሪያ ያካትታል። ማመልከቻው የቀረበው ከአንድ በላይ ቁጥር ባላቸው አመልካቾች ከሆነ የእያንዳንዳቸው መረጃ በተገለፀው መልክ መቅረብ ይኖርበታል።

ሦስተኛው የምዝገባ ቀን ለማግኘት መቅረብ ያለበት መረጃ በጥቅሉ ሲታይ

5 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀፅ 9(3)፤

6 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀፅ 12(1)፤

የፈጠራው መግለጫ የሚመስል ክፍል ነው። በዚህ የማመልከቻ ሂደት ደረጃ የምዝገባ ቀን ለመስጠት የመግለጫው ይዘት በዝርዝር አይታይም። የምዝገባ ቀን ለመስጠት ዓላማ በማመልከቻው ውስጥ እንዲካተት የሚጠበቀው በጥቅሉ ሲታይ መግለጫ የሚመስል ክፍል ነው።

እዚህ ላይ ግንዛቤ ውስጥ መግባት ያለበት ጉዳይ ሁሉንም ተፈላጊ መረጃዎች ላልያዘ ማመልከቻ የምዝገባ ቀን እንዲሰጥ የተደረገበት ምክንያት፤ አመልካቹ በመጀመሪያ ማመልከቻ ውስጥ ከተገለፀው ውጭ ተጨማሪ ነገርን የሚያካትት ማሻሻያ እንዲያደርግና፤ የመጀመሪያው የምዝገባ ቀን እንዲያዝለት ዕድል ለመስጠት አለመሆኑ ነው። ይልቁንም የዚህ አይነቱ አሠራር ጠቃሚ ጎን አመልካቹ ያልተሟሉ ሠነዶችን የሚያቀርብበት ተጨማሪ ጊዜ የሚሰጥ መሆኑ ነው። በዚህ አሠራር አመልካቹ ለማመልከቻው የምዝገባ ቀን ለማግኘት ከመጀመሪያው በማመልከቻው ውስጥ የመብት ወሰን አካቶ ማቅረብ አይጠበቅበትም። ማመልከቻው የምዝገባ ቀን ለማግኘት የሚያስፈልገውን መረጃ አሟልቶ የመብት ወሰን ካላካተተ አመልካቹ በሁለት ወራት ውስጥ ቢያንስ አንድ የመብት ወሰን እና ሌሎች የተጓደሉ መረጃዎችን እንዲያሟላ ጥያቄ ይቀርብለታል⁸።

3.2 ሠነዶች ስለመቅረባቸው ማረጋገጫ

የምዝገባ ቀን ሲሰጥ በማመልከቻው ውስጥ በተካተቱት ሠነዶች በእያንዳንዳቸው ላይ የቀረቡበት ቀን ይመዘገባል፤ ለአመልካቹም የምዝገባ ምሥክር ወረቀት ወይም ደረሰኝ ይሰጣል።

3.3 የማመልከቻ ቁጥር አሰጣጥ ሥርዓት

የምዝገባ ቀን ለማግኘት የተቀመጠውን መመዘኛ ያሟሉ ማመልከቻዎች በሚከተለው የቁጥር አሰጣጥ ሥርዓት መሠረት የማመልከቻ ቁጥር ይሰጣቸዋል⁹። የማመልከቻው ቁጥር በ ET ይጀምራል፤ ET የሚወክለው ኢትዮጵያ የሚለውን ቃል ነው። ቀጥሎ እዝባር የሚገባ ሲሆን፤ ፓተንትን የሚወክለው ፊደል P ይከተላል። እዝባር ከገባ በኋላ ማመልከቻው የገባበት ዓመት (በነርገሮሳውያን አቆጣጠር) የመጨረሻ ሁለት ፊደሎች ይፃፋሉ።

7 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀፅ 12(1)ሐ፤

8 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀፅ 13(2)፤ የፈጠራ፣ አነስተኛ ፈጠራና ኢንዱስትሪያዊ ንድፍ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀፅ 27(2)፤

9 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀፅ 24፤

በመቀጠልም እዝባር ገብቶ ማመልከቻዎች በቀረቡበት ቅደም ተከተል የሚሰጣቸው ባለአምስት አሃዝ ቁጥር ይፃፋል፡፡

3.4 ጉድለቶችን ስለማስተካከል

ባለሥልጣኑ ማመልከቻውን በተቀበለበት ጊዜ የምዝገባ ቀን ለመስጠት የሚያስፈልገው መረጃ ተሟልቶ ካልቀረበ ወይም ማመልከቻው በውስጡ ያልተካተቱ ሥዕሎችን የሚጠቅስ ከሆነ አመልካቹ ተፈላጊውን ማስተካከያ እንዲያደርግ ወይም የተጓደለውን መረጃ ከተመደበው ክፍያ ጋር በሁለት ወራት ውስጥ እንዲያቀርብ ይጠየቃል¹⁰፡፡

ማስተካከያው ከተደረገ ወይም የተጓደለው ሥዕሎች ከተሟሉ ማስተካከያው ወይም የተጓደለው ሥዕሎች የቀረቡበት ቀን የምዝገባ ቀን ተደርጎ ይወሰዳል፡፡ በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ ምንም ማስተካከያ ካልተደረገ ማመልከቻው ከመጀመሪያው እንዳልቀረበ ይቆጠራል፡፡ የተጓደለው ሥዕሎች ካልቀረቡ ሥዕሎቹን በተመለከተ ማመልከቻው ውስጥ የተገለፁ ማጣቀሻዎች እንደሌሉ ይቆጠራል¹¹፡፡ በአዋጁ አንቀፅ 12(2) መሠረት አመልካቹ ማስተካከያ እንዲያደርግ የሚቀርብ ጥያቄ በጽሑፍ መሆን አለበት፡፡

3.5 ክፋይ ማመልከቻ

በአንድ ማመልከቻ ውስጥ ከአንድ በላይ የፈጠራ ሥራ ካለ ፓተንት ከመሰጠቱ በፊት አመልካቹ ማመልከቻውን ወደ ሁለት ወይም ከዛ በላይ ቁጥር ወዳላቸው ማመልከቻዎች መከፋፈል ይችላል¹²፡፡ እያንዳንዱ ክፋይ ማመልከቻ የመጀመሪያውን ማመልከቻ የምዝገባ ቀን ወይም የቀዳሚ ቀን ተጠይቆ ከሆነ የቀዳሚ ቀኑን የምዝገባ ቀን ማግኘት ይችላል፡፡ አንድ የፓተንት ማመልከቻ የምዝገባ ቀን ለማግኘት የመብት ወሰን ጥያቄ ማካተት እንደማይጠበቅበት ሁሉ፤ አንድ ክፋይ ማመልከቻም የመብት ወሰን ጥያቄ ሳያካትት የምዝገባ ቀን ማግኘት ይችላል፡፡ አመልካቹ የመብት ወሰን ጥያቄዎቹን ከምዝገባው በኋላ ማቅረብ ይችላል፡፡

ክፋይ ማመልከቻ በመጀመሪያው ማመልከቻ ከተገለፀው መረጃ ተጨማሪ መረጃን መያዝ አይችልም፡፡ ክፋይ ማመልከቻ የቀረበበት ፈጠራ በቀጥታና

10 ደንብ ቁጥር 12/1989፡ አንቀፅ 25፤

11 ደንብ ቁጥር 12/1989፡ አንቀፅ 12፤

12 ደንብ ቁጥር 12/1989፡ አንቀፅ 18፤

ያለአጠራጣሪ ሁኔታ ከዋናው ማመልከቻ የተገኘ መሆን አለበት፤ ይህ ካልሆነ ግን ከዋናው ማመልከቻ ውጭ የተጨመሩት ነጥቦች ከክፋይ ማመልከቻው ውስጥ እንዲሰረዙ ይደረጋል። ክፋይ ማመልከቻው በዋናው ማመልከቻ ውስጥ ካሉ ነጥቦች ተጨማሪ ነጥቦችን መያዝ አለመያዙ የሚታየው በሥራ-ነገር ምርመራ ወቅት ነው።

ክፋይ ማመልከቻ ማቅረብ የሚችለው በዋናው ማመልከቻ አቅራቢነት የተመዘገበው ሰው ነው። ነገር ግን አንድ ጊዜ ማመልከቻ ከቀረበ በኋላ ክፋይ ማመልከቻው ራሱን ችሎ ብቻውን ለሦስተኛ ወገን ሊተላለፍ ይችላል። ክፋይ ማመልከቻው ከቀረበ በኋላ ክፋይ ማመልከቻው ራሱን የቻለ አዲስ ማመልከቻ ስለሆነ የፍለጋ፣ ምርመራና ሕትመት ሥራዎች የሚከናወኑት ከዋናው ማመልከቻ ጋር ባልተገናኘ ሁኔታ ራሱን ችሎ ነው። ስለዚህ አንድ ክፋይ ማመልከቻ ፓተንት ከተሰጠው በኋላ ተቃውሞ ወይም የመብት መጣስ ክስ ሊቀርብበት የሚችለው ራሱን ችሎ ነው።

3.6 ክፍያዎች

የፈጠራ ሥራን ለማስመዝገብና ምዝገባን ጠብቆ ለማቆየት በደንቡ ቅፅ አንድ የተመለከቱት ክፍያዎች መፈፀም አለባቸው¹³።

4. የማመልከቻዎች ምርመራ

ባለሥልጣኑ ማመልከቻው የምዝገባ ቀን ለማግኘት የሚያስፈልጉትን መመዘኛዎች ሁሉ ማሟላቱን ካረጋገጠ በኋላ የሚያከናውናቸው ሦስት አበይት ተግባራት አሉ። እነዚህም፤

- የፎርማሊቲ ምርመራ፤
- ፍለጋ፤
- የስረነገር ምርመራ ናቸው።

4.1 የፎርማሊቲ ምርመራ

አንድ የፓተንት ማመልከቻ ማሟላት ያለበት የፎርማሊቲ መመዘኛ በባለሥልጣኑ መርማሪዎች ምርመራ የሚካሄድበት ጉዳይ ነው። መርማሪዎቹ በማመልከቻው ውስጥ የተካተቱት ሠነዶች በአዋጁና በደንቡ ውስጥ

¹³ አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀፅ 9(1)፤

የተቀመጡትን የፎርማሊቲ መመዘኛዎች ማሟላታቸውን ያረጋግጣሉ። ማመልከቻው የፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄ፣ የፈጠራውን መግለጫ፣ አንድ ወይም ከዛ በላይ የመብት ወሰን በመግለጫው ወይም በመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ የተጠቀሱ ሥዕሎችና የፈጠራውን ይዘት አጭር መግለጫ መያዙ በመርማሪዎቹ ይጣራል¹⁴።

ከዚህም በተጨማሪ ማመልከቻው ስለፈጠራ ሠራተኛው ማንነት የሚገልፅ መረጃና¹⁵ ተዛማጅ የውጭ ማመልከቻን የሚመለከት መረጃን¹⁶ መያዙን እና እንደክፍያ ያሉ ጉዳዮች መፈፀማቸውን የማረጋገጡ ተግባር የፎርማሊቲ ምርመራ አካል ነው። የቀዳሚነት መብት ጥያቄ በትክክለኛው ሁኔታ መቅረቡ¹⁷፣ የቅጾች በአግባቡ መሞላት፣ ትክክለኛው የወረቀት ስፋት ጥቅም ላይ መዋሉ፣ የቃላት አጠቃቀምና አገላለጾች፣ መለኪያዎችና ምልክቶች፣ ገጾች ትክክለኛ የጠርዝ ስፋት ያላቸው መሆኑና የሰነዶቹ ቅጂ ለማባዛት አመቺ መሆንም በፎርማሊቲ ምርመራ የሚጣሩ ናቸው¹⁸።

አንድ የፓተንት ማመልከቻ ሊያሟላ የሚገባው የፎርማሊቲ መመዘኛዎች በሚከተሉት ክፍሎች በዝርዝር ቀርቦዋል፤

4.1.1 የፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄ

የፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄ በደንቡ ውስጥ በተካተተው በቅፅ አንድ ተሞልቶና በአመልካቹ ተፈርሞ መቅረብ አለበት። የተሞላው ቅፅ ፓተንት የማግኘት ፍላጎት መኖሩን፣ የፈጠራውን ርዕስ፣ የእያንዳንዱን አመልካች ሥም፣ አድራሻ፣ ዜግነትና የመኖሪያ ቦታ ማመልከት፤ እንዲሁም የፈጠራ ሠራተኛውንና ወኪል ካለ የወኪሉን ማንነት መግለፅ፤ አመልካቹ የፈጠራ ሠራተኛው ካልሆነ በፈጠራ ሥራው ላይ ፓተንት ለማግኘት መብት ያለው መሆኑን የሚያሳይ መግለጫ መኖር አለበት¹⁹። የፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄ ወደፊት በኤሌክትሮኒክ መልክ በባለሥልጣኑ ድረገፅ ሊቀርብ የሚችልበት

14 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 9(3) እና አንቀፅ 10፣ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ10-14፤

15 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣አንቀፅ 8፤

16 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 10፣ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 21 እና 22፤

17 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣አንቀፅ 11(2)፤ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 20፤

18 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 13 እና 15-16፤

19 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 9 (4)፤ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 6 እና አንቀፅ 10(1)-(4)፤

ሁኔታ እንደተጠበቀ ሆኖ በወረቀት ተሞልቶ ለኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ባለሥልጣን መቅረብ አለበት፡፡

በፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄው ላይ ያለው የፈጠራው ርዕስ በፈጠራው ይዘት አጭር መግለጫና በመግለጫው ላይ ካለው ጋር ተመሳሳይ ሆኖ፤ አጭርና ቢቻል ከሁለት እስከ ሰባት ቃላት ርዝመት ያለውና ግልፅ መሆን አለበት²⁰። ከርዕሱ በፊት “የፈጠራው ርዕስ” ወይም “ርዕስ” የሚሉትን ቃላት መጠቀም አያስፈልግም፡፡ ለፈጠራ ርዕስ በሚሰጥበት ወቅት አመልካቹ እንደሚከተሉት ያሉ ቴክኒካዊ ያልሆኑ ቃላትን ማካተት አይኖርበትም፡፡

ሀ. ፓተንት የሚለው ቃል፤ የግለሰብ ስሞች፤ ለየት ያሉ ስያሜዎች ፤ የንግድ ሥሞች፤ የንግድ ምልክቶች፤ አህዕሮተ ቃላት ወይም እንደ ወዘተ ያሉ ፈጠራውን በተለይ የማያመለክቱ ቃላት በርዕሱ ውስጥ ጥቅም ላይ መዋል የለባቸውም፡፡

ለ. ዘዴ፤ መሣሪያ፤ የኬሚካል ውሁድ ብቻቸውን ወይም ተመሳሳይ ግልፅ ያልሆኑ ርዕሶች፤ አንድ የፈጠራ ርዕስ የፈጠራውን የቴክኒክ መለያ በግልፅ ማሳየት አለበት የሚለውን መመዘኛ ስለማያሟሉ፤ ርዕስ ሊሆኑ አይችሉም፡፡

የፈጠራ ሠራተኛው በማመልከቻው ላይ ሥሙ እንዳይጠቀስ ባለሥልጣኑን በጽሑፍ ካልጠየቀ በስተቀር የፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄ በሚሞላበት ቅፅ ውስጥ የሚሞላው መረጃ የእያንዳንዱን የፈጠራ ሠራተኛ ስያሜና አድራሻ ማካተት አለበት²¹፡፡ በቅፁ ውስጥ የሚሞላው መረጃ አመልካቹ የፈጠራ ሠራተኛው ራሱ ወይም ሌላ ሰው መሆኑን በግልጽ ሊያመለክት ይገባል። የፈጠራ ሠራተኛው መረጃ የእያንዳንዱን የፈጠራ ሠራተኛ ሥምና አድራሻ፤ እንዲሁም አመልካቹ የፈጠራ ሠራተኛው ካልሆነ ወይም ብቸኛ የፈጠራ ሠራተኛ ካልሆነ በፈጠራ ሥራው ላይ ፓተንት የማግኘት መብት ያለው መሆኑን የሚያሳይ መግለጫ ከቅፁ ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት²²፡፡

ውስጥ ነዋሪ ያልሆነ ወይም የንግድ ተቋም የሌለው አመልካች ዜግነቱንና የመቀመጫ ቦታውን የሚያረጋግጥ ማስረጃ እንዲያቀርብ ሊጠየቅ ይችላል²³።

20 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀፅ 10(5)፤

21 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀፅ 8፤

22 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀፅ 10(3)፤

23 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀፅ 21 (3) ሀ እና ለ፤

4.1.2 መግለጫ

አንድ የፓተንት ሥርዓት የቴክኖሎጂ መረጃን በስፋት የማሰራጨት ሚናውን በአግባቡ እንዲወጣ ከሚያስችሉት አሠራሮች አንዱ፤ በፓተንት ማመልከቻ ውስጥ የመግለጫ መካተት ነው። መግለጫው ሲዘጋጅ ማመልከቻው በቀረበበት ዘርፍ እውቀት ያለው ሰው ፈጠራውን ተግባራዊ ሊያደርግ በሚችልበት ደረጃ ግልፅ መሆኑና፤ የፈጠራ ሠራተኛው ለዘርፉ ያበረከተውን አስተዋፅኦ በሚያሳይ መልኩ መሆኑን አለበት። ይህ መመዘኛ በፓተንት አዋጁ ውስጥ በሚከተለው መልኩ ተገልጿል። “መግለጫው በሙያው የሰለጠነ ሰው ፈጠራውን ሥራ ላይ ማዋል በሚያስችለው ደረጃ ግልጽና ሙሉ መሆኑን አለበት፤ እንዲሁም ፈጠራውን ሥራ ላይ ለማዋል ከሚያስችሉት በአመልካቹ የሚታወቁ ዘዴዎች ቢያንስ አንዱን ማሳየት አለበት።”²⁴

መግለጫው በደንቡ አንቀፅ 11 ከሀ-ሸ ባለው ቅደም ተከተል መሠረት ተደራጅቶ መቅረብ አለበት። ከእያንዳንዱ ክፍል መነሻ ላይ ርዕሱ ተቀምጦ የፈጠራውን አላማ፣ አወቃቀርና ውጤት በቀላሉ መገንዘብ የሚያስችል ሊሆን ይገባል። ፈጠራውን ለመረዳት የተሻለ አማራጭ ሆኖ ከተገኘ የተለየ ቅደም ተከተልን በመከተል መግለጫውን ማዘጋጀት ይቻላል²⁵።

በመግለጫው ውስጥ የኬሚካልና የሂሳብ ቀመርን መጠቀም የሚቻል ቢሆንም፤ ማስታወቂያ የሚመስል ይዘት ሊኖረው አይገባም። በዘርፉ በስፋት ጥቅም ላይ የሚውሉ ቃላትን መጠቀም ተቀባይነት ያለውና የሚመከር ነው። አግባብ ባለው የቴክኒክ ዘርፍ በሥፋት ተቀባይነት ያላገኙ ቃላት ጥቅም ላይ ሲውሉ ማብራሪያ መሰጠት አለበት።

መግለጫውና ተያይዘው የሚቀርቡ ሥዕሎች የመብት ወሰኑን ለመተርጎም ሊያገለግሉ ይችላሉ²⁶። በፓተንት የሚገኘው የጥበቃ ሽፋን የሚወሰነው በመብት ወሰኑ ብቻ ሳይሆን በመግለጫውና ተያይዘው በሚቀርቡ ሥዕሎች ጭምር ስለሆነ መርማሪዎች መግለጫው ግልጽ በሆነ መንገድ መቅረብ አለመቅረቡን በጥብቅ መመርመር አለባቸው።

24 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 9(4) ለ፤

25 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 11(2)፤

26 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 9(4) ለ እና አንቀፅ 5፤

በደንቡ አንቀጽ 11(1) ላይ መግለጫው ስለሚቀርብበት ሁኔታና ቅደም ተከተል የተቀመጡት ነጥቦች በሚከተሉት ክፍሎች በዝርዝር ተዳሰዋል፡፡

የፈጠራው የቴክኒክ ዘርፍ²⁷

ፈጠራው የሚወድቅበትን ሰፊ የቴክኖሎጂ ዘርፍ ይገልጻል፡፡ ይህ ክፍል አዲስ የተፈጠረው ምን እንደሆነና መፍትሄ የሚሰጠው ችግር ምን እንደሆነ ያብራራል፡፡

የፈጠራው መነሻ ቀደምት ጥበብ²⁸

መግለጫው በፈጠራው ዘርፍ ያለውን እውቀት በመነሻነት በማብራራት ይጀምራል፡፡ በዚህም መግለጫው በፈጠራው ዘርፍ ያሉ የፓርቲንት ሠነዶችና ሌሎች የታተሙ ሠነዶችን በማጣቀስ የቀደምት ጥበብን ማጠቃለያ ያሰቀምጣል፡፡

ማመልከቻ ከቀረበበት ፈጠራ ጋር አንድ አይነት ለሆነ ወይም መሰረታዊ ተመሳሳይነት ላለው የፈጠራ ሥራ አመልካቹ በውጭ ሀገር ስላቀረበው ማመልከቻ ለባለሥልጣኑ መረጃ ማቅረብ አለበት²⁹፡፡ መረጃው የፍለጋና የምርመራ ተግባርን ለማቀላጠፍ ያገለግላል፡፡

ፈጠራው እንዲያሳካ የታሰበው ተግባር³⁰

መግለጫው ፈጠራው እንዲያሳካ የታሰበውን ተግባር የሚያሳይ መሆን አለበት፤ በሌላ አገላለፅ ፈጠራው መፍትሄ ይሰጣል ተብሎ የታሰበውን ችግር/ችግሮች በግልጽ የሚያስቀምጥና መፍትሄውንም በትክክል የሚያስረዳ መሆን ይጠበቅበታል፡፡ ይህንን ሁኔታ ለማሟላት ፈጠራውን ለመግለጽ አስፈላጊ የሆኑ ዝርዝሮች ብቻ ሊካተቱ ይገባል፡፡

የፈጠራው ውጤት³¹

መግለጫው የፈጠራውን ጠቀሜታ ወይም ውጤታማነት ከቀደምት ጥበብ ጋር በማነፃፀር ማስቀመጥ ይኖርበታል፡፡

27 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 11(1)ሀ፤

28 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 11(1)ለ፤

29 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ (10)፤

30 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 11(1)ሐ፤

31 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 11(1)ሠ፤

በሥዕሎች ውስጥ የተጠቀሱ ቁጥሮች³²

ማመልከቻው ሥዕሎች ካሉት መግለጫው በሥዕሎቹ ውስጥ የተጠቀሱትን ቁጥሮች ማብራራት አለበት፡፡

ፈጠራው ሥራ ላይ የሚውልበት መንገድ³³

መግለጫው የፈጠራ ሥራው ተግባር ላይ ሊውል ከሚችልባቸው መንገዶች ቢያንስ አንዱን ማሳየት አለበት፡፡ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ መንገዶቹን በምሳሌዎች በማስደገፍና ሥዕሎች ካሉ ማጣቀሻዎችን በማካተት ማቅረብ ይገባል፡፡

4.1.3 ውክልናና የውክልና ሠነድ

አንድ የፈጠራ ሥራ ያለው ሰው የፓተንት ማመልከቻ ለማቅረብ ውሳኔ ላይ ከመድረሱ በፊት ከፓተንት ወኪል ጋር መመካከሩ የተለመደ ነገር ነው፡፡ የፓተንት ወኪሎች በሕግ፣ በፓተንት አስተዳደር ሂደትና እንዲሁም፣ በአንድ የቴክኖሎጂ ዘርፍ እውቀት ያላቸው ናቸው፡፡ የፓተንት ወኪሎች የፓተንት ማመልከቻ በማዘጋጀትና ሂደቱን በመከታተል ከሚሰጡት ድጋፍ በተጨማሪ ለአንድ የፈጠራ ሥራ ፓተንት ከመውሰድና ካለመውሰድ የተሻለውን አማራጭ እንዲሁም፣ አንድ ፓተንት የትና እንዴት ጥቅም ላይ መዋል እንዳለበት ምክር ይሰጣሉ፡፡ አልፎ አልፎም ባለፓተንቱን ወክለው የፍርድ ቤት ሂደትን የሚከታተሉበት ሁኔታም አለ፡፡ የፓተንት ወኪሎች ሳይንሳዊና ቴክኒካዊ ጉዳዮችን ከሕግና ከንግድ ጉዳዮች ጋር አጣምረው የሚሠሩ ባለሞያዎች ናቸው ማለት ይቻላል፡፡

አንድ የውጭ ሀገር አመልካች የማመልከቻ ሂደቱን የሚከታተልለት ኢትዮጵያ ውስጥ የተመዘገበ የፓተንት ወኪል መሰየም አለበት³⁴፡፡ የሀገር ውስጥ አመልካችም በኢትዮጵያ ውስጥ የተመዘገበ የፓተንት ወኪል መሰየም ይችላሉ፡፡ ወኪል ከተሰየመ በማመልከቻው ላይ የወኪሉን ሥም መጥቀስና በእያንዳንዱ አመልካች የተፈረመበት የውክልና ሠነድ አያይዞ ማቅረብ ያስፈልጋል³⁵፡፡ የውክልና ሠነዱ ከምዝገባ ቀኑ አንስቶ ባሉ ሁለት

32 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 11(1)ረ፤

33 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 11(1)ሸ፤

34 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 9(7)፤

35 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 9(8)፤ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 48፤

ወራት ውስጥ መቅረብ አለበት³⁶፡፡

የፎርማሊቲ ምርመራ የማካሄድ ኃላፊነት የተሰጣቸው የኢትዮጵያ አእምሮአዊ ንብረት ባለሥልጣን ሠራተኞች የአዋጁ አንቀጽ 9 (7) እና (8) እንዲሁም የደንቡ አንቀጽ (8) መመዘኛዎች መሟላታቸውን ያረጋግጣሉ፡፡ አመልካቹ የፓተንት ወኪል ከሰየመ በኋላ ባለሥልጣኑ ማመልከቻውን በተመለከተ ማንኛውንም ግንኙነት የሚያደርገው ከወኪሉ ጋር ነው³⁷፡፡ ኢትዮጵያ ውስጥ የተመዘገበ የፓተንት ወኪል ያልሠየመ ወይም ወኪል መሆን የማይችል ሰው የሠየመ የውጭ ሀገር አመልካች፤ የፓተንት ማመልከቻ ከማቅረብ ውጪ ያከናወናቸው ተግባራት እንዳልተከናወኑ ይቆጠራል³⁸፡፡

4.1.4 የሠነዶች አቀራረብና የቃላት አጠቃቀም

በማመልከቻ ሠነዶቹ ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውሉት መለኪያዎች፣ ቃላትና ምልክቶች በደንቡ አንቀጽ 15 በተጠቀሰው መሠረት መቅረብ ያለባቸው ሲሆን፤ የሠነዶች አቀራረብ የደንቡን አንቀጽ 16 ተከትሎ መሆን አለበት፡፡ መግለጫው፣ የመብት ወሰኖች ጥያቄዎችና ሥዕሎች የህዝብን ሰላም ወይም ግብረ-ገብነት የሚፃረሩ መግለጫዎችን መያዝ የለባቸውም³⁹፡፡

ሥዕሎች የሚቀርቡበት ወረቀት ጥራት፣ የገጾች ሕዳግና በፊደላትና በቁጥሮች ላይ የጥላ አጠቃቀም በደንቡ ውስጥ የተቀመጡ መመሪያዎችን ተከትሎ መሆን አለበት⁴⁰፡፡ ሥዕሎቹ ለሕትመት አመቺ በሆነ መንገድ መዘጋጀት አለባቸው፡፡

የፈጠራው ይዘት አጭር መግለጫ፤ የፈጠራውን ርዕስ የያዘና መግለጫው በሚፈቅደው መጠን አጭር ሆኖ (ከ150 ቃላት ባይበልጥ ይመረጣል)፤ በአዲስ ገፅ መጀመር አለበት፡፡ ሥዕሎች ካሉ የፓተንት አመልካቹ የትኛው ሥዕል በፈጠራው አጭር ይዘት መግለጫ ውስጥ መካተት እንዳለባበት መወሰን ያለበት ሲሆን፤ የተመረጠው ሥዕል ቁጥር በቅንፍ ውስጥ ሆኖ፤ በፈጠራው ይዘት አጭር መግለጫ መጨረሻ ቢቀመጥ ይመረጣል፡፡ እያንዳንዱን በፈጠራው ይዘት አጭር መግለጫ ውስጥ የተጠቀሰ ዋና ቴክኒካዊ ገፅታ

36 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 8፡

37 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 48፡

38 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 8፡

39 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 4(1)፡

40 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 13፡

ከሥዕሎች ጋር ለማዛመድ በቅንፍ ውስጥ የተቀመጡ ቁጥሮች በማጣቀሻነት መካተት አለባቸው፡፡⁴¹

4.1.5 ተዛማጅ የውጭ ሀገር የፓተንት ማመልከቻን የሚመለከት መረጃ

ለኢትዮጵያ አእምሮዊ ንብረት ባለሥልጣን የፓተንት ማመልከቻ ከቀረበበት የፈጠራ ሥራ ጋር አንድ አይነት ለሆነ ወይም መሠረታዊ መመሳሰል ላለው የፈጠራ ሥራ በውጭ ሀገር ማመልከቻ ቀርቦ ከሆነ፤ ባለሥልጣኑ በሚያቀርበው ጥያቄ አመልካቹ የሚከተለውን መረጃ ማቅረብ አለበት⁴²፤

ሀ. የምዝገባ ቀን፤

ለ. የማመልከቻ ቁጥር፤

ሐ. የፍለጋና ምርመራ ውጤት፤

መ. የተሰጠ ፓተንት ወይም፤

ሠ. የውጭ ሀገሩን ማመልከቻ ውድቅ ለማድረግ ወይም ፓተንት ላለመስጠት የተላለፈ የመጨረሻ ውሳኔ፤ ወይም፤

ረ. እንዳግባቡ ፓተንቱን ለመሰረዝ የተላለፈ የመጨረሻ ውሳኔ፡፡

እነዚህ ሠነዶች የሚያገለግሉት ለባለሥልጣኑ ማመልከቻ የቀረበበትን የፈጠራ ሥራ አዲስነትና ፈጠራዊ ብቃት ለማረጋገጥ የሚከናወን የማጣራት ሥራን ለማቀላጠፍ ነው⁴³፡፡

የተጠየቀው መረጃና ተፈላጊ ሠነዶች በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ መቅረብ አለባቸው፡፡ የጊዜ ገደቡ ጥያቄው ከቀረበበት ጊዜ አንስቶ ከሁለት ወር ማነስና ከስድስት ወር መብለጥ የለበትም፤ አሳማኝ የሆነ ጥያቄ ሲቀርብ የጊዜ ገደቡ ሊራዘም ይችላል፡፡ የተጠየቁት ሠነዶች እስኪቀርቡ ድረስ የኢትዮጵያ አእምሮዊ ንብረት ባለሥልጣን የምርመራ ሂደቱን ሊያግደው ይችላል⁴⁴፡፡

በአንድ የውጭ ሀገር ማመልከቻ የቀረበበትና የቀዳሚ ቀን የተጠየቀበት የፈጠራ ሥራ ላይ ምርመራ ሲካሄድ ባለሥልጣኑ በተቻለ መጠን ቀደም ሲል

41 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀጽ 14፤

42 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀጽ 10፤

43 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀጽ 21(3)፤

44 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀጽ 22፤

በሌሎች የፓተንት ጽሕፈት ቤቶች የተከናወኑ ሥራዎችንና በአመልካቹ የቀረቡ ተዛማጅ ሠነዶችን ጥቅም ላይ ማዋል አለበት⁴⁵ ፡፡

4.1.6 የቀዳሚነት ጥያቄ

የፈጠራ ሥራው አዲስነትና ፈጠራዊ ብቃት የሚገመገመው የማመልከቻውን የምዝገባ ቀን ወይም እንዳግባብነቱ የቀዳሚ ቀንን መሠረት በማድረግ ነው፡፡ አመልካቹ ቀደም ሲል ለፈጠራ ሥራው በውጭ ሀገር ማመልከቻ የቀረበበት ቀን በቀዳሚነት ኢንዱያዝለት ሊጠይቅ ይችላል፡፡ ቀዳሚው ማመልከቻ ኢትዮጵያ ውስጥ ማመልከቻ ከቀረበበት ቀን በፊት ባሉ ከ 12 ወራት ያልበለጡ ጊዜያት ውስጥ በውጭ ሀገር የቀረበ መሆን አለበት፡፡ ከዚህም በተጨማሪ የቀዳሚነት ጥያቄ ማቅረብ የሚቻለው ቀደም ሲል በውጭ ሀገር ማመልከቻ የቀረበበት ሥራና ኢትዮጵያ ውስጥ ማመልከቻ የቀረበበት ሥራ አንድ አይነት ሲሆኑ ነው፤ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ የቀዳሚው ማመልከቻ ቅጂ ከትርጓሜ ጋር መቅረብ አለበት⁴⁶፡፡

ቀዳሚው ማመልከቻ የፓተንት ማመልከቻ ወይም የግልጋሎት ሞዴል ምስክር ወረቀት ማመልከቻ ሊሆን ይችላል፡፡ ነገር ግን በኢንዱስትሪያዊ ንድፍ ምዝገባ ማመልከቻ ላይ ተመስርቶ ለሚቀርብ የቀዳሚነት ጥያቄ እውቅና አይሰጥም፡፡

4.1.7 ፊርማ

አመልካቹ ወይም የተሰየመው ወኪል በሠነዶች ላይ መፈረምና ሥሙን ማሥፈር አለበት⁴⁷፡፡

4.1.8 ጉድለቶች ስለማሟላት

በማመልከቻ ውስጥ ከፎርማሊቲ መመዘኛዎች ጋር የተያያዙ ጉድለቶች ካሉ አመልካቹ በሁለት ወራት ውስጥ ማሻሻያ እንዲያደርግ ይጠየቃል፡፡ በዚህ የጊዜ ገደብ ውስጥ አመልካቹ ማሻሻያ ካቀረበ ወይም ማሻሻያ ካደረገ በኋላም የተጓደሉት ሁኔታዎች ካልተሟሉ ወይም ተፈላጊውን ክፍያ ካልፈፀመ ማመልከቻው ውድቅ ይደረጋል⁴⁸፡፡

45 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 10(2)፤ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 21፤

46 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 11(2)፤ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ (20)፤

47 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 7፤

48 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 27(3)፤

4.2 ፍለጋና የሥራ-ነገር ምርመራ

የፍለጋና የሥራ-ነገር ምርመራ ዓላማ ማመልከቻው የቀረበበት የፈጠራ ሥራ ፓተንት ለማግኘት የሚያስፈልጉ መመዘኛዎችን እንደሚያሟላ ለማረጋገጥ ነው⁴⁹፡፡ ፓተንት መርማሪው ማመልከቻ ከቀረበበት የፈጠራ ሥራ መሠረታዊ ይዘት ጋር ተመሳሳይነት ያለው የቀደምት ጥበብን የያዘ ሠነድ አለመኖሩን ለማረጋገጥ ወይም ለአንድ የፈጠራ ሥራ በድጋሚ ፓተንት ላለመስጠት⁵⁰ የፍለጋ ሥራ ያከናውናል፡፡ በዚህም የፈጠራ ሥራው አዲስ መሆኑንና ፈጠራዊ ብቃት ያለው መሆኑን ይወስናል፡፡

ፍለጋው የሚካሄደው ታትመው በወጡ በተለያዩ ሀገራት በተሰጡ ፓተንቶችና በሌሎች ፓተንት ነክ ባልሆኑ ጽሑፎች በመደገፍ ነው፡፡ የነዚህ ሠነዶች ስብስብ የፍለጋ ፋይል በመባል ይታወቃል፡፡ ፍለጋው ቃላትን በመጠቀም፣ በምደባ ምልክቶች ወይም አመልካች ኮዶችን በመጠቀም ሊሆን ይችላል፡፡

በሥራ-ነገር ምርመራ ጊዜ በማመልከቻው ላይ ምደባ ይካሄዳል፣ የቀደምት ጥበብ ፍለጋ ይከናወናል፣ ፈጠራው ጥበቃ ከማይደረግላቸው ሥራዎች ውስጥ እንደማይወድቅ ይጣራል፣ እንዲሁም አዲስ መሆኑ፣ ፈጠራዊ ብቃት እንዳለውና በኢንዱስትሪ ተግባራዊ ሊሆን እንደሚችል ይታያል፡፡ በተጨማሪም በሥራ-ነገር ምርመራ ጊዜ የፈጠራ ሥራው በተገቢው ደረጃ ግልጽ መደረጉ፣ የመብት ወሰኖች በአጭሩ መቀመጣቸውና በመግለጫው መደገፋቸው ይረጋገጣል፡፡

4.2.1 ፍለጋ

መርማሪው ከተለያዩ ጽሑፎች ውስጥ ማመልከቻ ከቀረበበት የፈጠራ ዘርፍ ጋር የሚገናኝ የቀደምት ጥበብ ፍለጋ ተግባር ያከናውናል፡፡ ቀደምት ጥበብ የሚያካትተው ከማመልከቻው የምዝገባ ቀን ወይም ከቀዳሚ ቀን በፊት በማንኛውም የዓለም ክፍል በማንኛውም መልክ ግልጽ የተደረገ መረጃን ነው፡፡⁵¹ የፍለጋ ዓላማ የማመልከቻው አዲስነትና ፈጠራዊ ብቃት በሚገመገምበት የሥራ-ነገር ምርመራ ተግባር ጥቅም ላይ የሚውሉ ሠነዶችን ለመለየት ነው፡፡ ፍለጋ በሚካሄድበት ወቅት መርማሪው በምድብ የተደራጁ ሠነዶችን በማየት በማመልከቻው ውስጥ ከተገለፀው የቴክኒክ መፍትሔ ጋር

49 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 13 (3)፣ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 28፣

50 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 29(1)፣

51 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 3(2)፣

ተመሳሳይ የሆነ መረጃን የያዙ ሠነዶች መኖራቸውን ያጣራል፡፡

የፓርቲዎች ጥበቃውን ሥፋት የሚወስነው/የሚወስኑት የመብት ወሰን/ወሰኖች በመሆናቸው ፍለጋው መካሄድ ያለበት የመብት ወሰን/ወሰኖችን መሠረት አድርጎ መግለጫውንና ሥዕሎች ካሉ ሥዕሎቹን ግንዛቤ ውስጥ ባስገባ መልኩ ነው፡፡ ስለዚህ መርማሪው ፍለጋ ሲያካሂድ የመብት ወሰኖችን ባማከለ ሁኔታ መሆን አለበት፡፡ ፍለጋ ለማካሄድ የሚጠቅሙ ቁልፍ ቃላት ወይም ጽሑፎች በምዝገባ ጊዜ የቀረቡ ወይም በኋላ ማስተካከያ የተደረገባቸውን በመብት ወሰን/ወሰኖች፣ በመግለጫና ሥዕሎች ካሉ በሥዕሎች ውስጥ ያሉ ቃላትን ወይም የቃላትን የመጀመሪያ ፊደሎች ያካትታሉ፡፡ በአጠቃላይ መርማሪው ራሳቸውን በቻሉ የመብት ወሰኖች፣ በጥገኛ የመብት ወሰኖች፣ በመግለጫውና ሥዕሎች ካሉ በሥዕሎች ላይ ያለ መረጃን መሠረት አድርጎ ፍለጋን ያካሂዳል፡፡

መርማሪው ፍለጋን በሚያካሂድበት ወቅት በመጀመሪያ ቀዳሚው ትኩረት ራሱን በቻለው የመብት ወሰን⁵² ውስጥ የተካተተው የቴክኒክ መፍትሔ ላይ መሆን ያለበት ሲሆን፤ በቀጣይ ትኩረት የሚሰጠው በጥገኛ የመብት ወሰኖች የቀረቡ የቴክኒክ መፍትሔዎች ላይ ነው፡፡ ለምሳሌ፤ ራሱን የቻለው የመብት ወሰን ጥያቄ የሚመለከተው በሽብር፣ በሚወከል የቁሶችን ቅንብር ወይም የንጥረ ነገሮችን ውሁድ ከሆነ መርማሪው ፍለጋ ማካሄድ ያለበት በሽቀቀበ በቀረበ የቴክኒክ መፍትሄ ላይ ነው፡፡ የ ሽቀቀበ ጥምረት የፈጠራ ሥራውን አዲስነትና ፈጠራዊ ብቃት የሚያስቀር ሰነድ ካላስገኘ መርማሪው ሽቀቅ፣ ሽቀቅ፣ ቀቀቀ ን በማጣመር ፍለጋውን መቀጠል አለበት፡፡

በዚህ ደረጃ ማመልከቻው ከአንድ የፈጠራ ሃሳብ ወይም በአንድ የፈጠራ ሃሳብ ሥር የሚካተቱ የተለያዩ የፈጠራ ሥራዎችን ስብስብ የያዘ መሆኑን ለማረጋገጥም የምርመራ ሥራ ይካሄዳል⁵³፡፡ የሥራ-ነገር ምርመራ ሲካሄድ ፍለጋ የሚካሄድባቸው ሠነዶች የሚከተሉትን ሊያካትቱ ይችላሉ፤

- ሀ. ምርመራው ከሚካሄድበት ማመልከቻ የምዝገባ ቀን ወይም ከቀዳሚነት ቀን በፊት ለኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ባለሥልጣን የቀረቡና ከምዝገባው ቀን በፊት ወይም በኋላ ለህዝብ ግልጽ የተደረጉ ለኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ባለሥልጣን የቀረቡ

52 ለመብት ወሰን ጥያቄ ዝርዝር ማብራሪያ ክፍል 4.2.4ን ይመልከቱ፤

53 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀጽ 17፤

ማመልከቻዎች፤

- ለ. በኤሌክትሮኒክስ መልክ (ለፍለጋ በሚያመች ዳታ ቤዝ ወይም ሲዲ ሮም) የታተሙ የሌሎች ሀገራት የፓተንት ሠነዶች፤**
- ሐ. ከፓተንት ሠነዶች ውጪ ያሉ የሳይንስ መጽሔቶች፣ የቴክኖሎጂና ሌሎች መጻሕፍት፣ ፔሬዲካሎች ወዘተ፡፡**

ፍለጋው መካሄድ ያለበት፤ ዓለም አቀፉን የፓተንት ምደባ ሥርዓት መሠረት በማድረግ፣ በኮምፒውተር በመታገዝ መረጃን መፈለግ በሚቻልባቸው የመረጃ ቋቶች በመጠቀም ነው፡፡

የታተመ የፓተንት ሠነዶች የመረጃ ቋት በዋነኝነት በዓለም አቀፉ የፓተንት ምደባ ሥርዓት⁵⁴ መሠረት የተደራጁ የፓተንት ሠነዶችን ይይዛል፡፡ ለፍለጋ አገልግሎት የሚውሉ የኤሌክትሮኒክስ የመረጃ ቋቶች የሚያጠቃልሉት፤ የሲዲ ሮም የመረጃ ቋቶችንና በበይነ መረብ ቀጥታ ፍለጋ የሚደረግባቸውን እንደ esp@cenet ያሉትን ከክፍያ ነፃ የሆኑ የመረጃ ቋቶችን ነው፡፡ ሌሎች ከፓተንት ጋር ያልተያያዙ የመረጃ ምንጮች ለፍለጋ አገልግሎት የሚውሉ ሲሆን፤ አግባብ ያለው ቀደምት ጥበብ ፍለጋ የሚከናወነው በእጅ ነው፡፡

ፍለጋ የሚከናወነው በዋነኝነት በታተመ የፓተንት ንብረት የመረጃ ቋት ውስጥ ባሉ የፍለጋ ሠነዶችና ምርመራ ከሚካሄድበት ማመልከቻ የምዝገባ ቀን ወይም የቀዳሚነት ቀን በፊት ለኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ባለሥልጣን በቀረቡና ለህዝብ ግልጽ በሆኑ ሠነዶች ላይ በመመስረት ነው፡፡ ፍለጋው በመጀመሪያ ቀጥታ ግንኙነት ያላቸውን የቴክኒክ ዘርፎች የሚሸፍን ሲሆን፤ በቀጣይ ተመሳሳይነት ያላቸውን ዘርፎችም ሊሸፍን ይችላል፡፡ መርማሪው በቀጥታ በበይነ መረብ ላይ የተጫኑ ሠነዶች ላይ ፍለጋ ሊያከናውን ይችላል፡፡ መርማሪው በኮምፒውተር የታገዘ ፍለጋን ሲያከናውን በፈጠራው ርዕስ ውስጥና በኩባንያው ወይም በድርጅቱ ሥም ውስጥ ያሉ ቁልፍ ቃላትን ሊጠቀም ይችላል፡፡

በአዋጁ አንቀጽ 13(3) መሠረት ለሚከናወን በዚህ የመመሪያው ክፍል ውስጥ ለተባራራው የፍለጋና የስራ-ነገር ምርመራ ዓላማ ባለሥልጣኑ በተቻለ መጠን በተዛማጅ የውጭ ሀገር የፓተንት ማመልከቻዎች ላይ፤ በአውሮፓ

54 ለዓለም አቀፍ የፓተንት ምደባ ዝርዝር ማብራሪያ የዚህን መመሪያ ምዕራፍ አምስት ይመልከቱ፡፡

ፓተንት ጽሕፈት ቤትና በሌሎች የፓተንት ጽሕፈት ቤቶች የተከናወነ ሥራዎችንና⁵⁵ በአመልካቹ የቀረቡ ከተዛማጅ የውጭ ሀገር ማልከቻዎች ጋር የተያያዙ ሠነዶችን መጠቀም አለበት፡፡

የፍለጋውን ውጤት አመልካቹ በደንቡ ቅፅ 2 አማካኝነት በመርማሪው ሪፖርት እንዲያውቅ ይደረጋል፡፡ ሪፖርቱ የሚከተሉትን ያካትታል፤

- 1) ከፈጠራ ሥራው ጋር ተመሳሳይ ወይም ተቀራራቢ ይዘት ያለው መረጃን የያዙ በፍለጋው ወቅት የተገኙ ሠነዶች፤
- 2) በፍለጋ ከተገኙት ሠነዶች ከእያንዳንዳቸው ጋር የሚነፃፅሩ በማመልከቻው ውስጥ ያሉ የመብት ወሰኖች፡፡

ሪፖርቱ የፍለጋውን ሽፋን ማለትም ፍለጋ የተደረገባቸውን ሠነዶች አይነት፣ ፍለጋው ከመቼ እስከመቼ ያሉትን ሠነዶች እንዳካተተና ፍለጋው የሸፈናቸውን የቴክኖሎጂ ዘርፎች አመልካች መረጃ ሊይዝ ይችላል፡፡

ፍለጋው ከሕትመት ውጭ ያሉ ፈጠራው ለህዝብ ግልጽ የሆነባቸውን መንገዶች አያካትትም፤ በተለይ ፈጠራው ጥቅም ላይ በመዋል ግልጽ መሆኑን ማጣራት የፍለጋ አካል የሆነ ተግባር አይደለም፡፡ ፈጠራው በዚህ መልክ ግልጽ ተደርጎ ከሆነና ይኸው ለባለሥልጣኑ በሦስተኛ ወገን ከተጠቀመ ጉዳዩ የሚታየው የሥራ-ነገር ምርመራ በሚካሄድበት ጊዜ ነው፡፡

ዓለም አቀፉን የፓተንት ምደባ ሥርዓት ለፍለጋ ዓላማ መጠቀም

በሙሉ ሊባል በሚችል ደረጃ የታተሙ የፓተንት ሠነዶች ዓለም አቀፍ የፓተንት ምደባ የተሰጣቸው ናቸው፡፡ ዓለም አቀፉ የፓተንት ምደባ በወረቀት ወይም በኤሌክትሮኒክስ መልክ ያሉ የፓተንት ሠነዶችን ለተለያዩ ዓላማ ለመፈለግ ያገለግላል፤ ከነዚህ ውስጥ አንዱ የአዲስነት ፍለጋ ነው፡፡ የአዲስነት ፍለጋ የሚከናወነው በአንድ የፓተንት ማመልከቻ ውስጥ የተካተተን ፈጠራ አዲስ መሆን ወይም አለመሆን ለመወሰን ነው፡፡ ፍለጋው የሚካሄደው አግባብነት ያለው ቀደምት ጥበብ መኖር አለመኖሩን ለማየትና ቀደም ሲል ፈጠራው ለህዝብ ግልጽ አለመሆኑን ለማረጋገጥ ነው፡፡

ሁለኛው አይነት ፍለጋ የሚካሄደው ሌሎች ፓተንት ለማግኘት የሚያስፈልጉ መመዘኛዎች ለምሳሌ፤ ፈጠራዊ ብቃት መኖሩን ወይም ጠቃሚ ውጤቶችን

55 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 10 (2)፣ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 21፤

ለማስገኘት ወይም ቴክኒካዊ ግሥጋሴን ለማምጣት የሚያስችል ፈጠራ መሆኑን ለማረጋገጥ ነው። ይህ አይነቱ ፍለጋ ከፈጠራው ጋር የሚገናኙ ቴክኒካዊ ጉዳዮችን አካተዋል በሚባሉ ሠነዶች ላይ የሚካሄድ ነው። አዲስነትንና ፈጠራዊ ብቃትን ለማረጋገጥ የሚካሄዱ የፍለጋ አይነቶች፤ በዋነኝነት የሚከናወኑት በፓተንት መርማሪዎች ፈጠራው የፓተንት ጥበቃ ለማግኘት ብቁ መሆኑን ለማረጋገጥ ዓላማ ነው።

ሦስተኛው አይነት ፍለጋ የመብት ጥሰት እንዳይኖር የሚደረግ የማጣራት ፍለጋ ነው። የዚህ አይነቱ ፍለጋ የሚያካትተው ተፈፃሚ እየሆነ ያለ ፓተንቶችንና ሌሎች ተዛማጅ ሠነዶችን ሲሆን፤ ሊከሰት የሚችል የመብት ጥሰትን አስቀድሞ ለመለየት ይረዳል። ዋና ዓላማው አንድ ምርት ወይም የአመራረት ዘዴ ጥቅም ላይ ቢውል፤ ተፈፃሚ እየሆነ ያለ የፓተንት መብትን የሚጥስ መሆኑን አለመሆኑን ለማወቅ ነው። በተጨማሪም እንዲሁ አይነቱ ፍለጋ መካሄዱ የፈጠራ ሠራተኞችና በቴክኖሎጂ ልማት ላይ መዋለ ንዋይ የሚያፈሱ ሰዎች አስቀድሞ ሌላ ሰው የፓተንት ጥበቃ ያገኘበትን የፈጠራ ሥራ እንደገና ለማመንጨት እውቀት፣ ጊዜና ሀብታቸውን እንዳያባክኑና መረጃ ለመስጠትና የምርምር ድግግሞሽን ለማስቀረት ነው።

አራተኛው የፍለጋ አይነት የሚጠቅመው በአንድ የቴክኒክ ዘርፍ የወቅቱ ቴክኖሎጂ የደረሰበትን የዕድገት ደረጃ ለማወቅ ነው። እንደዚህ አይነቱ የፓተንት ፍለጋ በምርምርና ሥርዐት ላይ ለተሰማሩ ባለሞያዎች መረጃን በማቅረብ ለሥራቸው ግብዓት የሚሰጥ ነው። በዚህ የፓተንት ፍለጋ ውጤት መነሻነት ተመራማሪዎች አማራጭ ቴክኖሎጂዎችን ለማመንጨት ወይም ቴክኖሎጂውን ለማሻሻል ግብዓት ያገኛሉ። በተጨማሪም የዚህን ዓይነቱ የፓተንት ፍለጋ ውጤት አንድን ቴክኖሎጂ በግዥ ወይም በፈቃድ ስምምነት አማካኝነት መጠቀም ለሚፈልጉ መረጃን ይሰጣል።

4.2.2 ለፈጠራ ሥራዎች ፓተንት ስለመስጠት

አንድ የፈጠራ ሥራ የፓተንት ጥበቃ ለማግኘት ብቁ ለመሆን የተለያዩ መመዘኛዎችን ማሟላት አለበት። በዋነኝነት ፈጠራው በፓተንት ጥበቃ የሚደረግላቸው ሥራዎች አይነት ውስጥ የተካተተ መሆን ይጠበቅበታል፤ እንዲሁም ፈጠራው አዲስ፣ ፈጠራዊ ብቃት ያለውና በኢንዱስትሪ ተግባራዊ መሆን የሚችል ሊሆን ይገባል። የፈጠራው መግለጫም የተወሰኑ

ደረጃዎችን ያሟላ መሆን ይጠበቅበታል፡፡ ስለዚህ አንድ የፓተንት መርማሪ የምርመራ ሥራውን በሚያካሂድበት ወቅት የፓተንት ማመልከቻው ከላይ የተገለፁትን ፓተንት ለማግኘት የሚያስፈልጉ መመዘኛዎች ማሟላቱን ማረጋገጥ አለበት፡፡

4.2.2.1 አዲስነት

ለአንድ የፈጠራ ሥራ የፓተንት ጥበቃ ማግኘት አዲስነት መሠረታዊ መመዘኛ ተደርጎ የሚወሰድ ነው፡፡ ፓተንት ለማግኘት አንድ የፈጠራ ሠራተኛ ለአንድ ችግር አዲስ ቴክኒካዊ መፍትሄን ማምጣት ይጠበቅበታል፡፡ አንድ የፈጠራ ሥራ ፓተንት ማግኘት እንዲችል የሥራው አዲስነት መመዘኛ የሆነባቸው ሁለት ዋና ዋና ምክንያቶች አሉ፤ የመጀመሪያው ምክንያት ሁሉም ሰው በነፃ ጥቅም ላይ ሊያውለው የሚችለው እውቀት የአንድ ግለሰብ የግል ሀብት ሆኖ በሞኖፖል እንዳይያዝ ለማድረግ ነው፤ ሁለተኛው ምክንያት የቴክኖሎጂ ፈጠራ ሰዎች ቀደም ሲል የነበረን ነገር መልሶ በመፍጠር ሀብትና ጊዜያቸውን እንዳያባክኑና አዲስ ነገር በማምጣት ላይ እንዲያተኩሩ ለማስቻል ነው፡፡ በዚህም አንድ የፈጠራ ሥራ ፓተንት ሊያገኝ የሚችለው መፍትሄ ላልነበረው ችግር አዲስ ቴክኒካዊ መፍትሄ ሲያመጣና በነባሩ እውቀት ላይ አዲስ ነገር የሚጨምር እንደሆነ ታውቆ ብቃት ያለው ሥራ እንዲስፋፋ ይረዳል፡፡

አንድ የፈጠራ ሥራ አዲስ እንደሆነ የሚቆጠረው በቀደምት ጥበብ ያልተሸፈነ ከሆነ ነው፡፡ ቀደምት ጥበብ የሚያጠቃልለው በሕትመት፣ በቃል ገለፃ፣ ጥቅም ላይ በማዋል ወይም በሌላ በማናቸውም መንገድ ከምዝገባው ቀን ወይም እንደአግባቡ ከቀዳሚ ቀን በፊት ለህዝብ ግልጽ የሆነን መረጃ ነው⁵⁶፡፡

የፈጠራው ሀሳብ ግዝፈት አግኝቶ ለሕትመት በቅቷል ለማለት መረጃውን የሚይዝ አንድ ቁሳዊ የሆነ አካል መኖር አለበት፡፡ በሌላ አገላለፅ መረጃው በአንድ ሠነድ ውስጥ የተካተተ መሆን ያለበት ሲሆን፤ ሠነዱ ለሕትመት የበቃ ማለትም በሽያጭ መልኩ ወይም የአንድ መረጃ ስብስብ አካል በመሆን ለህዝብ የደረሰ መሆን አለበት፡፡ በዚህ መልክ የታተሙ ሠነዶች ፓተንትን፣ የፓተንት ማመልከቻን፣ በእጅ ጽሑፍ መልክ ያሉ ወይም የታተሙ ጽሑፎችን፣ ፎቶግራፎችን ጨምሮ ምሥሎች፣ ሥዕሎች፣ ፊልሞች፣ የድምፅ ቅጂዎችና በኢንተርኔት አማካኝነት የተሰራጩ ጽሑፎችን ያጠቃልላሉ፡፡

56 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 3(2)፤

አንድ የፓተንት ማመልከቻ ለኢትዮጵያ አእምሮአዊ ንብረት ባለሥልጣን መቅረብ ያለበት ፈጠራው ለህዝብ ግልጽ ከመደረጉ በፊት ነው፤ ይህ ሳይሆን ቢቀር ግን ግልጽ የተደረገው የፈጠራ ሥራ በቀደምት ጥበብ ውስጥ እንደተካተተ ተቆጥሮ የፈጠራ ሥራውን አዲስነቱን ሊያሳጣው ይችላል፡፡

ነገር ግን ከማመልከቻው የምዝገባ ወይም እንዳግባቡ ከቀዳሚ ቀን በፊት ባሉ ዐሥራ ሁለት ወራት ውስጥ ፈጠራው ለህዝብ ግልጽ መሆን አዲስነቱን የማያሳጣባቸው ሁለት ሁኔታዎች አሉ⁵⁷፤ የመጀመሪያው መረጃው ለህዝብ ግልጽ የተደረገው ሕጋዊ ባልሆነ መንገድ ከሆነ ወይም ከባለቤቱ ስምምነት ውጭ ምሥጢራዊነቱን እንዲያጣ ከተደረገ ነው፤ ሁለተኛው ፈጠራው ለህዝብ ግልጽ የተደረገው በአውደ ርዕይ ላይ በመቅረቡ ምክንያት ሲሆን ነው፡፡ አውደ ርዕይ ዓለም አቀፍ፣ አህጉራዊ ወይም ብሔራዊ ሊሆን ይችላል፡፡

ፈጠራው ከላይ በተገለጸው የጊዜ ገደብ ውስጥ ግልጽ ተደርጎ ከሆነ፣ አመልካቹ የፈጠራ ሥራው ለህዝብ ግልጽ በመደረጉ አዲስነቱን እንዳያጣ በጽሑፍ መጠየቅ ይችላል⁵⁸፡፡ ጥያቄው ከማመልከቻው ጋር አብሮ ሊቀርብ ወይም ማመልከቻው ከቀረበበት ቀን አንስቶ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ሊቀርብ ይችላል፤ ጥያቄው ፈጠራው ለህዝብ ግልጽ ስለሆነበት ሁኔታ ዝርዝር መረጃ መያዝ አለበት፡፡ ፈጠራው ግልጽ የተደረገው በአውደ ርዕይ ላይ ከሆነ፣ አመልካቹ ከላይ በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ አውደ ርዕዩን ባዘጋጀው ክፍል የተሰጠ፣ ስለ አውደ ርዕዩ ዝርዝር መረጃ የያዘና ፈጠራው በርግጥም በአውደ ርዕዩ ላይ ስለመቅረቡ የሚገልጽ ትክክለኛነቱ የተረጋገጠ የምሥክር ወረቀት ማቅረብ አለበት⁵⁹፡፡

አዲስነትን ለመወሰን በሚከናወን የምርመራ ሥራ፣ መርማሪዎች የሚከተሉትን መርሆች መከተል አለባቸው፤

1. አንድ ፈጠራ አዲስ ነው የሚባለው በቀደምት ጥበብ ያልተሸፈነ ሲሆን ነው፤
2. ቀደምት ጥበብ ፈጠራውን እንደሸፈነ የሚቆጠረው ምርመራ እየተካሄደበት ያለው የፈጠራ ሥራ ሁሉም መሠረታዊ፣ ቴክኒካዊ ገጽታዎች ተቀራራቢ በሚባለው ቀደምት ጥበብ ውስጥ ተካተው

57 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 3(3)

58 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 19

59 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 19

ሲገኙ ነው። የፈጠራ ሥራው አስቀድሞ ግልጽ የሆነበት መንገድ ፊት ለፊት በሚታይ ወይም በውስጣዊ መልኩ ሊሆን ይችላል፤ ነገር ግን ከተለያዩ የቀደምት ጥበብ ሠነድ የተገኙ መረጃዎችን ማዋሃድ ወይም ቴክኒካዊ ገጽታዎችን ማቀናበር ወይም የቴክኒካዊ ገጽታዎችን ዝርዝር ማሳየት ብቻ የፈጠራውን አዲስነት ላያሳጣው ይችላል፤

3. አንድ ጥልቅ በሆነ መልኩ የተገለፀ ነገር በሥሩ የሚወድቁትን ዝርዝር የፈጠራ ሥራዎች አዲስነት አያሳጣቸውም፤ ነገር ግን የዝርዝሮቹ ቀድሞ መገለጽ ጥልቁን ነገር አዲስነቱን እንዲያጣ ያደርገዋል። ለምሳሌ፤ “አትክልት” የሚለው ቀደም ብሎ በመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ ተካቶ መገኘቱ “ፍራፍሬና ዕፅዋት” የሚልን የመብት ወሰን አዲስነት ያሳጣዋል።

የአንድን የፈጠራ ሥራ አዲስነት የመወሰን ሂደት

አንድ የፈጠራ ሥራ አዲስ መሆኑን ለመወሰን አንድ የፓርቲ መርማሪ የፓርቲ ማመልከቻ ከቀረበበት ሥራ ጋር ተዛማጅ በሆነ ዘርፍ መጠነ ሠፊ የሆነ የቀደምት ጥበብ ፍለጋ ማካሄድ አለበት። በዚህም የፈጠራ ሥራው በሠነዶቹ ውስጥ ባለ መረጃ ወይም በቀዳሚ የመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ አለመካተቱን ማረጋገጥ አለበት፤ ይህን መሰሉ የቀደምት ጥበብ ፍለጋ የፓርቲ ሠነዶችንና ሌሎች ፓርቲ ነክ ያልሆኑ ሠነዶችን ያካትታል። አንድ የፓርቲ ጥያቄ የቀረበበት የፈጠራ ሥራ አዲስነቱን የሚያጣው፤ የመሠረታዊ ቴክኒካዊ ገጽታዎች ጥምር በወረቀት ሕትመት፤ በኤሌክትሮኒክስ መልክ፤ ጥቅም ላይ በማዋል ወይም በመሸጥ አስቀድሞ ግልጽ ከተደረገ ነው። የፈጠራውን አዲስነት ለማሳጣት ተቀራራቢ የሆነው የቀደምት ጥበብ ሠነድ ፈጠራውን ሸፍኗል በሚያስብል ደረጃ ሁሉንም መሠረታዊ የቴክኒክ ገጽታዎች በግልጽ ወይም በውስጣዊነት በአንድ ላይ መያዝ አለበት። ሁለት ወይም ከዛ በላይ ሠነዶች ከተገኙ ሠነዶቹ አንድን መሠረታዊ ሀሳብ የያዙ ተያያዥ ሠነዶች ካልሆኑ በስተቀር እያንዳንዳቸው ራሳቸውን ችለው መቆም አለባቸው። ሁለት የተለያዩ ሠነዶችን በማቀናጀት የተወሰደ የቴክኒካዊ ገጽታዎች ድምር የአንድን የፈጠራ ሥራ አዲስነት አያሳጣም። በአጠቃላይ ፈጠራው በቀደምት ጥበብ ተሸፍኗል ብሎ ለመወሰን ሁሉም መሠረታዊ የቴክኒክ ገጽታዎች ቀደም ብሎ ለህዝብ ግልጽ በተደረገ በአንድ ሠነድ ውስጥ ተካተው መገኘት አለባቸው።

የአዲስነት መመዘኛዎችን መሟላትና ለመወሰን በሁለት የተለያዩ ደረጃዎች የሚከናወኑ ተግባራት አሉ፤ በመጀመሪያ ደረጃ የወቅቱ የቴክኖሎጂ ዕድገት የደረሰበትን ደረጃ ለንፅፅር እንዲረዳ መገምገም ያስፈልጋል፤ በዚህ ደረጃ የሚከናወኑ ተግባራት በዓለም ላይ ካለ ማንኛውም የመረጃ ምንጭ የሚገኙና የፓተንት ማመልከቻ ከቀረበበት ሥራ ጋር ተቀራራቢ የሆኑ፤ ለአዲስነት ፍለጋው አግባብነት ያላቸውን ሠነዶች ለመለየት የሚረዱ ናቸው፡፡ በአዋጁ አንቀፅ 3(2) መሠረት ተቀራራቢ የቀደምትነት ጥበብ የሚያካትተው ማመልከቻ ከቀረበበት ሥራ የምዝገባ ቀን ወይም እንደ አግባቡ ከቀዳሚ ቀን በፊት የታተመ የፓተንት ሠነዶችን፤ ለኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ባለሥልጣን የቀረቡና ለህዝብ ዕይታ ግልጽ የሆኑ ማመልከቻዎችና ከፓተንት ውጭ ያሉ ጽሑፎች፤ እንዲሁም ቴክኖሎጂው በኢትዮጵያ ወይም በውጭ ሀገር ከማመልከቻው የምዝገባ ቀን ወይም ከቀዳሚ ቀን በፊት ጥቅም ላይ መዋሉን ወይም መሸጡን የሚያሳይ ማስረጃን ነው፡፡

በሁለተኛ ደረጃ መርማሪው የሚያከናውነው ተግባር ተቀራራቢ የቀደምትነት ጥበብ ሠነዶች ከተባሉት ውስጥ በማመልከቻው ውስጥ የተካተተውን ፈጠራ የሚሸፍነውን ወይም አዲስነት ሊያስቀር ይቻላል የተባለውን መለየት ነው፡፡ ፈጠራው በቀደምት ጥበብ ተሸፍኗል ብሎ ለመወሰን ጥበቅ የሆነ ምርመራ በማካሄድ በትክክል ተመሳሳይ የሆኑ ሠነዶች መኖር አለመኖራቸውን ማረጋገጥ ያስፈልጋል፡፡ በማመልከቻው ውስጥ የተካተቱ ቴክኒካዊ ገጽታዎች እያንዳንዳቸው በጣም ተቀራራቢ ነው ተብሎ በተለየ አንድ የቀደምት ጥበብ ሠነድ ውስጥ ተካተው መገኘት አለባቸው፤ በተጨማሪም በቀደምት ጥበብ ሠነዱ ውስጥ ተካተው የሚገኙትን ቴክኒካዊ ገጽታዎች በዘርፉ እውቀት ያለው ሰው ሌላ ተጨማሪ ሠነድ ውስጥ የተካተተ መረጃ ሳያስፈልገው ሊጠቀምባቸው ይችላል ወይ የሚለውን ማየት ያስፈልጋል፡፡

በአጠቃላይ ምርመራ እየተካሄደበት ያለውን የፈጠራ ሥራ አዲስ መሆን አለመሆን ለመወሰን መርማሪው የሚከተሉትን ደረጃዎች ተከትሎ መሥራት አለበት፤

1. ተቀራራቢውን ቀደምት ጥበብ መፈለግ፤
2. የጥበቃ ጥያቄ የቀረበበትን ፈጠራ ሽፋን ለመወሰን እንዲረዳ ሙሉ ፈጠራውን (መግለጫውን፤ የመብት ወሰኖችን እና ሥዕሎች ካሉ) መረዳትና መተርጎም፤

3. በፍለጋ የተገኘውን ተቀራራቢ ቀደምት ጥበብ በዘርፉ ዕውቀት ካለው ሰው እይታ አንፃር መተርጎም፤
4. የምዝገባውን ወይም የቀዳሚነትን ቀን መሠረት በማድረግ፤ የጥበቃ ጥያቄ የቀረበበትን ፈጠራ ተቀራራቢ ሆኖ ከተገኘው ቀደምት ጥበብ ጋር ማነፃፀር፡፡ ንፅፅሩን መሠረት በማድረግ ተቀራራቢ በሆነው ቀደምት ጥበብ ውስጥ ግልጽ የተደረገው ቴክኒካዊ መፍትሄ ምርመራ እየተካሄደበት ካለው የፈጠራ ሥራ ጋር በከፍተኛ ደረጃ ተመሳሳይነት ያለው መሆኑን መወሰን፤ እንዲሁም በዘርፉ እውቀት ያለው ሰው ከቀረበው መፍትሄ በመነሳት ሁለቱ የፈጠራ ሥራዎች በአንድ የቴክኒክ ዘርፍ ጥቅም ላይ ሊውሉ የሚችሉ መሆኑን፤ ለተመሳሳይ ችግር መፍትሄ የሚሰጡና ተመሳሳይ ቴክኒካዊ ውጤት የሚያመጡ መሆኑን መወሰን መቻሉን ማወቅ፡፡

ተቀራራቢ በሆነው ቀደምት ጥበብ ውስጥ ያለ እያንዳንዱ መሠረታዊ የቴክኒክ ገጽታ ምርመራ በሚካሄድበት ማመልከቻ ውስጥ የሚገኝ ከሆነ፤ ፈጠራው ከምዝገባው ቀን በፊት ግልጽ እንደሆነ ስለሚቆጠር አዲስነት አይኖረውም ወይም በቀደምት ጥበብ የተሸፈነ ነው ተብሎ ይወሰዳል፡፡

4.2.2.2 ፈጠራዊ ብቃት ወይም ግልጽ ያለመሆን

አንድ የፈጠራ ሥራ አዲስ መሆኑን ለማረጋገጥ ምርመራ ከተካሄደ በኋላ ቀጣዩ ሥራ የፈጠራዊ ብቃት መመዘኛን የሚያሟላ መሆኑን ማረጋገጥ ነው፡፡ ፈጠራዊ ብቃት ሲባል፤ የአንድ የፈጠራ ሥራ የቴክኒካዊ ምጥቀት ደረጃ ፓተንት ለማግኘት ብቁ የሚያደርገው መሆኑን መለኪያ ነው፡፡ ይህም ማለት አንድ የፈጠራ ሥራ አዲስና ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት ያለው ቢሆንም በአንድ ቀደም ብሎ የነበረ ሥራ ላይ መጠነኛ ማሻሻያ ብቻ ያደረገ እንደቀጣይ ሥራ የሚታይ ከሆነ፤ ፓተንት ለማግኘት ብቁ አይሆንም ማለት ነው፡፡ ፈጠራው ግልጽ አይደለም ወይም ፈጠራዊ ብቃት አለው ለመባል በነባሩ እውቀት ላይ የጎላ ለውጥን ማምጣት አለበት፡፡ ይህንን መመዘኛ ማካተት ያስፈለገው በአንድ የቴክኖሎጂ ዘርፍ መደበኛ እውቀት ያለው ሰው በቀላሉ እንደመፍትሄ ሊያቀርበው የሚችለው ሀሳብ የፓተንት ጥበቃ እንዳያገኝ ለማድረግ ነው፡፡

አዲስነትና ፈጠራዊ ብቃት ሁለት የተለያዩ መመዘኛዎች ናቸው፤ አዲስነት

የሚኖረው በፈጠራ ሥራውና በቀደምት ጥበብ መካከል ልዩነት ሲኖር ነው፤ በሌላ በኩል ፈጠራዊ ብቃት የሚለው አገላለጽ የሚያስተላልፈው ሀሳብ ፓተንት ለማግኘት የፈጠራ ሥራው ከነባሩ ዕውቀት መለየት ብቻ በቂ አለመሆኑንና ልዩነቱ ሁለት ገጽታዎች ሊኖሩት እንደሚገባ ነው፡፡ የመጀመሪያው ሥራው የፈጠራ ሀሳብ ውጤት መሆን እንዳለበት ሲሆን፤ ሁለተኛው አንድ ርምጃ ወደፊት የሄደ ወይም የሚታይ ለውጥን ያመጣ መሆን እንደሚገባው ነው፡፡ የጥበቃ ጥያቄ በቀረበበት የፈጠራ ሥራና በነባሩ እውቀት መካከል በግልጽ የሚታይ ልዩነት መኖር አለበት፡፡

በአዋጁ አንቀጽ 3(4) ላይ እንደተቀመጠው አንድ የፈጠራ ሥራ ፈጠራዊ ብቃት አለው የሚባለው አግባብነት ካለው ቀደምት ጥበብ ጋር ሲነፃፀር በዘርፉ መደበኛ እውቀት ላለው ሰው ግልጽ ካልሆነ ነው፡፡ በዘርፉ መደበኛ እውቀት ያለው ሰው ሲባል አግባብ ባለው የቴክኖሎጂ ዘርፍ አማካይ እውቀትና ችሎታ ያለውን ባለሙያ ያመለክታል፡፡ መደበኛ እውቀት የሚለውን አገላለጽ ማካተት ያስፈለገው፤ በቴክኖሎጂው ዘርፍ የላቀ እውቀት ባለው ሰው ችሎታ ላይ ተመሥርቶ አንድን የፈጠራ ሥራ ፈጠራዊ ብቃት የለውም የሚል ውሳኔ ላይ ላለመድረስ ነው፡፡

ፈጠራዊ ብቃት ወይም ግልጽ ያለመሆን ሲገመገም የሚከተሉትን አገላለጾች ፍቺ ማስቀመጥ ያስፈልጋል፤

- የመጀመሪያው ቀደምት ጥበብ የሚለው አገላለጽ ሲሆን፤ ከማመልከቻው የምዝገባ ወይም የቀዳሚ ቀን በፊት በሕትመት፣ በሽያጭ፣ ጥቅም ላይ በማዋል እና በቃል በመግለጽን አካቶ በማንኛውም መንገድ ለህዝብ የተገለጸ ነገር ይይዛል፤
- ሁለተኛው አገላለጽ ተቀራራቢ ቀደምት ጥበብ የሚለው ሲሆን፤ ይህም የሚገልጸው የፈጠራውን የግልጽነት ደረጃ ለመገምገም የሚረዱ ከሌሎች ገጽታዎች በተሻለ ሁኔታ ተቀራራቢ ተብለው የሚታሰቡ ከአንድ ሠነድ የተወሰዱ ገጽታዎች ቅንጅትን ነው፤
- የቴክኒክ ችግር የሚለውና ሦስተኛው አገላለጽ የሚያሳየው ተቀራራቢውን ቀደምት ጥበብ በማሻሻል ወይም ከሁኔታዎች ጋር በማጣጣም በፈጠራው አማካኝነት በነባሩ እውቀት ላይ ተጨማሪ የሆነ ቴክኒካዊ ውጤትን የማምጣት ዓላማና ተግባርን ሲሆን፤ የፈጠራ ሥራው አዲስ በሆነና ፈጠራዊ ብቃት ባለው መንገድ የሚፈታው ችግር ነው፡፡ ችግሩን

በትክክል መገንዘብ እንዲቻልና መፍትሄውም በግልጽ እንዲታወቅ ግልጽ በሆነ መንገድ መቀመጥ አለበት፡፡ የተገኘው መፍትሄ የግድ በቀደምት ጥበብ ላይ መሻሻልን የሚያመጣ ላይሆን ይችላል፤ ተለይቶ ለሚታወቅ መሣሪያ ወይም ዘዴ አንድ አይነት ወይም ተመሳሳይ ውጤትን የሚያመጣ ወይም ከወጪ አንጻር ቆጣቢ የሆነ አማራጭ መፈለግም እንደቴክኒክ ችግር መፍትሄ ይወሰዳል፡፡

በመደበኛ የሥራ እንቅስቃሴ ወቅት ለሚያጋጥሙ ችግሮች በቀላሉ እንደመፍትሄ ለሚቀርቡ ሀሳቦች የፓተንት ጥበቃ መስጠት፤ ለቴክኖሎጂ እድገት አስተዋፅኦ አያበረክትም፤ በተቃራኒው የዕውቀት ሥርዓትን አንቆ ሊይዝ ወይም ሊገድብ ይችላል፡፡ ስለዚህ አንድ የፈጠራ ሥራ ፈጠራዊ ብቃት እንዲኖረው የተገኙ ውጤቶች በመደበኛ የሥራ እንቅስቃሴ ለሚያጋጥሙ ችግር ከሚሰጡ መፍትሄ ያለፉ መሆን አለባቸው፡፡ ስለዚህ የፓተንት መርማሪዎች በትክክለኛና ምክንያታዊ በሆነ ሁኔታ ምርመራ እየተካሄደበት ያለው የፈጠራ ሥራ በዘርፉ መደበኛ እውቀት ያለው ሰው በቀላሉ ሊያገኘው የሚችል መሆን አለመሆኑን መወሰን ይችላሉ፡፡

የፈጠራዊ ብቃት ምርመራ ከአዲስነት ምርመራ ጋር ተመሳሳይ በሆነ መንገድ የሚካሄድ ሲሆን፤ የፈጠራዊ ብቃት መኖር አለመኖር ጥያቄ የሚነሳው በመጀመሪያ ፈጠራው አዲስ መሆኑ ከተረጋገጠ በኋላ ነው፡፡ የፈጠራዊ ብቃት መኖርን ለመገምገም ጥቅም ላይ የሚውለው ቀደምት ጥበብ አዲስነትን ለመገምገም ጥቅም ላይ ከሚውለው ጋር ተመሳሳይ ነው፡፡ ነገር ግን በአንድ ሠነድ ውስጥ የተካተተ ቴክኒካዊ ገጽታን መሠረት አድርጎ ከሚወሰነው የአዲስነት መመዘኛ በተለየ ሁኔታ ፈጠራዊ ብቃትን ለመወሰን በተለያዩ ሠነዶች ውስጥ ያሉ የቀደምትነት ጥበብ መረጃዎችን ማካተት ይቻላል፡፡ በዚህም በተለያዩ ቀደምት ጥበብን የያዙ ሠነዶች ውስጥ ያሉ መረጃዎች በቅንጅት ሲታዩ በዘርፉ መደበኛ እውቀት ካለው ሰው እይታ አንፃር ፈጠራው ግልጽ ነው አይደለም የሚለውን በማየት ውሳኔ ላይ ይደረሳል፡፡

የፈጠራዊ ብቃት መኖር ወይም አለመኖርን መወሰን ለፓተንት መርማሪዎች ፈታኝ ተግባር ነው፡፡ በርካታ የአእምሯዊ ንብረት ጽሕፈት ቤቶች የተለያዩ መንገዶችና ዘዴዎችን በመከተል አንድ የፈጠራ ሥራ ፈጠራዊ ብቃት ያለው መሆኑን የማረጋገጥ ሥራ ይሠራሉ፡፡ ከነዚህ ውስጥ አንዱ የሆነውና

በዚህ ማኑዋል ውስጥ ጥቅም ላይ እንዲውል የሚመከረው የአውሮፓ ፓተንት ጽሕፈት ቤት ያዘጋጀው ዘዴ ነው። ይህም ዘዴ ፈጠራ ማለት ለአንድ ችግር መፍትሔ የሚሰጥ ቴክኒካዊ ሀሳብ ነው የሚለውን ግንዛቤ ይዞ የተነሳው ችግርን የመፍታት አቀራረብ ነው። በዚህ ዘዴ የጥበቃ ማመልከቻ በቀረበበት ወቅት ፈጠራው በዘርፉ መደበኛ እውቀት ላለው ሰው ግልጽ መሆን አለመሆኑን መርማሪው ይወስናል።

ችግርን የመፍታት አቀራረብ የሚከተለውን ሂደት ይከተላል፤

1. ቅርበት ያለውን ቀደምት ጥበብ መወሰን፤
2. መፍትሄ የሚያስፈልገውን ተጨባጭ የቴክኒክ ችግር መወሰን፤
3. ቀደምት ጥበብን ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት ጥያቄ የቀረበበት መፍትሄ ግልጽ አለመሆኑን መወሰን።

መርማሪው ከላይ የተገለጸውን ፈጠራዊ ብቃትን ለመወሰን ችግርን የመፍታት አቀራረብን ሲከተል በቅደም ተከተል የሚያከናውናቸው ተግባራት እንደሚከተለው በዝርዝር ቀርቦዋል፤

1. ምርመራ ለሚካሄድበት የፈጠራ ሥራ ቅርበት ያለውን ቀደምት ጥበብ መወሰን፤ ለዚህ ተግባር ከምዝገባ ቀን ወይም ከቀዳሚ ቀን በፊት ለህዝብ ግልጽ የተደረጉ ሠነዶች በሙሉ ታይተው ከውስጣቸው ምርመራ ከሚካሄድበት ፈጠራ ጋር አንድ ዐይነት ወይም ተመሳሳይ ገጽታ ያላቸው ሠነዶች ቅርበት ያለው ቀደምት ጥበብ ተደገርገው ይወሰዳሉ።
2. ቅርበት ያለውን ቀደምት ጥበብ ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት መፍትሄ የሚፈለግለትን ቴክኒካዊ ችግር መወሰን፤ ቅርበት ያለው ቀደምት ጥበብ ከተለየ በኋላ ምርመራ እየተደረገበት ያለውን የፈጠራ ሥራ ከቀደምት ጥበብ የሚለዩትን መሠረታዊ የቴክኒክ ገጽታዎችና የነዚህ ውጤት የሆኑ ቴክኒካዊ ውጤቶችን መለየት። ቴክኒካዊ ችግሩ በተጠቀሱት ቴክኒካዊ ገጽታዎች መፍትሄ የሚሰጠው ነገር ግን ቅርበት ባለው ቀደምት ጥበብ መፍትሄ ያላገኘ ችግር ተደርጎ ይወሰዳል። የፈጠራ ሥራው ልዩ መሠረታዊ የቴክኒክ ገጽታዎች ውጤቶች ቅርበት ባለው ቀደምት ጥበብ ውስጥ የተካተቱ ከሆኑ፤ በፈጠራ ሥራው የቀረበው መፍትሄ እንደአማራጭ መፍትሄ ተደርጎ ይወሰዳል።

3. ቅርበት ካለው የቀደምት ጥበብና ከተጨባጩ ችግር በመነሳት ፈጠራው በዘርፉ መደበኛ እውቀት ላለው ሰው ግልጽ ሊሆን መቻሉን ማየት። ቅርበት ያለውን ቀደምት ጥበብ ከሌሎች መሰል የቀደምት ጥበብ አካላት ጋር በማቀናጀትና መፍትሄ የሚያስፈልገውን ቴክኒካዊ ችግር በመለየት በመፍትሄነት የቀረበው ሀሳብ በዘርፉ መደበኛ እውቀት ካለው ሰው እይታ አንፃር ግልጽ መሆን አለመሆኑን መወሰን።

በአጠቃላይ የፈጠራው ቁልፍ ቴክኒካዊ ገጽታዎችና ችግሩን በመፍታት የሚያስገኘው ውጤት ከተለየ በኋላ ቀጣዩ ደረጃ በፈጠራው የተገለጸውን ቴክኒካዊ መፍትሄ ከነባሩ እውቀት አንፃር በማየት በዘርፉ እውቀት ላለው ሰው ግልጽ ነው ወይ የሚለውን መወሰን ነው። እዚህ ላይ ዋናው ዓላማ በዘርፉ እውቀት ያለውን ሰው ቴክኒካዊ መፍትሄ አቅርቧል በተባለው የፈጠራ ሠራተኛ ቦታ በማስቀመጥ ይህ በዘርፉ እውቀት ያለው ሰው የፈጠራ ሠራተኛው በምዝገባው ቀን ወይም በቀዳሚነት ቀን የደረሰበት መፍትሄ ላይ በቀላሉ ሊደርስ ይችላል ነበር ወይ የሚለውን ማየት ነው።

4.2.2.3 ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት

አንድ የፈጠራ ሥራ ፓተንት እንዲያገኝ ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት ሊኖረው ይገባል። ለዚህ ዋነኛው ምክንያት ሙሉ ለሙሉ ረቂቅ ለሆኑ የአእምሮ ሥራ ውጤቶች ፓተንት ሊሰጥ አይገባም የሚለው ረጅም ጊዜ የቆየ አመለካከት ነው። የፈጠራ ሥራው አንድ ምርት ወይም የአንድ ምርት አካል እንዲሆን የታሰበ ከሆነ፤ ምርቱን ማምረት መቻል አለበት። በሌላ በኩል የፈጠራ ሥራው የምርት ዘዴ ወይም የምርት ዘዴ አካል ከሆነ፤ ያንን ዘዴ ተግባራዊ ማድረግ ወይም ጥቅም ላይ ማዋል መቻል አለበት። ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነትን የማሳየቱ አስፈላጊነት የፈጠራው ቴክኒካዊ ገጽታ ነፃብራቅ ነው። እዚህ ላይ ኢንዱስትሪ ሲባል በልማድ የሚታወቀውን የቃሉን አጠቃቀም ብቻ የሚመለከት ሳይሆን፤ ሌሎች እንደትራንስፖርት፣ ግብርና፣ አደን፣ የህዝብ አስተዳደር፣ ጤና አጠባበቅ የመሳሰሉትንም ይይዛል⁶⁰።

ስለዚህ ኢንዱስትሪ የሚለው ቃል መተርጎም ያለበት ሰፊ ባለ መልኩ ማንኛውንም ቴክኒካዊ ይዘት ያለውን ተግባር ማለትም፤ ሥነ-ውበታዊ ከሆነው ጥበብ በተለየ ሁኔታ ተግባራዊ ጥበብን በያዘ መልኩ ነው።

60 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 3(5)

ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት የግድ ማሽን መጠቀምን ወይም የአንድ እቃ መመረትን አይፈልግም፡፡ ለምሳሌ ጉምን ለመበተን የሚረዳ ዘዴ ወይም ኃይልን ከአንድ መልኩ ወደሌላ ለመቀየር የሚረዳ ፈጠራ፤ ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት እንዳለው ተደርጎ ይወሰዳል፡፡

አንድ የሙከራ ሥራ አንድን ምርት፣ መሣሪያ ወይም በኢንዱስትሪ የሚተገበር የአሠራር ሂደትን ለመቆጣጠር ወይም ለማሻሻል አገልግሎት የሚውል ከሆነ፤ የሙከራ ዘዴው ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት ያለው የፈጠራ ሥራ ተደርጎ ይወሰዳል፡፡ በስፋት ተቀባይነት ካገኘ የፌዚክስ ሕጎች ጋር በግልጽ የሚቃረኑ የፈጠራ ሥራዎች ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት እንደሌላቸው ይቆጠራሉ፡፡ ለምሳሌ ውጫዊ የኃይል ምንጭ ሳይፈልግ ለዘለዓለም ያለማቋረጥ የሚንቀሳቀስ ማሽን በተመለከተ የሚቀርብ የፓተንት ማመልከቻ ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት እንዳለው ተደርጎ አይወሰድም፡፡

አብዛኛውን ጊዜ ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት ከፈጠራ ሥራው ተፈጥሮ፣ ከፈጠራው መግለጫ እና ከሚሰጡ ምሳሌዎች ግልጽ ሆኖ የሚታይ ነው፡፡ ነገር ግን በአንድ አንድ ሁኔታዎች ለምሳሌ፤ ፈጠራው አዲስ ኬሚካላዊ ውሁድ ሲሆን፤ ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነቱ ግልጽ ሆኖ ሳይታይ ይችላል። እንደዚህ ባለው ሁኔታ ማመልከቻው ፈጠራው በኢንዱስትሪ ተግባራዊ የሚሆንበትን ሁኔታ በግልጽ ማሳየት አለበት⁶¹፡፡

4.2.3 የፓተንት ጥበቃ የማይደረግላቸው ሥራዎች

ፓተንት ለማግኘት ብቁ ለመሆን አንድ የፈጠራ ሥራ ፓተንት በሚሰጣቸው ሥራዎች ሽፋን ሥር የሚወድቅ መሆን አለበት፡፡ በኢትዮጵያ ውስጥ የፓተንት ጥበቃ የማይሰጣቸው ሥራዎች የሚከተሉት ናቸው፤

4.2.3.1 ግኝቶች፣ ሣይንሳዊ ንድፈ ሀሳቦችና የሂሳብ ዘዴዎች

ግኝት ማለት ከዚህ በፊት ያልታወቀን አንድ በተፈጥሮ ወይም በአካባቢ የሚገኝ ነገር መፈለግና ማግኘት ነው፡፡ ቀደም ሲል በተፈጥሮ ወይም በአካባቢ ውስጥ ያለ ነገር ሆኖ በሰው ልጅ እይታ ውስጥ ያልገባና ያልታወቀ ነገር ነው፡፡ በተመሳሳይ መልኩ አንድ ቀደም ሲል የታወቀን ነገር አዲስ ባሕርይ ማግኘት እንደግኝት ይቆጠራል፡፡ እነዚህን መሰል ሥራዎች ቴክኒካዊ

61 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 11 (i) (ሸ)

ውጤት የሌላቸውና በአዋጁ አንቀጽ 3(1) የተቀመጡትን ፓተንት ለማግኘት የሚያስፈልጉ መመዘኛዎች የማያሟሉ ስለሆኑ ፓተንት አይሰጣቸውም፡፡

ሣይንሳዊ ንድፈ ሀሳቦችም ምንም ያህል መሠረታዊና ሥር ነቀል ለውጥን የሚያመጣ እይታ ቢኖራቸው በፓተንት ጥበቃ አያገኙም፡፡ እነዚህ ንድፈ ሀሳቦች የአዳዲስ የፈጠራ ሥራዎች መሠረታዊ መሣሪያ በመሆናቸው ፓተንት እንዲያገኙ ማድረጉ በቀጣይ በነሱ ላይ ተመሥርተው ሊመጡ በሚችሉ የኢኖቬሽን ተግባራት ላይ መሰናክል መፍጠር ነው፤ ስለዚህ ከፓተንት ጥበቃ ውጪ እንዲሆኑ ማድረጉ አስፈላጊ ነው፡፡ ነገር ግን ንድፈ ሀሳቡን ተመሥርቶ ለተገኘ ለአንድ ችግር መፍትሄ የሚሰጥ ምርት ወይም የአመራረት ዘዴ የፓተንት ጥበቃ ያገኛል፡፡ ለምሳሌ፤ የፓይታጎረስ ቴረምና የኒውተን የስበት ንድፈ ሀሳብ በፓተንት ጥበቃ የማይደረግላቸው ሥራዎች ናቸው፡፡ ነገር ግን የስበት ንድፈ ሀሳብን መሠረት አድረጎ የተፈጠረ ፓምፕና የፓይታጎረስን ቴረምን በመጠቀም የተፈጠረ ቀያሾች የአንድን ቦታ ሥፋትና ማዕዘን ለመለካት የሚጠቀሙበት ቲዮዶላይት የተባለ መሣሪያ የፓተንት ጥበቃ ያገኛል፡፡

በተመሳሳይ ሁኔታ የሂሳብ ዘዴዎች ሙሉ ለሙሉ ረቂቅ የሆኑ የአእምሮ ጥበብ ናቸው፤ ስለዚህ የስሌት ዘዴዎች፣ እኩልዮሾችን ማቀነባበር፣ የዳግም ዘርና የሳልስ ዘር ፍለጋ ዘዴዎችና ሌሎች በቀጥታ የሂሳብ ዘዴዎችን የሚያካትቱ መንገዶች የፓተንት ጥበቃ አይሰጣቸውም፡፡ ዘዴዎቹ ከፓተንት ጥበቃ ውጭ የሚሆኑት የመብት ወሰን ጥያቄው ሙሉ ለሙሉ ረቂቅ የሂሳብ ዘዴ ላይ ያተኮረና ከማንኛውም ቴክኒካዊ ዘዴ ጋር ያልተገናኘ ሲሆን ነው፡፡ ከሂሳብ ዘዴነት ባሻገር የቴክኒክ መፍትሔን የሚያቀርቡ የፈጠራ ሥራዎች የፓተንት ጥበቃ ሊያገኙ ይችላሉ፡፡

በሂሳብ ስልቶችና በቴክኒክ ዘዴዎች መካከል ያለው ዋነኛ ልዩነት የሂሳብ ዘዴ ወይም ስልተ ቀመር በቁጥሮች ላይ የሚከናወንና ውጤቱም በቁጥር መልክ የሚገለጽ ነው፡፡ በዚህ ዘዴ የሚገኝ ምንም ቀጥተኛ የቴክኒክ ውጤት የለም፡፡ በአንፃሩ አንድ የሂሳብ ስሌት በቴክኒክ ዘዴ ውስጥ ጥቅም ላይ ሲውል ሂደቱ የሚከናወነው በአንድ ቁሳዊ አካል ላይ ሆኖ ውጤቱም በቁሳዊ አካል ላይ የሚከሰት ለውጥ ነው፡፡

4.2.3.2 የህዝብን ሰላምና ግብረ-ገብነት የሚፃረሩ ሥራዎች

የህዝብ ሰላም ሲባል የአንድን ማኅበረሰብ አባላት አስተሳስረው የሚይዙ ማኅበራዊ መዋቅሮች አደጋ ላይ እንዳይወድቁ ከማድረግ ጋር የተገናኙ ጉዳዮችን የሚመለከት ነው። በዋነኝነት የህዝብን ደህንነት ማስጠበቅንና የማኅበረሰብ አባላትን አካላዊ ደህንነት ማረጋገጥን እንዲሁም የአካባቢ ጥበቃን ይመለከታል። በሌላ በኩል ግብረ-ገብነት ማኅበረሰቡ ትክክለኛና ተቀባይነት ያላቸው ናቸው ብሎ ከሚወስዳቸው ነገሮች ጋር የመጣጣም ደረጃን ያሳያል። የግብረ-ገብነት ፅንሰ ሀሳብ በማኅበረሰቡ ዘንድ በሥፋት ተቀባይነት ካላቸው ዕሴቶች አንፃር የሚታይ ጉዳይ ነው። እነዚህ ዕሴቶች በተለያዩ ሀገራትና ባሕሎች ውስጥ የሚለያዩ ሲሆን፤ ከጊዜ ወደጊዜም እየተቀያየሩ የሚመጡ ናቸው። የትኛው ባሕርይ ትክክለኛና ተቀባይነት ያለው፤ የትኛው ባሕርይ ስህተትና ግብረ-ገብነት የጎደለው እንደሆነ ለመወሰን መሠረት የሚሆነው የአጠቃላይ የማኅበረሰቡ ባሕል ወይም በቁጥር አመዛኙ የማኅበረሰብ ክፍል ባሕል ነው።

በኢትዮጵያ ውስጥ ህዝቡ ትክክለኛና ተቀባይነት ያላቸው ብሎ የሚወስዳቸውን ማኅበራዊ ልማዶች፣ ሥነ-ምግባር፣ ደንቦችና ባሕርያት የሚቃረን የፈጠራ ሥራ የህዝብን ሰላምና ግብረ-ገብነት እንደሚፃረር ይቆጠራል። ከህዝብ ሰላምና ከግብረ-ገብነት አንፃር እየተገመገሙ የተወሰኑ የፈጠራ ሥራዎች የፓተንት ጥበቃ እንዳያገኙ ካልተደረገ የፓተንት ሥርዓቱ ማኅበረሰቡን የሚጎዱ ቢሆኑም እንኳን፤ አዲስነት፣ ፈጠራዊ ብቃትና ኢንዱስትሪያዊ ተግባራት ያላቸውን ማናቸውንም የፈጠራ ሥራዎች የሚያበረታታበት ሁኔታ ሊፈጠር ይችላል። ስለዚህ ማንኛውም የህዝብን ሰላምና ግብረ-ገብነት የሚፃረር የፈጠራ ሥራን የሚመለከት የፓተንት ማመልከቻ በባለሥልጣኑ ጋዜጣ ላይ መታተም የለበትም፤ እንዲሁም ምንም ያህል አዲስና ፈጠራዊ ብቃት ያለው ቢሆን የፓተንት ጥበቃ ሊደረግለት አይገባም።

በተለያዩ ሀገራት የህዝብን ሰላምና ግብረ-ገብነት የሚፃረሩ ተብለው የተለዩ ሥራዎች አሉ። በምሳሌነት የሚጠቀሱት ከአንድ ሰው ጋር ሙሉ ለሙሉ ተመሳሳይ የዘረመል መረጃ የያዘ ሌላ ሰው እንዲኖር ለማድረግ ወይም የሰዎችን የመራቢያ ዘር የዘርመል መለያ ለመቀየር የሚረዱ በጥበብ ሕይወት ዘርፍ ያሉ ዘዴዎች፣ ሐሰተኛ የብር ኖቶችን ለማባዛት የሚረዳ መሣሪያ ወይም ዘዴ፣ በምግብ ውጤቶች ውስጥ ባዕድ አካላትን ለመቀላቀልና

ጥራታቸውን ዝቅ ለማድረግ የሚረዳ የፈጠራ ሥራ፤ እንዲሁም ፀረ ሰው ፈንጂዎችን ለማምረት የሚረዳ ፈጠራ ሥራ ናቸው፡፡

ሌሎች የህዝብ ሰላምና ግብረ-ገብነት እንደሚፃረሩ ተቆጥረው በበርካታ የፓተንት ሕጎች በግልጽ የፓተንት ጥበቃ እንዳያገኙ የተደረጉ ሥራዎች የእንስሳትን የዘረመል መለያ ለመቀየር የሚረዱ፤ ጎላ ያለ የሰው ወይም የእንስሳት ሕክምና ጠቀሜታ ሳይኖራቸው እንስሳትን ለስቃይ የሚዳርጉ ሂደቶችና የነዚህ ሂደቶች ውጤት የሆኑ እንስሳት ናቸው፡፡ በዚህ ረገድ ተለይቶ የሚታወቀው የኦንኮ/የሀርቫርድ አይጥ ጉዳይ ነው፡፡ የኦንኮ አይጥ በዘረመል ላይ በተደረገ ለውጥ የተቀሰቀሰ ኦንኮ የሚባለው ዘረመል ኢንዲኖራት የተደረገች የላቦራቶሪ አይጥ ነች፡፡ የተቀሰቀሰ የኦንኮ ዘረመል የአይጣን በካንሰር የመያዝ ዕድል በከፍተኛ ደረጃ በመጨመር ለካንሰር ምርምር ተስማሚ እንድትሆን የሚያደርግ ነው፡፡

4.2.3.3 የዕፅዋት ወይም የእንስሳት ዝርያዎች ወይም ዕፅዋትና እንስሳትን ለማራባት ጥቅም ላይ የሚውሉ የሥነ-ሕይወት ዘዴዎች

የአዋጁ አንቀፅ 4(1) ለ የዕፅዋትና የእንስሳት ዝርያዎችና ዕፅዋትንና እንስሳትን ለማራባት የሚረዱ መሠረታዊ የሥነ-ሕይወት ዘዴዎች የፓተንት ጥበቃ እንደማይደረግላቸው ይደነግጋል፡፡ ዝርያዎች ሲባል የአንድ ስፒሽስ ንዑስ ቡድን አካል የሆኑና ከሌሎች ዝርያዎች የተለየ በዘር የሚተላለፍ ባሕርይ ያላቸው ናቸው፡፡ በኢትዮጵያ ውስጥ አዳዲስ የዕፅዋት ዝርያዎች በዕፅዋት አዳቃዮች መብት አዋጅ ጥበቃ ያገኛሉ፡፡

አንድ ዕፅዋትንና እንስሳትን ለማራባት የሚረዳ ዘዴ መሠረታዊ የሥነ-ሕይወት ዘዴ ሊባል የሚችለው፤ የተለያዩ ዝርያዎችን ለማዳቀልና ለመምረጥ የሚረዳ ሙሉ ለሙሉ ተፈጥሯዊ ክስተትን ያያዘ ሲሆን ነው፡፡ ዘዴው የዘረመል ለውጥ ለማምጣት ታስቦ የተከናወነ ተግባርን ሳያካትት ዝርያዎችን በማዳቀልና በመምረጥ ዘዴ ውስጥ ያሉ ደረጃዎችን ይገልጻል፡፡ አብዛኞቹ ሀገሮች አንድ የማራቢያ ዘዴ መሠረታዊ የሥነ-ሕይወት ዘዴ መሆኑን ለመወሰን በሂደቱ ውስጥ የሰው ልጅ ምን ያህል ድርሻ እንዳለው ይመለከታሉ፡፡

4.2.3.4 ጨዋታዎችን ለማካሄድ ወይም የንግድና ኢንዱስትሪ ሥራዎችን ለማከናወን የሚረዱ ስልቶች፣ ደንቦች፣ ዘዴዎች እንዲሁም የኮምፒውተር ፕሮግራሞች

ጨዋታዎችን ለማካሄድ የሚረዱ ስልቶች፣ ደንቦችና ዘዴዎች የፓተንት ጥበቃ አይደረግላቸውም። ጥበቃ የማይደረግላቸው የባህላዊ ጨዋታ ሕጎችና ደንቦች እንዲሁም ዘመናዊ ጨዋታዎችን ለመጫወት የሚረዱ ሕጎችና ደንቦች ናቸው። የጨዋታ ሕጎች በመሠረቱ ተጫዋቾች ጨዋታውን ለማካሄድ እንዲያገለግላቸው በጋራ የተስማሙባቸው ሕጎች ናቸው። ሕጎቹ ረቂቅ የሆኑ፣ ሙሉ ለሙሉ ከአእምሮ ጋር የተያያዘ ባሕርይ ያላቸው ስለሆኑ ትርጉም የሚኖራቸው በጨዋታው አውድ ውስጥ ነው። አብዛኛውን ጊዜ የጨዋታ ሕጎች የሚዘጋጁት አስደሳች ሁኔታዎችን፣ ልብን ማንጠልጠልና መደነቅን የመሰሉ ሥነ-ልቦናዊ ውጤቶችን በመፍጠር ተጫዋቾች በጫወታው ላይ ፍላጎት እንዲያድርባቸው ለማድረግ ነው። እነዚህን መሰል ውጤቶች ቴክኒካዊ ይዘት ያላቸው ተደርገው አይቆጠሩም። የጨዋታን ነጥብ የሚወስኑና የተጫዋቾችን ክህሎት ደረጃ የሚለኩ ሕጎችና ቅመራዎች ምንም እንኳን የረቀቁ ቢሆኑ ቴክኒካዊ እንዳልሆኑ ይቆጠራል።

የፋይናንስ፣ የአስተዳደርና የአደረጃጀት ይዘት ያላቸው የፈጠራ ሥራዎች፣ ንግድን ለማካሄድ የሚያገለግሉ ስልቶች፣ ደንቦችና ዘዴዎች ተደርገው ስለሚቆጠሩ የፓተንት ጥበቃ አይደረግላቸውም። በምሳሌነት የሚጠቀሱ በዚህ ምድብ ሥር ያሉ ሥራዎች፣ የባንክ ሥራ፣ የሂሳብ አያያዝ፣ እቃዎችን የማጓጓዝ ሥራዎች፣ ማርኬቲንግ፣ የማስታወቂያ ሥራ፣ የመብቶች አስተዳደር፣ የስምምነቶች ውሎች፣ እንዲሁም ሌሎች ሕግ ነክ ሥራዎች ናቸው። እነዚህ ተግባራት አስተዳደራዊ ውሳኔን ለማቀላጠፍ ዓላማ መረጃን ለመገምገም እንዲረዱ፣ መረጃ ማሰባሰብን፣ ግብ ማስቀመጥን እንዲሁም የሂሳብ እና የስታቲስቲክስ ዘዴዎችን መጠቀምን ያካትታሉ።

የኮምፒውተር ፕሮግራሞች ከፓተንት ሕግ ይልቅ በቅጂ መብት ሕግ ጥበቃ የሚያገኙ፣ የአፃፃፍ ዘዴዎች ወይም የአእምሮ ሥራዎች ናቸው። የፓተንት ሕግ ጥበቃ የሚሰጠው ለቴክኒክ የፈጠራ ሥራዎች ሲሆን፣ የኮምፒውተር ፕሮግራሞች የቴክኒክ ይዘት ስለሌላቸው በፓተንት ጥበቃ የሚያገኙ ሥራዎች አይደሉም። በተጨማሪም የኮምፒውተር ፕሮግራሞች በፓተንት ጥበቃ ከማይደረግላቸው ረቂቅ የሂሳብ ዘዴዎችና ስልተቀመሮች ምድብ

ሥር የሚወድቁ ናቸው፡፡

ነገር ግን የኮምፒውተር ፕሮግራሞች በፓተንት ጥበቃ ከማያገኙ ሥራዎች ውስጥ የሚመደቡ ቢሆንም፤ የኮምፒውተር ፕሮግራሞችን ያካተቱ ወይም የሚጠቀሙ የፈጠራ ሥራዎችም ከፓተንት ጥበቃ ውጪ ናቸው ማለት አይደለም፡፡ ይህ ማለት የኮምፒውተር ፕሮግራሞች ቴክኒካዊ ይዘት ያላቸው ሆነው ሲገኙ በፓተንት ጥበቃ የሚያገኙ ሥራዎች ተደርገው ይወሰዳሉ፡፡ አንድ የኮምፒውተር ፕሮግራም በኮምፒውተር ላይ ሲጫን ወይም በኮምፒውተር ውስጥ ጥቅም ላይ ሲውል ቴክኒካዊ ውጤትን የሚያመጣ ከሆነ ወይም ማምጣት ከቻለ በፓተንት ጥበቃ ሊደረግለት ይችላል፡፡

4.2.3.5 የሰውን ወይም የእንስሳን አካል በቀዶ ጥገና ወይም በሌላ የሕክምና መንገድ የማከም ዘዴዎች፤ እንዲሁም የሰውን ወይም የእንስሳን አካል ለመመርመር የሚረዱ ዘዴዎች

አንድ በሽታ፣ ሕመም፣ ጉዳት ወይም የአካል ጉድለት፤ ማለትም አንድን ሰው የሀኪም እርዳታ እንዲጠይቅ የሚያደርገውን የጤና ችግር በሕክምና መርዳት፤ እንዲሁም እንደክትባት ያሉ በሽታን የመከላከል ዘዴዎች ሕክምና ተደርገው ይወሰዳሉ፡፡ ለሰዎች ጥቅም ላይ የሚውለው አገላለፅ በተመሳሳይ ለእንስሳትም ጥቅም ላይ ይውላል፤ በመሆኑም የእንስሳት በሽታን ለመከላከል ወይም ሲታመሙ ፈውስ እንዲያገኙ የሚሰጣቸው ዕርዳታ ሕክምና ተደርጎ ይወሰዳል፡፡

ቀዶ ጥገና ሲባል፤ በሽታን፣ ጉዳትን ወይም ሌላ የጤና ችግርን የሰውነት አካልን በመክፈት የተጎዳን አካል ማስወገድ ወይም መጠገን ነው፡፡ በሌላ አገላለፅ የቀዶ ጥገና ባለሞያ የሆነ ሀኪምን ክህሎትና እውቀት የሚፈልግ በሰውነት ላይ የሚከናወን የሕክምና ተግባር ቀዶ ጥገና ተደርጎ ይወሰዳል፡፡

ምርመራ ሲባል፤ የታካሚውን የቀደመ የጤና ታሪክና ወቅታዊ የህመም ስሜቶች በመገምገምና የተለያዩ የበሽታ መለያ ዘዴዎችን በመጠቀም የበሽታ መኖር አለመኖርን፤ እንዲሁም የአንድን በሽታ ምንነት ለማወቅ የሚከናወን ተግባር ነው፡፡ የአንድን ሰው አጠቃላይ አካላዊ ሁኔታና አቋም ለመለየት የሚከናወን ተግባር በሽታን ወይም የጤና ጉዳትን ለመለየት ታስቦ እስካልተከናወነ ድረስ እንደምርመራ ዘዴ አይቆጠርም፡፡

የሕክምና ዘዴዎችን ከፓተንት ጥበቃ ውጪ እንዲሆኑ ማድረግ የተፈለገበት ምክንያት፤ ከግብረ-ገብነት ጋር የተያያዘ ነው። ዕሳቤው ሕይወት አድን የሆነ ዕርዳታ የሚፈልጉ ሰዎች፤ ዕርዳታውን እንዳያገኙ መገደብ ስህተት ነው የሚል ነው። የሚቀርበው ነጥብም ሀኪሞች የፓተንት መብት ባገኙ ሥራዎች ምክንያት ገደብ ሳይጣልባቸው በነፃነት የጤና ችግር ያጋጠመውን ሰው የተሻለ ነው ብለው የሚያምኑበትን ዘዴ በመምረጥ ማክምና ሕይወት ማዳን አለባቸው የሚለው ነው። የምርመራ ዘዴዎችም የበሽታ መኖርና አለመኖርን ለመለየት የሚረዱ በመሆናቸው በሕክምና ተግባር ውስጥ ወሳኝ ድርሻ አላቸው። በመሆኑም ሕይወት አድን ተግባራት ላይ መሰናክል የሚሆኑ ነገሮችን ለማስወገድ፤ እነዚህም ከፓተንት ጥበቃ ውጪ መሆናቸው ተገቢ ነው። የእንስሳት ሕክምና ባለሞያዎችም እንስሳትን በነፃነት ለመመርመርና ለማከም የተሻለ ነው ብለው የሚያምኑበትን መንገድ መጠቀም እንዲችሉ ዘዴዎቹ ከፓተንት ጥበቃ ውጪ መሆናቸው ተገቢ ነው ተብሎ ይታመናል።

ነገር ግን በነዚህ ዘዴዎች ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውሉ ምርቶች በፓተንት ጥበቃ ከሚያገኙ ሥራዎች ውስጥ የተካተቱ በመሆናቸው ለቀዶ ጥገና፤ ለሕክምናና ለምርመራ ጥቅም ላይ የሚውሉ እቃዎችና መሳሪያዎች ፓተንት ሊሰጣቸው ይችላል።

4.2.4 የፓተንት የመብት ወሰን ጥያቄዎች

የመብት ወሰን ጥያቄዎች ለአንድ የፈጠራ ሥራ የሚሰጠውን የጥበቃ ሽፋን የሚወስኑና የፈጠራ ሠራተኛው የሚፈልገውን የፓተንት ሞኖፖሊ መጠን የሚያሳዩ ናቸው። አንድ የፓተንት ማመልከቻ ጥበቃ የሚፈልግበትን ነገር ከፈጠራው የቴክኒክ ገጽታዎች አንፃር የሚገልጹ አንድ ወይም ከዛ በላይ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ሊኖሩት የሚገባ ሲሆን፤ ጥያቄዎቹ ከምርት ወይም ከአመራረት ዘዴ ጋር የተያያዙ ሊሆኑ ይችላሉ። የመብት ወሰን ጥያቄዎች የፓተንት ማመልከቻው ከሕግ አንፃር ሲታይ መሠረት የሚሆኑ ክፍሎች ሲሆኑ፤ አንድ የፈጠራ ሥራ ፓተንት ለማግኘት የሚያስፈልጉትን መመዘኛዎች የሚያሟላ መሆኑ የሚወሰነው የመብት ወሰን ጥያቄዎችን መሸረት በማድረግ ነው።

የመብት ወሰን ጥያቄዎች በአዋጁ አንቀጽ 9(4) ሐ እና በደንቡ አንቀጽ 12(1) ላይ በተገለጸው መሠረት አጠር ባለና ግልጽ በሆነ መልኩ መቅረብና

በመግለጫው መደገፍ አለባቸው። ይህም ማለት የመብት ወሰን ጥያቄ የፈጠራውን ዋና ዋና ገጽታዎች የያዘና ምርመራ እየተካሄደበት ያለው የፈጠራ ሥራ ቅርብ ከሆነው ቀደምት ጥበብ ጋር ልዩነት ያለው መሆኑን የሚያሳይ መሆን አለበት። ነገር ግን አንድ በፈጠራው ዘርፍ እውቀት ያለው ሰው ፈጠራውን ተግባራዊ ለማድረግ አስፈላጊ ናቸው ብሎ የሚያምንባቸው የቴክኒክ ገጽታዎች በመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ ተካተው ከቀረቡ የፈጠራውን አዲስነት ሊያሳጡ ስለሚችሉ መካተት የለባቸውም። የፈጠራ ሥራውን አይነት ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት የመብት ወሰን ጥያቄዎች ብዛት አግባብነት ሊኖረው ይገባል⁶²።

4.2.4.1 የመብት ወሰን ጥያቄ አቀራረብና ይዘት

የመብት ወሰን ጥያቄ በአዲስ ገፅ መጀመር ይኖርበታል። ተቀባይነት ያለውና የሚመከረው የመብት ወሰን ጥያቄ አፃፃፍ እያንዳንዱ የመብት ወሰን ጥያቄ አንድ አረፍተ ነገር እንዲሆን ነው። የመብት ወሰን ጥያቄ(ዎች) የፈጠራውን ቴክኒካዊ ገጽታ መሠረት አድርገው ይዘጋጃሉ። በእያንዳንዱ በመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ የተካተተና በማመልከቻው ውስጥ ባሉ ሥዕሎች የተገለጸ ቴክኒካዊ ገጽታ በተቻለ መጠን በቅንፍ ውስጥ የተቀመጡ ማጣቀሻ ቁጥሮች ሊከተሉት ይገባል።

በመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውሉ የቴክኒክ ቃላት በመግለጫው ውስጥ ጥቅም ላይ ከሚውሉት የቴክኒክ ቃላት ጋር ተመሳሳይ መሆን አለባቸው። የመብት ወሰን ጥያቄዎች የኬሚካል ወይም የሂሳብ ቀመርን መያዝ የሚችሉ ሲሆን፤ ሥዕሎችን መያዝ የለባቸውም። ከዚህም በተጨማሪ ቴክኒካዊ ያልሆኑ ሀሳቦችንና የማስታወቂያ ይዘት ያላቸውን ዓረፍተ ነገሮች ማካተት የለባቸውም፤ ነገር ግን ስለፈጠራው ጠቀሜታ የሚያብራሩ ዓረፍተ ነገሮች ፈጠራውን በተገቢው ደረጃ ለማስረዳት የሚያግዙ ከሆነ በመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ እንዲካተቱ ይፈቀዳል። ስለዚህ የፈጠራውን ቴክኒካዊ አጠቃቀም በሚገልጽ መልኩ የተቀረፁ የመብት ወሰን ጥያቄዎችን ማካተት ይፈቀዳል።

የግድ አስፈላጊ ሆኖ ካልተገኘ በስተቀር የመብት ወሰን ጥያቄዎች የፈጠራውን የቴክኒክ ገጽታዎች ለመግለጽ መግለጫውን ወይም ሥዕሎችን በማጣቀሻነት መጠቀም የለባቸውም። በተለይ በ “መግለጫው ክፍል ---

62 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 12(2)

-- እንደተገለፀው” ወይም “በሥዕል -----እንደተመለከተው” የሚሉ ዓረፍተ ነገሮችን መያዝ የለባቸውም፡፡

4.2.4.2 የመብት ወሰን ጥያቄዎች አወቃቀር

የመብት ወሰን ጥያቄ መግቢያ፣ የሽግግር ሐረግና የውስጥ ክፍልን ይዞ ይዘጋጃል፡፡

1. መግቢያው በመብት ወሰን ጥያቄው ጥበቃ የሚያገኘውን ፈጠራ ምድብ የሚያመለክት ነው፡፡ ለምሳሌ ለቁስል ሕክምና የሚያገለግል የዕፅዋት ቅምር፣ የዳቦ መጋገሪያ ዘዴና የቅንብር መሣሪያ፣ ከመጋገሪያ ሳህን ላይ ዳቦን ለማላቀቅ የሚያገለግል ዕቃ ወዘተ፤ እንደሕግ እያንዳንዱ የመብት ወሰን ጥያቄ መግቢያ ያስፈልገዋል፤ ነገር ግን መግቢያው የመብት ወሰን ጥያቄውን ሽፋን ገደብ አያመለክትም፡፡
2. የሽግግር ሐረግ (የመብት ወሰን ጥያቄው ክፍት ወይም ዝግ መሆኑን ያመለክታል)፡፡ በስፋት የተለመዱት የሽግግር ሐረጎች “ያካተተና” እና “የያዘ” የሚሉ ናቸው፡፡ “ያካተተ” የሚለው ሐረግ የሚያመለክተው ፈጠራው በመብት ወሰን ጥያቄው ውስጥ የተገለጸውን የቴክኒክ ገጽታ ይዞ ሌሎችም ገጽታዎች ሊኖሩት እንደሚችል ሲሆን፤ “የያዘ” የሚለው ሐረግ ዝግ ሐረግ ሆኖ ፈጠራው በመብት ወሰን ጥያቄው ውስጥ በተገለጹት የቴክኒክ ገጽታዎች ብቻ የተገደበ መሆኑን ያሳያል፡፡
3. የመብት ወሰን ጥያቄው የውስጥ ክፍል የሽግግር ሐረጉን ተከትሎ የሚመጣ ክፍል ነው፡፡ የመብት ወሰን ጥያቄው የውስጥ ክፍል የመብት ወሰኑን አካላትና ገደቦች አጉልቶ የሚያሳይ ነው፡፡ የውስጥ ክፍሉ የተለያዩት አካላት እንዴት እርስበርሳቸው እንደሚተሳሰሩም ያሳያል፡፡ የመብት ወሰኑ የውስጥ ክፍል የተለያዩ ከአወቃቀር፣ ከአተገባበር፣ ከተዛምዶና ከፓራሜትር ጋር የተያያዙ አካላትን ሊይዝ ይችላል፡፡ ለምሳሌ የሚከተሉትን ንጥረ ነገሮች የያዘ የሕክምናና የመዋቢያ ጠቀሜታ ያለው በቆዳ ላይ የሚከሰት ችግርን ለማከም የሚረዳ የእፅዋት ቅምርት፤

ሀ. በዘይት ወይም በዱቄት መልክ ያሉ ወይም የሁለቱ ድብልቅ የሆኑ ቢያንስ ሁለት ከዕፅዋት የተገኙ *Gymnena sylvestrae* water፣ *Allium sativum* Gum *Olibanum* powder፣Gum Oli-

banum resinoid ወይም የዚህኑ organic extract እና resinoid free Gum ከያዘ ቡድን የተመረጡ ንጥረ ነገሮች፤

ለ. እብጠትን የመከላከልና ቁስልን የማዳን ባሕርይ ያለው መድሐኒት ወይም የዚህ ድብልቅ፡፡

የመብት ወሰን ጥያቄው የውስጥ ክፍል ከላይ በ ሀ እና ለ በተገለጸው መሠረት መዘጋጀት አለበት፡፡

የመብት ወሰን ጥያቄ ባለሁለት ክፍል ሆኖም ሊዘጋጅ ይችላል፡፡ በባለሁለት ክፍል የመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ መግቢያው በቀጥታ አግባብነት ያለውን ቀደምት ጥበብ የሚያስቀምጥ ሲሆን፤ የውስጥ ክፍሉ ፈጠራው ያመጣውን መሻሻል ያሳያል፡፡ መግቢያውና የውስጥ ክፍሉ የመብት ወሰን ጥያቄው ሁለት ክፍል ብቻ ያለው መሆኑን በሚያሳይ ለየት ያለ የሽግግር ሐረግ ይያያዛል፡፡ ስለዚህ ባለሁለት ክፍል የመብት ወሰን ጥያቄ መግቢያ፤ የሽግግር ሐረግና የውስጥ ክፍል አለው፡፡ ነገር ግን መግቢያው ይበልጥ አግባብነት ያለውን አንድ ቀደምት ጥበብ የያዘ ሲሆን፤ የሽግግር ሐረግ “በ-- የሚገለጽ” “በ--የሚለይ” የሚል ሐረግ ነው፡፡ የውስጥ ክፍሉ ማመልከቻ አቅራቢው በቀደምት ጥበብ ውስጥ ያልተካተቱ አዲስ ናቸው የሚላቸውን አካላት ይይዛል፡፡

4.2.4.3 የመብት ወሰን ጥያቄ አይነቶች

ሁለት አይነት የመብት ወሰን ጥያቄዎች አሉ፡

1. የምርት የመብት ወሰን ጥያቄ፤
2. የምርት ዘዴ የመብት ወሰን ጥያቄ፤

የመጀመሪያው የሚይዘው በአንድ ሰው ቴክኒካዊ ጥበብ የተመረተ ንጥረ ነገር ወይም ውሁድ (ለምሳሌ ኬሚካላዊ ውሁድ ወይም የውሁዶች ድብልቅ)፤ እንዲሁም ማንኛውንም ቁሳዊ አካል ነው (ለምሳሌ አንድ እቃ ወይም መሣሪያ)፡፡ ለምሳሌ ባለሦስት እግር የካሜራ መቆሚያ ወይም የመስኮት መክፈቻና መዝጊያ አንድን ቁሳዊ አካል የሚመለከት የምርት የመብት ወሰን ጥያቄ ነው፡፡

የምርት የመብት ወሰን ጥያቄ በመግቢያው ክፍል ምርቱ ምን እንደሆነና፤ አንድ አንድ ጊዜም ምን አገልግሎት እንደሚሰጥ ይገልጻል። በመቀጠልም የመብት ወሰን ጥያቄው የፈጠራ ሥራው በመሠረታዊነት የታሰበለትን ዓላማ እንዲያሳካ የሚያስፈልጉትን ዋና ዋና ክፍሎች ይዘረዝራል። የፈጠራ ሥራው አዲስነት የሚወሰነው በነዚህ ዋና ዋና ክፍሎች ነው።

ከፈጠራው ባለቤት ፈቃድ ያላገኘ ሰው በመብት ወሰን ጥያቄው የተሸፈነውን ምርት ሲያመርት፤ ሲጠቀምበት፤ ለሽያጭ ሲያቀርብ፤ ሲሸጥ ወይም ወደሀገር ውስጥ ሲያስገባ ቢገኝ መብት እንደጣሰ ይቆጠራል።

ሁለተኛው ማለትም የምርት ዘዴ የምርት ወሰን ጥያቄ የሚያመለክተው፤ ሂደቱን ለመተግበር አንድ ቁሳዊ ምርት ጥቅም ላይ የሚውልባቸውን ተግባራት ነው። ተግባሩ በቁሳዊ ምርቶች፤ በኃይል፤ በሌላ የአመራረት ዘዴ ወይም ሕይወት ባላቸው ነገሮች ላይ ጥቅም ላይ ሊውል ይችላል። የመብት ወሰን ጥያቄው የሚቀርበው አንድ ምርትን የሚያስገኝ ዘዴን ለሚመለከት (ለምሳሌ የማኑፋክቸሪንግ ዘዴ) ወይም ምርትን ለማያስገኝ ዘዴም ሊሆን ይችላል፤ (ለምሳሌ ውሂብን የማስላት ዘዴ ወይም የአንድን ሥርዓት ደህንነት የመመርመር ሂደት)።

የሚከተለው የአመራረት ሂደት የመብት ወሰን ጥያቄ ምሳሌ ነው።

የሻይ አፈላል ዘዴ ሆኖ ዘዴው የሚከተሉትን ያካትታል።

- ውሃ ማፍላት፤
- የሚፈላው ውሃ ውስጥ ስኳር መጨመር፤
- በሚፈላው ውሃ ውስጥ ሻይ ቅጠል በመጨመር እንዲደባለቅ ማድረግ፤
- በድብልቁ ውስጥ ወተት መጨመር፤
- ድብልቁን ማጣራት።

በዚህ ምሳሌ በሻይ አፈላል ዘዴ ውስጥ ያሉ የተለያዩ ደረጃዎች የሚከናወኑበትን ቅደም ተከተል ጠብቀው ተገልፀዋል። ነገር ግን በበርካታ ሀገራት ሕጎች በአመራረት ዘዴ የመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ የሚገለጹ የሂደት ደረጃዎች የተለየ መግለጫ እስካልተሰጠ ድረስ ከቀደምት ጥበብና ከመብት ጥሰት ጋር ለተያያዘ ዓላማ በማንኛውም ቅደም ተከተል እንደሚቀመጡ ይገመታል። በምሳሌው ውስጥ ውሃው ስኳር ከመጨመሩ በፊት መፍላት ያለበት ቢሆንም፤ ስኳሩ ከውሃ ማፍላቱ ቀጥሎ ሌላ ተግባር ከተከናወነ በኋላ፤ ለምሳሌ ወተት

ከተጨመረ በኋላ ሊጨመር ይችላል፡፡

በፓተንት ባለቤቱ ፍቃድ ያልተሰጠው ሦስተኛ ወገን በአመራረት ዘዴው ሲጠቀም ቢገኝ የምርት ዘዴ የመብት ወሰን እንደጣሰ ይቆጠራል፡፡ በተጨማሪም አንድ የአመራረት ዘዴ የመብት ወሰን ጥያቄ አንድን ምርት የሚያስገኝ ከሆነ በአመራረት ዘዴው በቀጥታ የተገኘን ምርት ከባለቤቱ ፍቃድ ሳያገኝ አንድ ሰው ሲጠቀም፣ ለሽያጭ ሲያቀርብ፣ ሲሸጥ፣ ወይም ወደሀገር ውስጥ ሲያስገባ ቢገኝ መብት በመጣስ ተጠያቂ ሊሆን ይችላል፡፡

4.2.4.4 የመብት ወሰን ጥያቄዎች ስብስብ

አንድ የፓተንት ማመልከቻ አንድ ወይም ከዛ በላይ ራሳቸውን የቻሉ (ዋና) የመብት ወሰን ጥያቄዎችና ቀድመው በተጠቀሱ ራሳቸውን የቻሉ ወይም ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ላይ የተመሠረቱ በርካታ ጥገኛ (ንዑስ) የመብት ወሰን ጥያቄዎችን ሊይዝ ይችላል፡፡

ሁሉም የፓተንት ማመልከቻዎች በፈጠራ ሥራው መሠረታዊ ገጽታዎች ላይ ያተኮረ፣ ቢያንስ አንድ ራሱን የቻለ የመብት ወሰን ጥያቄ ሊኖራቸው ይገባል፡፡ እነዚህ መሠረታዊ ገጽታዎች ለፓተንት የሚያስፈልጉ እንደ አዲስነትና ፈጠራዊ ብቃት ያሉትን መመዘኛዎች ለማሟላት የሚያስፈልጉ ናቸው፡፡

ራሱን የቻለ የመብት ወሰን ጥያቄ፣ አንድን ፈጠራ ለመግለጽ የሚያስፈልጉትን ገደቦች የያዘ ብቻውን የሚቆም የመብት ወሰን ጥያቄ ነው፡፡ ራሱን የቻለ የመብት ወሰን ጥያቄ ሰፊ ያለ ሽፋን ያለው ጥያቄ ሲሆን፣ አንድ አንድ ራሳቸውን የቻሉ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ከሌሎች ራሳቸውን የቻሉ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ሊሰፉ ይችላሉ፡፡ ነገር ግን ሁል ጊዜ ማንኛውም ራሱን የቻለ የመብት ወሰን ጥያቄ በሱ ላይ ጥገኛ ከሆነው የመብት ወሰን ጥያቄ ይሰፋል፡፡

እያንዳንዱ የመብት ወሰን ጥያቄ ስብስብ የሚጀምረው ራሱን በቻለ የመብት ወሰን ጥያቄ ነው፡፡ በአንድ የፓተንት ማመልከቻ ውስጥ ከአንድ በላይ ራሳቸውን የቻሉ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ሊኖሩ ይችላሉ፡፡ ለምሳሌ አንድ ፈጠራ የተለያዩ ገጽታዎች ኖረውት ሁሉንም ገጽታዎች የሚሸፍን አንድ ሰፊ የመብት ወሰን ጥያቄ ማስቀመጥ አዳጋች ሲሆን፣ ከአንድ በላይ ራሱን

የቻለ የመብት ወሰን ጥያቄዎች መኖር አስፈላጊ ሊሆን ይችላል።

እያንዳንዱ ራሱን የቻለ የመብት ወሰን ጥያቄ የፈጠራ ሥራውን ልዩ ገጽታ በዝርዝር የሚያሳዩ አንድ ወይም ከዛ በላይ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ተከትለውት ሊመጡ ይችላሉ። ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ሌሎች የመብት ወሰን ጥያቄዎች ላይ ተመሥረተው የሚዘጋጁ ናቸው። በሌላ የመብት ወሰን ጥያቄ ላይ የሚመሠረት የመብት ወሰን ጥያቄ በግልጽም ባይሆን የተመሠረተበትን የመብት ወሰን ጥያቄ ሁሉንም ገጽዎች ይይዛል፤ እንዲሁም በአንድ አንድ ሁኔታዎች አንድ ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ ከአንድ በላይ ቀድመው የተጠቀሱ ራሳቸውን የቻሉ ወይም ጥገኛ የሆኑ የመብት ወሰን ጥያቄ አካል የሆኑ ልዩ ገጽታዎችን ሊገልጽ ይችላል።

በመብት ወሰን ጥያቄዎች መካከል ያለ ትስስር የተለያዩ መልኮች ሊኖሩት ይችላል። አንድ ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ በአንድ ወይም ከዛ በላይ ራሳቸውን የቻሉ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ወይም በአንድ ወይም ከዛ በላይ ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ወይም ራሳቸውን በቻሉና ጥገኛ በሆኑ የመብት ወሰን ጥያቄዎች በሁለቱም ላይ ሊመሠረት ይችላል። ፈጠራውን ለማብራራት አስፈላጊ የሆኑት መሠረታዊ ገጽታዎች በማመልከቻው ውስጥ ጥቅም ላይ በዋሉ ጥቅል አገላለጾች ግልጽ እስካልሆኑ ድረስ ራሱን የቻለው የመብት ወሰን ጥያቄ እነዚህን ገጽታዎች በግልጽ ማብራራት አለበት።

አንድ የመብት ወሰን ጥያቄ በሌላ የመብት ወሰን ጥያቄ ላይ ጥገኛ መሆኑ የሚታወቀው፤ ምንጩ የሆነውን የመብት ወሰን ጥያቄ ስለሚያመለክት ነው። ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ የሌላውን የመብት ወሰን ጥያቄ ሁሉንም ገጽታዎች የያዘ ነው። አንድ ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ በመነሻው ላይ መሠረት ስለሆነውና ሁሉንም ገጽታዎቹን ስለያዘው ራሱን የቻለ ወይም ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ በመጥቀስ በመቀጠል ሌሎች ተጨማሪ ገጽታዎችን መግለጽ አለበት።

ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ ሲጻፍ የተመሠረተበትን ሌላ የመብት ወሰን ጥያቄ ጽሑፍ እንዳለ በመገልበጥ ድግግሞሽን ላለመፍጠር ጠቅለል ባለ መልኩ በቂ መረጃ የሚሰጥበትን አቀራረብ ይከተላል። ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ራሳቸውን ከቻሉ የመብት ወሰን ጥያቄዎች በጣም ያጠሩ ናቸው። ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄና ምንጩ የሆነው ራሱን የቻለው የመብት ወሰን

ጥያቄ የጋራ መግቢያ ይኖራቸዋል።

ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ ሁሉንም የፈጠራውን ገጽታዎች የሚይዝ ባለመሆኑ በ---የሚገለጽ ወይም የ ---- ገጽታ ያለው የሚሉ አገላለጾች አስፈላጊ አይደሉም፤ ነገር ግን አገላለጾቹን በጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ መጠቀም አይከለክልም። አንድ ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ ሌላ የመብት ወሰን ጥያቄን ከጠቀሰ በኋላ ወዲያውኑ ምንጩ በሆነው የመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ ያልተካተተ ቢያንስ አንድ ተጨማሪ ገጽታን መጨመር አለበት።

የጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ቅደም ተከተል በተዛማጅ የመብት ወሰን ጥያቄዎች መካከል ያለውን ትስስርና ትርጓሜ በሚያስገነዝብ መልክ መሆን አለበት። ሁሉም ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ወደኋላ ተመልሰው ቢያንስ አንድ ቀድሞ የተገለጸ የመብት ወሰን ጥያቄን መጥቀስ አለባቸው። ነገር ግን ከነሱ ቀጥሎ የሚመጣን ሌላ የመብት ወሰን ጥያቄ ወደፊት ሄደው መጥቀስ አይችሉም። ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ በምንም ሁኔታ ምንጩ የሆነውን ራሱን የቻለ የመብት ወሰን ጥያቄ ሽፋን ማስፋት አይችልም። በተጨማሪም ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄ ምንጩ በሆነው የመብት ወሰን ጥያቄ ላይ ተጨማሪ ክፍሎችና ገደቦችን ማከል ይችላል፤ ነገር ግን ከምንጩ ላይ ምንም ክፍልና ገደብ መቀነስ አይችልም።

4.2.4.5 የመብት ወሰን ጥያቄዎች ግልጽነትና ትርጓሜ

የመብት ወሰን ጥያቄዎች ጥበቃ የሚፈለግበትን ነገር የሚገልጹ ከመሆናቸው አንፃር ግልጽ በሆነ መልክ መቀመጣቸው በጣም ጠቃሚ ነው። የመብት ወሰን ጥያቄዎች ሲነበቡ ቃላቱ አግባብ ባለው የቴክኖሎጂ ዘርፍ ካላቸው ፍቺና ሽፋን አንጻር ሊተረጎሙ ይገባል። ነገር ግን በአንዳንድ ሁኔታዎች መግለጫው ለቃላቱ በግልጽ በሚሰጥ ብያኔ ወይም በሌላ መንገድ የተለየ ትርጓሜ ሊሰጣቸው ይችላል።

4.2.4.6 የመግለጫና የመብት ወሰን ጥያቄ አለመጣጣም

በመግለጫውና በመብት ወሰን ጥያቄዎች መካከል ምንም አይነት አለመጣጣም መኖር የለበትም። ቀለል ያሉ የቃላት አለመጣጣሞች መግለጫውን ሰፋ በማድረግ ወይም የመብት ወሰን ጥያቄዎችን በማጥበብ ሊወገዱ ይችላሉ።

በተመሳሳይ መልኩ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ከመግለጫው ይበልጥ የጠበቡ ከሆነ የመብት ወሰን ጥያቄዎችን ማስፋት ወይም መግለጫውን ማጥበብ ይቻላል።

ራሳቸውን የቻሉ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ቴክኒካዊ ውጤትን ለማምጣት አስፈላጊ የሆኑ ሁሉንም የፈጠራውን ቴክኒካዊ ገጽታዎች አካተው መረቀቅ አለባቸው። አንድ አንድ ጊዜ አስፈላጊ የሆኑ ቴክኒካዊ ገጽታዎችን ካለመግለጽ የሚመጣ አለመጣጣም ይከሰታል፤ ለምሳሌ ያህል ለፈጠራው ተግባራዊነት አስፈላጊ የሆነ ወይም ለችግሩ መፍትሄ ለመስጠት አስፈላጊ የሆነ በመግለጫው ውስጥ የተካተተ የቴክኒክ ገጽታ ራሱን በቻለ የመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ ሳይጠቀስ ሲቀር የአለመጣጣም ምክንያት ሊሆን ይችላል። ይህ አይነቱ አለመጣጣም ሲከሰት አመልካቹ ለምሳሌ በተጨማሪ ሠነዶች ወይም መረጃ በመደገፍ አሳማኝ በሆነ መልኩ ቴክኒካዊ ገጽታው መሠረታዊ አለመሆኑን ማሳየት ከቻለ፤ የመብት ወሰን ጥያቄውን ሳያሻሽል እንዳለ እንዲያቆይና አስፈላጊ ከሆነ መግለጫውን እንዲያስተካክል ሊደረግ ይችላል። በተቃራኒው ራሱን የቻለው የመብት ወሰን ጥያቄ መሠረታዊ የማይመስሉ ገጽታዎችን ማካተቱ ተቃውሞ የሚቀርብበት ጉዳይ አይሆንም።

የመብት ወሰን ጥያቄው የሚመለከተው በፈጠራው የተገለጸውን ምርት የማምረት ዘዴን ከሆነ የጥበቃ ጥያቄ የቀረበበት የአመራረት ዘዴ በዘርፉ እውቀት ያለው ሰው አግባብ ነው ብሎ በሚያምንበት መንገድ ተግባራዊ ሲደረግ የታሰበውን ምርት ማስገኘት አለበት። ይህ ሳይሆን ከቀረ ውስጣዊ አለመጣጣም እንዳለና የመብት ወሰን ጥያቄው ግልጽነት እንደሌለው ይቆጠራል።

4.2.4.7 ፈጠራው የሚያስገኛቸው ውጤቶች

በመብት ወሰኖች የሚገለጹ የጥበቃ ሽፋን ፈጠራው በፈቀደ መጠን በትክክል መቀመጥ አለበት። እንደአጠቃላይ ሕግ ፈጠራውን ከሚያስገኛቸው ውጤቶች አንፃር የሚገልጹ የመብት ወሰን ጥያቄዎች አይፈቀዱም፤ ነገር ግን ፈጠራውን መግለጽ የሚቻለው ከጥቅሞቹ አንፃር ብቻ ከሆነ ወይም ፈጠራው ከሚያስገኛቸው ጥቅሞች አንፃር ካልተገለጸ፤ የመብት ወሰን ጥያቄዎች አግባብ ባልሆነ መልኩ የሚገደቡ ከሆነና ውጤቱን በቀጥታና አወንታዊ በሆነ መልኩ በመግለጫው ውስጥ በበቂ ሁኔታ በተገለጹ ወይም በዘርፉ

እውቀት ያለው ሰው በሚያውቃቸውና አላስፈላጊ ሙከራን በማይጠይቁ መንገዶች ማረጋገጥ ከተቻለ፤ ከሚያስገኛቸው ጥቅሞች አንፃር መግለጽ ይቻላል።

የምርት የመብት ወሰን ጥያቄን በተመለከተ ምርቱ የታወቀ ከሆነና ፈጠራው ምርቱን በተወሰነ ሁኔታ መለወጥን የሚመለከት ከሆነ፤ የመብት ወሰን ጥያቄው የምርቱን ምንነት፣ የሚለወጠው ምን እንደሆነና እንዴት እንደሚለወጥ በግልጽ ካመለከተ በቂ ነው። ለቅንብር መሣሪያም በተመሳሳይ መልኩ ማቅረብ ይቻላል። ፈጠራው የኬሚካል ምርትን የሚመለከት ከሆነ፤ በመብት ወሰን ጥያቄው ውስጥ በተለያየ መልክ ሊገለጽ ይችላል፤ ለምሳሌ በኬሚካላዊ ቀመሩ፣ እንደ አንድ የአመራረት ዘዴ ውጤት ወይም ለየት ባለ ሁኔታ በራሱ ፓራሜትር።

እንደአጠቃላይ ሕግ አንድን የኬሚካል ምርት በራሱ ፓራሜትር ብቻ መግለጽ አይፈቀድም፤ ነገር ግን ፈጠራውን በሌላ መንገድ በበቂ ሁኔታ መግለጽ የማይቻል ከሆነና ፓራሜትሮቹን በመግለጫው ውስጥ በማመልከት ወይም በሌላ በዘርፉ በተለመዱ ተጨባጭ ሂደቶች ግልጽና አስተማማኝ በሆነ መንገድ መወሰን የሚቻል ከሆነ፤ በራሱ ፓራሜትር ብቻ ማቅረብ ይፈቀዳል።

ምርትን በአመራረት ዘዴው የሚገልጽ የመብት ወሰን ጥያቄ፣ አንድ ምርት የሚመረትበትን ዘዴ ወይም ምርቱን ለማምረት የሚያስፈልጉ ቅደም ተከተሎችን መሠረት አድርጎ የሚዘጋጅ ነው። የአመራረት ሂደትን መሠረት በማድረግ የሚዘጋጁ የምርት የመብት ወሰን ጥያቄዎች የሚፈቀዱት የፈጠራ ሥራው ፓተንት ለማግኘት የሚያስፈልጉትን መመዘኛዎችን ያሟላ ከሆነና ጥያቄ የቀረበበትን ምርት በአመራረት ዘዴው ካልሆነ በስተቀር በሌላ መንገድ መግለጽ የማይቻል ከሆነ ነው። አንድ ምርት በአዲስ የአመራረት ዘዴ በመመረቱ ብቻ እንደአዲስ ሊቆጠር አይችልም።

4.2.4.8 በመግለጫው መደገፍ

በእያንዳንዱ የመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ ያለ መሠረታዊ ጉዳይ በመግለጫው ላይ የተመሠረተ መሆን ያለበት ሲሆን፤ የመብት ወሰን ጥያቄዎቹ ሽፋን በመግለጫውና በሥዕሎቹ ሊደገፍ ከሚችለው በላይ መስፋት የለበትም። ለመብት ወሰን ጥያቄዎች በመግለጫው የሚሰጥ ድጋፍ ቴክኒካዊ ይዘት

ያለው መሆን አለበት፡፡ በመግለጫው ውስጥ ያሉ ቴክኒካዊ ይዘት የሌላቸው አሻሚ ዓረፍተ ነገሮች ወይም አባባሎች ለመብት ወሰን ጥያቄው ድጋፍ ሰጪ ሊሆኑ አይችሉም፡፡

አንድ ሀሳብ በፓተንት ማመልከቻው የመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ በትክክል ተገልጿል፤ ነገር ግን በመግለጫው ውስጥ አንድም ቦታ ያልተገለጸ ከሆነ፤ መግለጫው ላይ ሀሳቡን በሚያካትት መልኩ ማሻሻያን ማድረግ ይፈቀዳል፡፡ የመብት ወሰን ጥያቄው ጥገኛ ከሆነ ጥያቄው የፈጠራውን አንድ የተለየ ይዘት የሚገልጽ መሆኑ በመግለጫው ውስጥ ከተጠቀሰ በቂ ነው፡፡

4.2.5 የፈጠራው አሀዳዊነት

የፈጠራውን አዲስነትና ፈጠራዊ ብቃት ለማረጋገጥ ምርመራ ሲካሄድ መርማሪው የፈጠራውን አሀዳዊነትም ማረጋገጥ ይኖርበታል፤ ማለትም ማመልከቻው አንድን የፈጠራ ሥራ ብቻ የሚመለከት ወይም በአንድ የፈጠራ ፅንሰ ሀሳብ ሥር የሚወድቁ የፈጠራ ሥራዎችን የያዘ መሆኑን ይመለከታል፡፡⁶³

ሁለት ወይም ከዛ በላይ የሆኑ የፈጠራ ሥራዎች በአንድ ማመልከቻ ውስጥ ሲካተቱና የፈጠራ ሥራዎቹ በአንድ አጠቃላይ ፅንሰ ሀሳብ ሥር የሚወድቁ መሆናቸውን ማሳየት ካልተቻለ፤ ማመልከቻው የአሀዳዊነትን መመዘኛ እንዳላሟላ ይቆጠራል፡፡ በፈጠራ ሥራዎቹ መካከል ያለው ግንኙነት ቴክኒካዊ ትሥሥር መሆኑንና በመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ ተመሳሳይ ወይም ተዛማጅ በሆኑ የቴክኒክ ገጽታዎች ላይ ተመሥርቶ የሚገለጽ መሆን አለበት፡፡

ብዛት ያላቸው በተለያዩ ምድብ ሥር ያሉ ራሳቸውን የቻሉ የመብት ወሰን ጥያቄዎች አንድ አጠቃላይ የፈጠራ ፅንሰ ሀሳብን የሚፈጥሩ እርስ በርሳቸው የተያያዙ የፈጠራ ሥራዎች ሊሆኑ ይችላሉ፡፡⁶⁴ አንድ ማመልከቻ ሁለት ወይም ከዛ በላይ ራሳቸውን የቻሉ በአንድ ምድብ ሥር የሚወድቁ የመብት ወሰን ጥያቄዎችን ሊይዝ የሚችለው በአንድ አጠቃላይ የመብት ወሰን ጥያቄ ውስጥ መካተት የማይችሉ ከሆነ ነው፡፡⁶⁵ በአንድ ራሱን በቻለ የመብት ወሰን ጥያቄ የተገለጸን ፈጠራ የተለያዩ ገጽታዎች የሚገልጹ ተገቢ ቁጥር ያላቸው ጥገኛ የመብት ወሰን ጥያቄዎች በአንድ ማመልከቻ ውስጥ

63 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀጽ 9(2)፤

64 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀጽ 17(1)፤

65 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀጽ 17(2)፤

ሊካተቱ ይችላሉ።⁶⁶።

አንድ የመብት ወሰን ጥያቄ በርካታ ኬሚካላዊና ኬሚካላዊ ያልሆኑ አማራጮችን የሚገልጽ ከሆነ ለምሳሌ “የማርኬቭ ቡድን”⁶⁷ የሚባለውን ከያዘ አማራጮች ተመሳሳይነት ያላቸው ከሆኑ የፈጠራ አሀዳዊነት መመዘኛ እንደተሟላ ይቆጠራል።

ጥገኛ የሆኑት የመብት ወሰን ጥያቄዎች ገጽታዎች ራሱን ከቻለው የመብት ወሰን ጥያቄ ጋር ተነፃፅረው ቢቀርቡ እንኳን ራሱን በቻለው የመብት ወሰን ጥያቄና በጥገኞቹ የመብት ወሰን ጥያቄዎች መካከል አንድነት የለም ማለት አይቻልም።

በአንድ ማመልከቻ ውስጥ የፈጠራ ሥራዎች ስብስብ ካለ ፈጠራዊ ይዘት ባለው አንድ ፅንሰ ሀሳብ መተሳሰር አለባቸው ወይም በፈጠራ ሥራዎቹ መካከል ቴክኒካዊ ዝምድና መኖር አለበት። የፈጠራውን አሀዳዊነት መመዘኛ ለማሟላት እያንዳንዱ የመብት ወሰን ጥያቄ ፈጠራዊ ይዘት ያለው አንድ የጋራ ቴክኒካዊ ዝምድናን መጋራት አለበት። ፈጠራዊ ይዘት ያለው አንድ የጋራ ቴክኒካዊ ዝምድና “ልዩ ቴክኒካዊ ገጽታ” በመባል ይታወቃል።

የፓርቲን መርማሪው በማመልከቻው ውስጥ ያሉት የመብት ወሰን ጥያቄዎች አሀዳዊነት የላቸውም ብሎ ሲያምን፤ አመልካቹ የተወሰኑ የመብት ወሰኖችን እንዲመርጥና የተቀሩትን እንዲሰርዝ ወይም እንዲያስወግድ ይጠይቃል። በመጀመሪያው ማመልከቻ ያልተመረጡትን የመብት ወሰን ጥያቄዎች የያዘ ሌላ ክፋይ ማመልከቻ እንዲያቀርብ ለአመልካቹ ይፈቀድለታል፤ ይህም ማለት ከመጀመሪያው መመዘኛዎችን አሟልቶ አለመገኘት ለአመልካቹ ተጨማሪ ጊዜን የሚወስድና ተጨማሪ ወጪን የሚያስከትል ይሆናል ማለት ነው።

⁶⁶ ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀፅ 17(3)፤

⁶⁷ የማርኬቭ መዋቅሮች ባለተለዋዋጭ ትኪ ኬሚካላዊ መዋቅርን የሚወክሉ ሲሆን፤ በፓርቲን ሠነዶች ውስጥ የተዛማጅ ኬሚካላዊ ውሁዶችን ቡድን ለመለየት አገልግሎት ይውላሉ። ጠቀሜታው አብዛኛውን ጊዜ ኬሚካላዊ ውሁዱን ማመልከቻ በቀረበበት ፓርቲን የተሸፈነ የመብት ወሰን አካል አድርጎ ለመውሰድ ነው። የመብት ወሰን ጥያቄው ውሁዶችን ወይም በማርኬቭ ቡድን ውስጥ የተጠቀሱት አማራጮችን ድብልቆች ለማጠቃለል ታስቦ ከሆነ በመብት ወሰኑ ውስጥ ከተጠቀሱት አማራጮች ቀድሞ ወይም በአማራጮቹ ዝርዝር ውስጥ (እንደ “ቢያንስ አንድ አባል ከቡድኑ ተመርጦ”) ያሉ ገደብ የሚያስቀምጡ አገላለጾች ይኖራሉ።

4.2.6 የፈጠራው ይዘት አጭር መግለጫ

የፈጠራው ይዘት አጭር መግለጫ ፈጠራው የሚወድቅበትን የቴክኒክ ዘርፍ የሚያሳይ በመግለጫው፣ በመብት ወሰን ጥያቄዎችና በሥዕሎች የተብራሩት ነጥቦች ማጠቃለያ ነው። የፈጠራውን ፍሬ ነገር ለመረዳት ዓላማ የሚያገለግል ውጤታማ መሣሪያ በመሆን ያገለግላል።

የፈጠራ ይዘት አጭር መግለጫ ዋና ዓላማ የፍለጋ ሥራን መደገፍ ነው። በፓተንት ሕትመቶች የመጀመሪያ ገፅ የሚወጣና በመረጃ ቋት ውስጥ በመግባት ለአቶሜትድ የፍለጋ መሣሪያዎች ቁልፍ ቃላትን የሚያቀርብ ነው። አንድ ፍለጋ ሲካሄድ በርካታ የፓተንት ማመልከቻዎችና ፓተንቶችን ሲያመጣ ሠነዶቹን መመርመር ለመቀጠል ወይም ላለመቀጠል ውሳኔ ላይ ለመድረስ የፈጠራ ይዘት አጭር መግለጫን መመልከት ጠቃሚ ነው። ለዚህ ዓላማ በአግባቡ እንዲያገለግል የፈጠራው ይዘት አጭር መግለጫ አጭር መሆንና ትክክለኛ መረጃን መያዝ አለበት።

የፈጠራው አጭር ይዘት በተካተተበት ማመልከቻ ላይ ምንም ሕጋዊ ውጤትን አያስከትልም። ቴክኒካዊ መረጃን ከማቅረብ ውጪ የመብት ወሰን ጥያቄዎችን ሽፋን ወይም የፈጠራውን ፓተንት ለማግኘት ብቁ መሆን ለመወሰን ዓላማ አያገለግልም።⁶⁸ ስለ ፈጠራው ዋጋ ወይም በጎ ጎን የሚገልጹ ዓረፍተ ነገሮችን መያዝ የለበትም⁶⁹። የፈጠራው አጭር ይዘት በደንቡ አንቀፅ 14 የተዘረዘሩትን መመዘኛዎች ማሟላት አለበት።

4.2.7 ሥዕሎች

ሥዕሎች የፈጠራውን ገጽታዎች የምሥል ውክልና ለማቅረብ ዓላማ ያገለግላሉ። ከመግለጫው ጋር በጋራ በመሆን ሥዕሎች የመብት ወሰን ጥያቄዎችን ለመተርጎም ዓላማ ያገለግላሉ። ሥዕሎቹን ለመገንዘብ የግድ አስፈላጊ ሆኖ ካልተገኘ በስተቀር ጽሑፍ መያዝ የለባቸውም። የሰርኪት ንድፍን፣ ብሎክ ስኬማቲክስና ፍሎው ሺቶችን በተመለከተ ዳያግራሙን በፍጥነትና በግልጽ ለመረዳት አስፈላጊ ናቸው ተብሎ የሚታመንባቸውን ታዋቂ ቃላት መጠቀም ይቻላል። ሥዕሎች በደንቡ አንቀፅ 13 የተዘረዘሩትን መመዘኛዎች ማሟላት አለባቸው።

68 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀፅ 9(4)።

69 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀፅ 14።

4.2.8 ለአንድ ፈጠራ ሥራ ሁለት ፓተንትን ስለማግኘት

ለአንድ የፈጠራ ሥራ ሁለት ፓተንት ማግኘት ማለት፤ በአንድ ሀገር ውስጥ ለተመሳሳይ አመልካች ከአንድ በላይ ፓተንት መስጠት ነው። ይህን አይነቱ አሠራር የባለፓተንቱን የሞኖፖል መብት ዘመን የማራዘም ዕድል የሚፈጥር በመሆኑ ተቀባይነት የሌለው ተግባር ነው። የፓተንት መብት በጊዜ የተገደበ በመሆኑ አንድ የፈጠራ ሠራተኛ ለአንድ የፈጠራ ሥራ ከአንድ በላይ ፓተንት መስጠት የጊዜ ገደቡን በዘዴ በመተላለፍ የፓተንት መብቱን የተፈጻሚነት ዘመን ለማራዘም ስለሚረዳው መፈቀድ የለበትም።

ለአንድ የፈጠራ ሥራ ከአንድ በላይ ፓተንት መስጠት የማይፈቀድባቸው ሁለት መንገዶች አሉ። የመጀመሪያው ክልከላ በአንድ የፓተንት ማመልከቻ ውስጥ የተካተቱ የመብት ወሰን ጥያቄዎችን ተመሳሳይ የመብት ወሰን ጥያቄዎች በሌሎች የፓተንት ማመልከቻዎች ውስጥ በማካተት ፓተንት መውሰድ ነው። በተለያዩት የፓተንት ማመልከቻዎች ውስጥ ተመሳሳይ የመብት ወሰን ጥያቄዎች ስለሚካተቱ ይህን አይነቱን ተቀባይነት የሌለው አሠራር ብዙም ያልተለመደና ለመከላከልም ቀላል ነው።

ሁለተኛው መንገድ አንድ የፈጠራ ሰራተኛ በአንድ ማመልከቻ ውስጥ ከተካተቱ የመብት ወሰኖች ጋር ግልፅ በሆነ መልኩ ተመሳሳይነት ያላቸው የመብት ወሰን ጥያቄዎችን በሌላ ማመልከቻ ውስጥ በማካተት ፓተንት የሚያገኝበት ሁኔታ ነው። ይህን አይነቱ የማመልከቻ አቀራረብም የማይፈቀድ ነው።

አንድ አመልካች ቀደም ሲል ካቀረበው የፓተንት ማመልከቻ ጋር ተመሳሳይ ለሆነና አንድ አይነት የምዝገባ ወይም ቀዳሚ ቀን ላለው ሥራ በድጋሚ ማመልከቻ ሲያቀርብ ባለሥልጣኑ ማመልከቻውን መቀበል የለበትም።⁷⁰

4.2.9 ተቃውሞ፣ ማሻሻያዎችና የስህተቶች እርማት

ማመልከቻው ጉድለት ካለበት ወይም ግልጽ ያልሆኑ ነጥቦችን የያዘ ከሆነ ጉድለቶችን በማስወገድ ወይም ማመልከቻውን በማሻሻል መርማሪው ለሚያቀርባቸው ተቃውሞዎች አመልካቹ ምላሽ እንዲሰጥ ሊጠየቅና ዕድል ሊሰጠው ይገባል⁷¹። ተቃውሞ በሚኖርበት ጊዜ የተቃውሞውን

70 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 29(1)፤

71 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 28 (4)፤

ምክንያት በመግለጽ ከተቻለ ሠነዶችን በማጣቀሻነት በመጠቀም አመልካቹ እንዲያውቀውና ከሁለት ወራት ባላነሰና ከስድስት ወራት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ጉድለቱን እንዲያሻሽል ይደረጋል።

ማሻሻያው በመጀመሪያው ማመልከቻ ውስጥ ከተገለጸው ውጭ የሆነ ነገር እስካላሰከተለ ድረስ አመልካቹ ፓተንት እስከሚሰጥበት ጊዜ ድረስ ማመልከቻውን ማሻሻል ይችላል⁷²። በማመልከቻው ውስጥ ተካቶ የነበረ የመብት ወሰን ጥያቄ የተሰረዘ ከሆነ የመብት ወሰን ጥያቄውን ቁጥር በመጥቀስ ከጎኑ ተሰርዟል የሚል ቃል ይፃፋል⁷³። ባለሥልጣኑ በሚቀርብለት ጥያቄ ወይም በራሱ ተነሳሽነት በቀረቡለት ሠነዶች ውስጥ ያለ ወይም በመዝገቦች ላይ የተፈጠረ ማንኛውንም የትርጉም ግድፈት፣ የአፃፃፍ ስህተት ወይም ሌላ ማንኛውንም ስህተት ሊያርም ይችላል⁷⁴።

በሥራ-ነገር ምርመራ ወቅት ማመልከቻውን ውድቅ ለማድረግ የሚያበቃ ምክንያት ሲገኝና ጉድለቱ በአመልካቹ ሳይስተካከል ሲቀር፣ መርማሪው ውድቅ የማድረጊያውን ምክንያት የያዘ ደብዳቤ አዘጋጅቶ ለአመልካቹ ይልካል⁷⁵። ባለሥልጣኑ ማመልከቻውን ውድቅ የሚያደርገው የምርመራው ውጤቶች ማመልከቻው ፓተንት ሊሰጠው የማይገባ መሆኑን በግልጽ ሲያመለክቱ ብቻ ነው፤ አጠራጣሪ ሁኔታዎች በሚኖሩበት ጊዜ ሁሉ የባለሥልጣኑ ውሳኔ ለአመልካቹ ያደላ መሆን አለበት። ተጨማሪ ማስረጃዎች ቀርበው ለአንድ የፓተንት ማመልከቻ ጥበቃ የማይገባው ሆኖ ከተገኘ ጉዳዩ በፍርድ ቤት ታይቶ ውሳኔ የሚሰጥበት ነው።

አንድን የፓተንት ማመልከቻ ውድቅ የማድረግ ውሳኔ ላይ ከመድረሱ በፊት ባለሥልጣኑ ለአመልካቹ የመከራከሪያ ነጥቦችን በማቅረብ መሰማት እንደሚችልና ይህንንም ለመጠየቅ ከአንድ ወር ያላነሰ ጊዜ እንዳለው ማሳወቅ አለበት። ጉዳዩ እንዲሰማለት በአመልካቹ የሚቀርብ ጥያቄ በጽሑፍ መሆን አለበት⁷⁶። አመልካቹ ጥያቄ ሲያቀርብ ያልተቋጩ ጉዳዮች የሚሰሙበት ቀን ይወሰናል።

ጉዳዩ የሚሰማው በፍለጋና ምርመራ ቡድን አባላትና ከባለሥልጣኑ

72 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 18 (1)፤

73 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 12(8)፤

74 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 52፤

75 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 28 (6) እና 29(3)፤

76 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 53፤

የምርመራ ክፍል በተውጣጡ ባለሙያዎች በባለሥልጣኑ ዋና መሥሪያ ቤት ወይም አስፈላጊ የሆኑ ሁኔታዎች ከተሟሉ በቅርንጫፍ ጸሐፊት ቤቶች ሊሆን ይችላል። የማመልከቻውን የቴክኒክ ዘርፍና የሚታየው ጉዳይ ምን አይነት እውቀት ይፈልጋል የሚለውን ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት የፓተንት ዳይሬክተሩ ጉዳዩን በዳኝነት የሚያየውን ቡድን አወቃቀር ይወስናል።

ባለሥልጣኑ አንድ ጉዳይ እንዲሰማ ሲወስን ጉዳዩ ለሚመለከታቸው ክፍሎች ቀኑን፣ ቦታውን፣ የሚሰማበትን መንገድና አቀራረቡን ያሳውቃል። ጉዳዩ የሚሰማው በቃል፣ በጽሑ በማቅረብ ወይም ቴክኖሎጂን በመጠቀም በርቀት በስልክ ኮንፈረንስ፣ በቪዲዮ ኮንፈረንስ ወይም ሌላ ማንኛውንም ተስማሚ የመገናኛ ቴክኖሎጂ በመጠቀም ሊሆን ይችላል። ጉዳዩ ከተሰማ በኋላ ባለሥልጣኑ ውሳኔውን በተቻለ ፍጥነት ለባለጉዳዮቹ ያሳውቃል። በባለሥልጣኑ ውሳኔ ቅር የተሰኘ ወገን የይግባኝ አቤቱታውን ለፍርድ ቤት ማቅረብ ይችላል።⁷⁷

5. ዓለም አቀፍ የፓተንት ምደባ

የኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ባለሥልጣን የፓተንት ማመልከቻዎችን ለመመደብና ለፓተንት አሰጣጥና ሕትመት ዓላማ ዓለም አቀፉን የፓተንት ምደባ ሥርዓት (International Patent Classification (IPC)) ይጠቀማል⁷⁸፤ IPC ፓተንትን በቴክኖሎጂ አይነት ላይ ተመስርቶ ለመመደብ የሚረዳ የምደባ ሥርዓት ነው። ምደባው በዓለም አቀፍ ደረጃ ተመሳሳይነት ያለው የፓተንት ሠነዶች ምደባ እንዲኖር የሚያደርግ ሲሆን፤ የአእምሯዊ ንብረት ጽሕፈት ቤቶችና ሌሎች ተጠቃሚዎች የፓተንት ሠነዶችን በቀላሉ እንዲያገኙ የሚያግዝ የፍለጋ መሣሪያ ሆኖ ማገልገል ዋና ዓላማው ነው። ይህም የምደባ ሥርዓቱን በአንድ የፓተንት ማመልከቻ ግልጽ የተደረገን የፈጠራ ሥራ አዲስነትና ፈጠራዊ ብቃት ለመወሰን የሚረዳ ዋነኛ መሣሪያ ያደርገዋል።

በተጨማሪም ምደባው እንደሚከተሉት ያሉ ጠቀሜታዎች አሉት፤

- በፓተንት ሠነዶች ውስጥ የተካተተ የቴክኒክና የሕግ መረጃ በአግባቡ ተደራሽ እንዲሆን ለማስቻል ሠነዶቹን ለማደራጀት

⁷⁷ አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 54፤

⁷⁸ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 9

የሚረዳ መሣሪያ በመሆን ያገለግላል፤

- ለሁሉም የፓተንት መረጃ ተጠቃሚዎች የተመረጠ የፓተንት መረጃን ለማሰራጨት መሠረት ነው፤
- በአንድ የተወሰነ የቴክኖሎጂ ዘርፍ የቴክኖሎጂ ዕድገት የደረሰበትን ደረጃ ለመቃኘት መሠረት ነው፤
- በተለያዩ ዘርፎች ያሉ የቴክኖሎጂ ልማቶችን ለመገምገም የሚረዳ የአእምሯዊ ንብረት ስታትስቲክስን ለማዘጋጀት መሠረት በመሆን ያገለግላል፡፡

IPC በተዋረድ የተዋቀረና ቴክኖሎጂን በ8 ክፍሎች፣ በ20 ንዑስ ክፍሎች፣ በ118 መደቦች፣ በ624 ንዑስ መደቦችና ወደ 70,000 በሚጠጉ ቡድኖች የሚከፋፍል ነው፡፡ ከቡድኖች ውስጥ 10 በመቶ የሚሆኑት ዋና ቡድኖች ሲሆኑ፤ ቀሪዎቹ ንዑስ ቡድኖች ናቸው፡፡ እያንዳንዱ ክፍል፣ መደብ፣ ንዑስ መደብ፣ ቡድንና፣ ንዑስ ቡድን ርዕስና ምልክት ያለው ሲሆን፤ ንዑስ ክፍሎች ርዕስ አላቸው፡፡

የምደባው ዋና ዓላማ፤ ዓላማ የአንድ ቴክኒካዊ ጉዳይን ፍለጋ በማቀላጠፍ በቀላሉ ማግኘት እንዲቻል ለማድረግ ነው፡፡ ስለዚህ ምደባው የተዘጋጀውና ጥቅም ላይም የሚውለው አንድ የቴክኒክ ጉዳይ የሚመደበውም ሆነ በፍለጋ የሚገኘው፤ በምደባው ውስጥ ከአንድና ተመሳሳይ ቦታ ላይ እንዲሆን ተደርጎ ነው፡፡ ይህ ቦታ ያንን የቴክኒክ ጉዳይ ለመፈለግ አግባብ ያለው ተደርጎ ይወሰዳል፡፡

በፓተንት ሠነዶች ውስጥ ሁለት አይነት መረጃን ማግኘት ይቻላል፤ እነዚህም የፈጠራ መረጃና ተጨማሪ መረጃ ናቸው፡፡ የፈጠራ መረጃ የሚባለው በፓተንት ሠነዱ ውስጥ ግልጽ የተደረገው የቴክኒክ መረጃ (መግለጫው፣ ሥዕሎችና የመብት ወሰን ጥያቄ) ሲሆን፤ በዘርፉ በነባሩ ቴክኖሎጂ ላይ በፈጠራው አማካኝነት የተጨመረውን አዲስ ነገር ይይዛል፡፡ የፈጠራ መረጃ የሚወሰነው በማመልከቻው ውስጥ የተካተቱትን መግለጫና ሥዕሎችን ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት የመብት ወሰን ጥያቄው በሚሰጠው አቅጣጫ የዘርፉ የቴክኖሎጂ ዕድገት በደረሰበት አውድ ውስጥ ነው፡፡

በወቅቱ ቴክኖሎጂ ላይ የተጨመረ አዲስ እውቀት ማለት፤ በቀደምት ጥበብ ውስጥ ያልተሸፈነና አዲስነት ያለውና ግልጽ ያልሆነ በፓተንት ሠነድ

ውስጥ ግልጽ የተደረገን ነገር ነው። ይህም ማለት ለህዝብ ግልጽ በተደረገ የቴክኒክ እውቀት ክምችትና በፓርቲንት ሠነዱ ግልጽ በተደረገው እውቀት መካከል ያለው ልዩነት ነው።

ተጨማሪ መረጃ ተብሎ የሚወሰደው እንደተራ እውቀት የማይወሰድ ለፍለጋ ባለሞያው ጠቃሚ የሆነ እውቀት ነገር ግን ራሱን ችሎ በነባሩ እውቀት ላይ አዲስ ነገር የማይጨምር ቴክኒካዊ መረጃ ነው። ተጨማሪው መረጃ የተለያዩ ነገሮችን በመለየት ለፈጠራ መረጃው ማጠናከሪያ ሆኖ የሚያገለግል ነው። ለምሳሌ የአንድን ውሁድ ወይም ድብልቅ ይዘት በመለየት ወይም የአንድን የአሠራር ዘዴ ወይም አወቃቀር አካላት በመለየት ወይም በምድብ የተለዩ ቴክኒካዊ ጉዳዮችን አጠቃቀም በመለየት ለፈጠራው መረጃ በማጠናከሪያነት ያገለግላል።

ክፍል፤ በፓርቲንት ምደባ ሥርዓቱ የላይኛውን ቦታ የሚይዙት ክፍሎች ናቸው፤

ሀ. የክፍል ምልክት፤ እያንዳንዱ ክፍል ከ A እስከ H ባለው የእንግሊዝኛ ትልቁ ፊደል ተወክሏል።

ለ. የክፍል ርዕስ፤ የክፍል ርዕስ የክፍሉን ይዘት በሥፋት የሚያመለክት ነው።

ስምንቱ ክፍሎች የሚከተሉት ናቸው፤

1. የሰው ልጅ ፍላጎቶች፤
2. ፕሮፎሚንግ አፕሬሽንስ፤ ትራንስፖርት፤
3. ኬምስትሪ፤ ሥነ ብረታ ብረት፤
4. ጨርቃ ጨርቅ፤ ወረቀት፤
5. ቋሚ ግንባታዎች፤
6. ሜካኒካል ምሳሌና፤ ብርሃን አመንጪ፤ ሙቀት ሰጪ፤ የጦር መሣሪያዎች፤ ፍንዳታ፤
7. ራዚክስ፤
8. ኤሌክትሪክሲቲ፤

ንዑስ ክፍል፤ ንዑስ ክፍሎች በክፍል ሥር የሚወድቁ የምድብ ምልክት የሌላቸው መረጃ ሰጪ ርዕሶች ናቸው፤ ለምሳሌ ክፍል A. የሰው ልጅ

ፍላጎቶች የሚከተሉትን ንዑስ ክፍሎች ይይዛል፤

- ግብርና፤
- ምግብ፤ ትምህርት፤
- የግል ወይም የቤት እቃዎች፤
- ጤና፤ ሕይወት አድን ሥራዎች፤ መዝናኛ፡፡

መደብ፤ እያንዳንዱ ክፍል በምደባ ተዋረዱ በሁለተኛ ደረጃ በሚመጡት በመደቦች ይከፋፈላል፡፡

- ሀ) የመደብ ምልክት፤ እያንዳንዱ የመደብ ምልክት የክፍሉን ምልክት ይዞ ባለሁለት አሀዝ ቁጥር ያስከትላል፤ ለምሳሌ፤ H01፤
- ለ) የመደብ ርዕስ፤ የመደብ ርዕስ የመደቡን ይዘት አመልካች ነው፤ ለምሳሌ፤ H01 Basic Electric Elements
- ሐ) የመደብ ኢንዴክስ፤ አንድ አንድ መደቦች የመደቡን ይዘት በሠፊው የሚቃኝ ለመረጃ ሰጪ ማጠቃለያነት ብቻ የሚያገለግል ጠቋሚ ይኖራቸዋል

ንዑስ መደብ፤ እያንዳንዱ መደብ በሥሩ በምደባ ተዋረዱ በሦስተኛ ደረጃ በሚመጡት ንዑስ መደቦች ይኖሩታል፤

- ሀ. የንዑስ መደብ ምልክት፤ እያንዳንዱ ንዑስ መደብ የመደቡን ምልክትና ትልቁን የእንግሊዝኛ ፊደል አስከትሎ ይይዛል፤ ለምሳሌ፤ H01S፤
- ለ. የንዑስ መደብ ርዕስ፤ የንዑስ መደብ ርዕስ በተቻለ መጠን ትክክለኛውን የንዑስ መደቡን ይዘት ያመለክታል፤ ምሳሌ፡፡
- H01S DEVICES USING THE PROCESS OF LIGHT AMPLIFICATION BY STIMULATED EMISSION OF RADIATION [LASER] TO AMPLIFY OR GENERATE LIGHT፤
- ሐ. የንዑስ መደብ ኢንዴክስ፤ አብዛኞቹ ንዑስ መደቦች የንዑስ መደቡን ይዘት በሠፊው የሚቃኝ ለመረጃ ሰጪ ማጠቃለያነት ብቻ የሚያገለግል ጠቋሚ አላቸው፡፡

ቡድን:

እያንዳንዱ ንዑስ መደብ በምደባ ተዋረዱ በአራተኛ ደረጃ በሚመጡት በቡድኖችና በቡድን ላይ ጥገኛ በሆኑ፤ በምደባው ዝቅተኛ ደረጃ በሚመጡ ንዑስ ቡድኖች ይከፋፈላል፡፡

- ሀ. የቡድን ምልክት፤ እያንዳንዱ የቡድን ምልክት የንዑስ መደቡን ምልክትና በእዝባር የተለዩ ሁለት ቁጥሮችን ይይዛል፤
- ለ. የዋና ቡድን ምልክት፤ እያንዳንዱ የዋና ቡድን ምልክት የንዑስ መደቡን ምልክት ተከትለው በሚመጡ ከአንድ እስከ ሦስት አህዝባዊ ቁጥር፤ በእዝባርና በቁጥር 00 ይገለጻል፤ ለምሳሌ፤ H01S 3/00፤
- ሐ. የዋና ቡድን ርዕስ፤ የዋና ቡድን ርዕስ ለፍለጋ ዓላማ አስፈላጊ የሆነ በንዑስ መደቡ የሚሸፈን ዘርፍን ትክክለኛ በሆነ መልኩ ይገለጻል፤

በምደባ ውስጥ የዋና ቡድን ምልክትና ርዕስ በደማቅ ይጻፋል፤ ለምሳሌ፡- H01S 3/00 Lasers፡፡

- መ. የንዑስ ቡድን ምልክት፤ ንዑስ ቡድኖች በዋና ቡድን ሥር የሚገኙ ናቸው፤ እያንዳንዱ የንዑስ ቡድን ምልክት የንዑስ መደብ ምልክት፤ የዋና ቡድኑን ከአንድ እስከ ሦስት አህዝባዊ ቁጥር፤ እዝባር እና ከዜሮ ዜሮ ውጪ ቢያንስ ሁለት አህዝባዊ ያለውን ቁጥር ይይዛል፤ ምሳሌ፤ H01S 3/02፤
- ሠ. የንዑስ ቡድን ርዕስ፤ የንዑስ ቡድን ርዕስ ለፍለጋ ዓላማ ጠቃሚ ነው ተብሎ የሚታመን በዋና ቡድኑ የሚሸፈን ዘርፍን በትክክል ይገልጻል፡፡ የንዑስ ቡድን ርዕስ በትልቁ ፊደል ሲጀምር አብዛኛውን ጊዜ የተሟላ አገላለፅ ነው፡፡ ከበላዩ ካለውና ጥገኛ ከሆነበት ቡድን ርዕስ ቀጣይ ሆኖ የሚነበብ ከሆነ፤ የንዑስ ቡድን ርዕስ በትንሹ ፊደል ይጀምራል፡፡ በሁሉም ሁኔታ የንዑስ ቡድን ርዕስ ከበላዩ ባሉት ቡድኖች ርዕስ ላይ ጥገኛ እንደሆነና እንደሚወሰን ተደርጎ መነበብ አለበት፡፡

የክፍሎች፣ የንዑስ ክፍሎችና የመደቦች ርዕሶች ይዘታቸውን በሥፋት

ብቻ የሚያመለክቱ በመሆናቸው፤ በአጠቃላይ ርዕሱ ሥር የተቀመጠውን ጉዳይ በዝርዝር የሚገልጹ አይደሉም። በአጠቃላይ የክፍልና የንዑስ ክፍል ርዕሶች በክፍሉ ወይም በንዑስ ክፍሉ ውስጥ የሚገኘውን ጉዳይ ሰፊ ያለ ሽፋን ጥልቀት በሌለው መልኩ የሚያሳዩ ናቸው። የመደብ ርዕስ በንዑስ መደቦች ሥር የተካተቱትን ጉዳዮች ጠቅለል ባለ መልኩ የሚያመለክት ነው። በአንፃሩ የምደባው ዓላማ ማጣቀሻዎችን፣ ፍቺዎችን ወይም ተያያዥ ማስታወሻዎችን ከግንዘቤ ውስጥ በማስገባት የንዑስ መደቦች ርዕሶች በተቻለ መጠን በሥራቸው የተመደበውን ጉዳይ በግልጽ እንዲያስቀምጡ ማድረግ ነው። የቡድኖችና የንዑስ ቡድኖችም ርዕሶች በተመሳሳይ መልኩ ማጣቀሻዎችን፣ ፍቺዎችን ወይም ተያያዥ ማስታወሻዎችን ከግንዘቤ ውስጥ በማስገባት በሥራቸው የተመደበውን ጉዳይ በዝርዝር ይገልጻሉ።

አንድ ቴክኒካዊ ጉዳይ የአመራረት ዘዴን፣ ምርትን፣ መሣሪያን (ወይም የነዚህ አጠቃቀምን) ሊወክል ይችላል። እነዚህ የቴክኒካዊ ጉዳይ ዘርፎች ተደርገው የሚወሰዱ ስያሜዎች ሰፊ ባለ መልኩ ሊተረጎሙ ይገባል። የነዚህ ስያሜዎች ምሳሌዎች እንደሚከተለው ተሰጥተዋል።

1. የአመራረት ሂደት ምሳሌዎች፤ የምግብ አዘገጃጀትና የመሣሪያዎች አጠቃቀም፤
2. የምርት ምሳሌ፤ ኬሚካል ውሁዶች፣ ቅንብሮችና ጨርቃ ጨርቆች፤
3. የመሣሪያዎች ምሳሌ፤ ማሽኖችና የተለያዩ ተግባራትን ለማከናወን የሚረዱ ማቴሪያሎች፤
4. የቁስ ምሳሌ፤ የድብልቆች ግብዓቶች።

6. ፓተንት ስለመስጠትና ስለሕትመት

በአዋጁና በደንቡ ውስጥ የተቀመጡት አስፈላጊ የፎርማሊቲና የሥረ-ነገር መመዘኛዎች ከተሟሉ፤ ባለሥልጣኑ ፓተንት ይሰጣል⁷⁹። ባለሥልጣኑ ፓተንት እንዲሰጥ መወሰኑን ለአመልካቹ በማሳወቅ በሦስት ወራት ውስጥ የፓተንትና ሕትመት ክፍያ እንዲከፍል ይጠይቃል⁸⁰። የፓተንትና ሕትመት ክፍያው እንደተከፈለ ወዲያውኑ ፓተንቱ በአፈሰላዊ ጋዜጣ ታትሞ

79 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 14 (1)፤ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 19 (2)፤

80 ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 29 (3)፤

ይወጣል፤ የሕትመቱ ቀንም ፓተንት እንደተሰጠበት ቀን ይቆጠራል⁸¹፡፡

የሚከተለው የፓተንት መረጃ በኦፊሴል ጋዜጣ ታትሞ ይወጣል⁸²፡

1. የፓተንቱ ቁጥር፤
2. የፓተንቱ ባለቤት ሥምና አድራሻ፤
3. ሥሙ እንዳይጠቀስ ካልጠየቀ በሥተቀር የፈጠራ ሠራተኛው ሥምና አድራሻ፤
4. ወኪል ካለ የወኪሉ ሥምና አድራሻ፤
5. የማመልከቻው የምዝገባ ቀንና ቁጥር፤
6. የቀዳሚነት መረጃ (ካለ)፤
7. ፓተንት የተሰጠበት ትክክለኛ ቀን፤
8. የፈጠራው ርዕስ፤
9. የፈጠራው ይዘት አጭር መገለጫ፤
10. ሥዕሎች ካሉ ይበልጥ ገላጭ የሆነው ሥዕል፤
11. ዓለም አቀፍ የፓተንት ምደባ፡፡

ባለሥልጣኑ የሚከተሉትን ዝርዝሮች የያዘ በዋና ዳይሬክተሩ የተፈረመ የምሥክር ወረቀት መስጠት አለበት፤⁸³

1. የፓተንቱን ቁጥር፤
2. የፓተንት ባለቤቱን ሥምና አድራሻ፤
3. የምዝገባ ቀንና እንደ አግባቡ የማመልከቻውን የቀዳሚነት ቀን፤
4. ፓተንት የተሰጠበትን ትክክለኛ ቀን እና
5. የፈጠራውን ርዕስ፡፡

7. የፓተንት ጥበቃ ዘመን ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜና የጥበቃ ጊዜውን ስለማራዘም

በአዋጁ አንቀፅ 17 ላይ እንደተገለጸውና በደንቡ ሰንጠረዥ 1 ላይ የተመለከተው ዓመታዊ ክፍያ ከተከፈለ የፓተንት መብት ለ15 ዓመታት ፀንቶ ይቆያል፡፡ ፈጠራው በኢትዮጵያ ውስጥ በሚገባ ሥራ ላይ እየዋለ መሆኑን የሚያስረዳ ማስረጃ ሲቀርብ፤ የፓተንት መብቱ ለተጨማሪ አምስት

81 ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀፅ 30(3) ለ፤

82 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀፅ 14(2)፤ ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀፅ 30(2)-(3) እና 31፤

83 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀፅ 14(2)፤ ደንብ ቁጥር 12/1989፤ አንቀፅ 32፤

ዓመታት ሊራዘም ይችላል።⁸⁴

8. የጥበቃ ወሰንን ስለመገደብና ፓተንትን ስለመተው

8.1 የጥበቃ ወሰንን ስለመገደብ

በመጀመሪያው ማመልከቻ ከተገለጸው ውጪ ተጨማሪ ነገርን እስካላስከተለ ድረስ በባለፓተንቱ ጥያቄ ባለሥልጣኑ የፓተንቱን የጥበቃ ወሰን ለመገደብ በፓተንቱ ሠነዱ ውስጥ ባሉ ጽሑፎችና ሥዕሎች ላይ ለውጥ ሊያደርግ ይችላል።⁸⁵

8.2 የፓተንት መተው

የፓተንት ባለቤቱ ፓተንቱን ሙሉ ለሙሉ ወይም የተወሰኑ የመብት ወሰን ጥያቄዎችን ሊተው ይችላል። የፓተንቱ መተው በባለሥልጣኑ ተመዝግቦ ይታተማል።⁸⁶

9. የአስገቢ ፓተንት

የአስገቢ ፓተንት የማመልከቻና የምርመራ ሂደት፤

9.1 የአስገቢ ፓተንት ስለሚሰጥበት ሁኔታ

በውጭ ሀገር ፓተንት ለተሰጠውና የጥበቃ ጊዜው ላላለፈበት፤ እንዲሁም በኢትዮጵያ ፓተንት ላልተሰጠው የፈጠራ ሥራ የአስገቢ ፓተንት ሊሰጥ ይችላል። አመልካቹ የፈጠራ ሥራው ኢትዮጵያ ውስጥ ፓተንት እንዳልተሰጠው መግለጫ ሊሰጥና ሙሉ ኃላፊነት ሊወስድ ይገባል።⁸⁷

በሌላ ሀገር ፓተንት ለተሰጠው ሥራ ኢትዮጵያ ውስጥ ጥበቃ የመስጠቱ ዋና ዓላማ የቴክኖሎጂ ሽግግርን ማበረታታት ነው፤ በመሆኑም ለአንድ የአስገቢ ፓተንት ባለቤት ምንም እንኳን ዓለም አቀፋዊ አዲስነትና ፈጠራዊ ብቃት ያለው የኢኖቬሽን መረጃን ለመጀመሪያ ጊዜ ግልጽ ባያደርግም የውጭ ቴክኖሎጂን ኢትዮጵያ ውስጥ በማስተዋወቁ የገበያ ተወዳሪነቱን

84 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 16፣ 27፤ ደንብ ቁጥር 12/1989፣ አንቀጽ 33፤

85 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 14(3)፤

86 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 35፤

87 አዋጅ ቁጥር 123/1987፣ አንቀጽ 18፤

ከፍ የሚያደርግ ጥበቃ ይሰጠዋል። ለዚህም ነው የፓተንት አዋጁ አንድ የአስገቢ ፓተንት ባለቤት መብቱ ከተሰጠው ከአንድ ዓመት አንስቶ ሥራውን ኢትዮጵያ ውስጥ ጥቅም ላይ ስለማዋሉ ማረጋገጫ እንዲያቀርብ የሚጠይቀው።⁸⁸

ፈጠራው ሥራ ላይ መዋሉ ከተረጋገጠና ዓመታዊ ክፍያ ከተከፈለ ለአስገቢ ፓተንት የሚሰጠው ጥበቃ እስከ ዐስር ዓመታት ፀንቶ ይቆያል።⁸⁹ ለአስገቢ ፓተንት የሚጠየቁ መመዘኛዎችና ሁኔታዎች ለፓተንት ከሚጠየቁት ጋር ተመሳሳይ ናቸው።⁹⁰ የአስገቢ ፓተንት ማመልከቻ ምርመራን የተመለከቱ ዝርዝር መረጃዎች ቀጥለው ቀርበዋል።

9.2 ለምዝገባ የሚያስፈልጉ መረጃዎች

ለምዝገባ በሚቀርብበት ጊዜ የአስገቢ ፓተንት ማመልከቻ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፤

1. የአስገቢ ፓተንት እንዲሰጥ መፈለጉን የሚያሳይ መረጃ⁹¹፤
2. የአመልካቹን ማንነት ለማረጋገጥ የሚረዳ መረጃ⁹²፤
3. ፈጠራው ኢትዮጵያ ውስጥ ፓተንት ያልተሰጠው መሆኑን የሚያረጋግጥ መግለጫ⁹³፤
4. የውጭው ፓተንት ቁጥር፤ ቀንና ምንጭ⁹⁴።

ከላይ የተገለጹን መሠረታዊ መመዘኛዎች የሚያሟላ ማመልከቻ ቁጥር ይሰጠዋል፤ ቁጥሩም ET/PI/XX/00XXX የሚል መልክ ይኖረዋል። ET ኢትዮጵያን PI አስገቢ ፓተንትን XX ዓመተ ምኅረቱን በጎርጎሮሳውያን የቀን አቆጣጠርና 00XXX የማመልከቻውን ቁጥር ይወክላል። ለማመልከቻው የምዝገባ ደረሰኝ ይሰጣል፤ ይህንንም አመልካቹ እንዲያውቅ ይደረጋል።

ማመልከቻው በቀረበበት ወቅት መርማሪው ከላይ የተገለጹትን መመዘኛዎችን የማያሟላ ሆኖ ካገኘው፤ አመልካቹ ማስተካከያ እንዲያደርግ በመጋበዝ ማስተካከያ የቀረበበትን ቀን የምዝገባ ቀን አድርጎ ይወሰዳል።

88 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀጽ 21፤

89 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀጽ 21፤

90 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀጽ 19(1)፤

91 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀጽ 12(1)፤

92 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀጽ 12(1)፤

93 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀጽ 18፤

94 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀጽ 19(2)፤

ምንም ማስተካከያ ካልተደረገ ማመልከቻው ከመጀመሪያው እንዳልቀረበ ይቆጠራል⁹⁵፡፡ ማንኛውም ማስተካከያ እንዲደረግ የሚቀርብ ጥያቄ በጽሑፍ መሆን አለበት፡፡

9.3 የፎርማሊቲ መመዘኛዎች

የአስገቢ ፓተንት የፎርማሊቲ መመዘኛዎች ለፓተንት ከተቀመጡት ጋር ተመሳሳይ ናቸው፡፡ በተለይ የአስገቢ ፓተንት ማመልከቻ የሚከተሉትን መመዘኛዎች ማሟላት ይጠበቅበታል፤

1. ከባለሥልጣኑ የሥራ ቋንቋዎች (አማርኛ ወይም እንግሊዝኛ) በአንዱ የሚቀርብ የጽሑፍ ማመልከቻ (ቅፅ ቁጥር 10)፤
2. ለአንድ የፈጠራ ሥራ የሚቀርብ የሚከተሉትን መረጃዎች የያዘ የአስገቢ ፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄ፤
3. የአመልካቹንና የፈጠራ ሠራተኛውን ሥምና አድራሻ፤
4. አመልካቹ የፈጠራ ሠራተኛው ካልሆነ ለፈጠራ ሥራው ማመልከቻ ለማቅረብ መብት ያለው መሆኑን ማስረጃ፤
5. ወኪል ካለ የወኪሉን ሥምና አድራሻ፤
6. የማመልከቻ ክፍያ ስለመከፈሉ ማረጋገጫ፤
7. የፈጠራው መግለጫ፤
8. የተፈለገውን የጥበቃ ሽፋን የሚያሳይ የመብት ወሰን ጥያቄ/ጥያቄዎች፤
9. የፈጠራው ይዘት አጭር መግለጫ፤
10. ፈጠራውን ለመረዳት አስፈላጊ ከሆነ ሥዕሎች፡፡

9.4 ፍለጋና የሥራ-ነገር ምርመራ

የአስገቢ ፓተንት የፍለጋና የሥራ-ነገር ምርመራ ተግባር የሚከተሉትን ለማረጋገጥ ይከናወናል፤

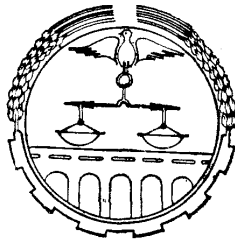
1. በማመልከቻው ውስጥ የተጠቀሰው የፈጠራ ሥራ በውጭ ሀገር ፓተንት የተሰጠው መሆኑንና በተሰጠበት ሀገር የምዝገባ ቀን ካገኘበት ጊዜ አንስቶ ሃያ ዓመት ያላለፈው መሆኑን፤
2. የአስገቢ ፓተንት ማመልከቻ የቀረበበትን የውጭ ፓተንት በቀዳሚነት መሠረት ያደረገ የፓተንት ማመልከቻ ኢትዮጵያ ውስጥ ያልቀረበ

95 አዋጅ ቁጥር 123/1987፤ አንቀፅ 12(2)፤

ወይም ፓተንት ያልተሰጠው መሆኑን፡፡

አንድ የአስገቢ ፓተንት የሚሰጠው ማመልከቻ የቀረበበት የፈጠራ ሥራ የአዲስነት፣ የፈጠራዊ ብቃትና የኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት መመዘኛዎችን እንደሚያሟላ ከተረጋገጠ በኋላ ነው፡፡ የአስገቢ ፓተንት ማመልከቻን አዲስነት ለማረጋገጥ የሚካሄድ ምርመራ ዋና ትኩረት ቀደም ሲል ተመሳሳይ ለሆነ የፈጠራ ሥራ የቀረበ የፓተንት ወይም የግልጋሎት ሞዴል ማመልከቻ ወይም የተሰጠ ፓተንት ወይም የግልጋሎት ሞዴል ምሥክር ወረቀት አለመኖሩንና ማመልከቻው ከመቅረቡ በፊት ሥራው ኢትዮጵያ ውስጥ ጥቅም ላይ አለመዋሉን ለማወቅ ነው፡፡

አምስ አራተኛ ዓመት ቍጥር ፳፮
54th Year — No. 25

አዲስ አበባ ግንቦት ፱ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓ. ም.
Addis Ababa 10th May 1995

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት

ነጋሪት ጋዜጣ

NEGARIT GAZETA

OF THE TRANSITIONAL GOVERNMENT OF ETHIOPIA

የአንዱ ዋጋ 1.20
Unit Price

በኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት
የተወካዮች ምክር ቤት ተጠባቂነት የወጣ

የፖስታ ማጥጋት ቁጥር 80,001

CONTENTS

Proclamation No. 123/1995

Proclamation concerning Inventions, Minor

Inventions and Industrial Designs,

Proclamation..... Page 216

PROCLAMATION NO. 123/1995

A PROCLAMATION CONCERNING INVENTIONS, MINOR INVENTIONS AND INDUSTRIAL DESIGNS

WHEREAS, it is necessary to create favourable conditions in order to encourage local inventive and related activities thereby building up national technological capability.

WHEREAS, it has been found essential to encourage the transfer and adoption of foreign technology by creating conducive environment to assist the national development efforts of the country.

WHEREAS, the task of fulfilling the nation's multi-dimensional demand for a harmonious scientific and technological progress, to be used for the public benefits, shall be most effectively served when there exists an appropriate legal framework.

NOW THEREFORE, in accordance with the Resolution, on the Transition of the Constituent Assembly, it is hereby proclaimed as follows.

CHAPTER ONE

General Provisions

1. Short Title

This Proclamation may be cited as the "Inventions, Minor Inventions and Industrial Designs, Proclamation, No. 123/1995."

2. *Definitions*

In this Proclamation, unless the context otherwise requires:

1. "Court" means the Central High Court.
2. "Industrial Design" means any composition of lines or colours or any three dimensional form whether or not associated with lines or colours, provided that such composition or form gives a special appearance to a product of industry or handicraft and can serve as a pattern for a product of industry or handicraft.
3. "Invention" means an idea of an inventor which permits in practice the solution to a specific problem in the field of technology.
4. "Commission" means the Ethiopian Science and Technology Commission.
5. "Patent" means the title granted to protect inventions; the invention may relate to a product or a process.
6. "Patentee" means the owner of a patent or patent of introduction.
7. "Person" means physical or juridical person.
8. "Utility Model Certificate" means a certificate issued to a minor invention which is fit for practical use.
9. "Working of a Patented Invention" means the manufacture of a patented article or the application of a patented process, by an effective and serious establishment existing within Ethiopia.

CHAPTER TWO

PATENTS

Section 1

General

3. *Patentable Inventions*

1. An invention is patentable if it is new, involves an inventive step and is industrially applicable.
2. An invention shall be considered new if it is not anticipated by prior art. Prior art shall consist of everything disclosed to the public, any where in the world, by publication in tangible form or by oral disclosure, by use or in any other way, prior to the filing or, where appropriate, the priority date, of the application claiming the invention.
3. Notwithstanding the provisions of sub-article (2) of this article the disclosure to the public of the invention shall not be taken into consideration if it occurred within 12 months preceding the filing date or, where applicable, the priority date, of the application, and if it was by reason or in consequence of acts committed by the applicant or his predecessor in title or an abuse committed by a third party with regard to the applicant or his predecessor in title.

4. An invention shall be deemed as involving an inventive step if, having regard to the prior art relevant to the application and as defined in sub-article (2) herein above, it would not have been obvious to a person having ordinary skill in the art.
5. An invention shall be considered as industrially applicable where it can be made or used in handicraft, agriculture, fishery, social services and any other sectors.

4. *Non-Patentable Inventions*

1. The following shall not be patentable:
 - a) Inventions contrary to public order on morality
 - b) Plant or animal varieties or essentially biological processes for the production of plants or animals.
 - c) Schemes, rules or methods for playing games or performing commercial and industrial activities and computer programmes
 - d) Discoveries, scientific theories and mathematical methods.
 - e) Methods for treatment of the human or animal body by surgery or therapy, as well as diagnostic methods practiced on the human or animal body.
 - f) Works not protected by copy right.
2. The provision of sub-article (1) (e) of this article shall not apply to products for use in any of the methods for treatment of the human or animal body by surgery or therapy, as well as diagnostic methods practiced on the human or animal body.

5. *Rights of Foreign Nationals*

Subject to the principle of reciprocity or, where applicable, in accordance with any treaty that Ethiopia may be party to, foreign nationals shall have the same rights and obligations as Ethiopians.

6. *Transfer of Applications or Patents*

Any patent or application for a patent may be transferred by sale or inheritance or any other means in accordance with the law. Such transfer shall be recorded with the commission, upon payment of fees prescribed in the regulations.

Section 2

Right to a Patent and Naming of Inventor

7. *Right to a Patent*

1. The right to a patent shall belong to the inventor.
2. If two or more persons have jointly made an invention the right to the patent shall belong to them jointly.

3. In the absence of an agreement to the contrary, the right to a patent for an invention made in the execution of a contract of service or employment shall belong to the person having commissioned the work or the employer.
4. Invention made without any relation to an employment or service contract and without the use of the employer's resources, data, means, materials or equipment shall belong solely to the employee or the person commissioned.
5. In the absence of an express term to the contrary, inventions made by the employee or person commissioned which do not come within sub-article 3 of this article and which result from both the personal contribution of the author and the resources, data, means, materials or equipment of the employer shall be owned jointly in equal shares.

8. *Naming of Inventor*

The inventor shall be named as such in the application and the patent unless in a special written declaration addressed to the commission he indicates that he wishes not to be named, and any promise or undertaking by the inventor made to any person to the effect that he will make such declaration shall be without legal effect.

Section 3

Application and Examination of Patents

9. *Application*

1. The person having the right to a patent for an invention in accordance with Article 7 may, upon payment of the prescribed fees, apply to the commission for the grant of a patent for that invention.
2. Application shall be made in writing and shall relate to one invention only. However, two or more inventions, belonging to a single general concept, may be filed as one application.
3. The application shall contain a request for the grant of a patent and include a description of the invention, one or more claims, an abstract, and where necessary, drawings.
4. In accordance with sub-article (3) of this article:
 - a) the request shall contain a petition to the effect that a patent be granted, the name of and other prescribed data concerning the applicant, the inventor and the agent, if any, and the title of the invention. Where the applicant is not the inventor, the application shall contain a statement justifying the applicant's right to the patent.

- b) the description shall disclose the invention in a manner sufficiently clear and complete for the invention to be carried out by a person having ordinary skill in the art, and shall, in particular, indicate at least one mode known to the applicant for carrying out the invention. The description may be used to interpret the claims;
 - c) the claim or claims shall define clearly and concisely the matter for which protection is sought. The claim or claims shall be fully supported by the description;
 - d) the abstract shall merely serve the purpose of technical information; however, it shall not be taken into account for the purpose of interpreting the scope of protection.
- 5. Drawings shall be required when they are deemed necessary for the understanding of the invention and may be used to interpret the claims.
 - 6. An applicant may withdraw his or its application at any time before a patent is granted.
 - 7. An applicant who is not domiciled or who has not established business in Ethiopia shall appoint an agent who is domiciled in Ethiopia.
 - 8. Application shall be accompanied by power of attorney when it is made by an agent.

*10. Information Concerning Corresponding
Foreign Application for Patents*

- 1. The applicant shall, at the request of the Commission, furnish it with the date and number of any application for a patent filed by him abroad relating to the same or essentially the same invention as that claimed with the Commission.
- 2. The applicant shall, at the request of the Commission, furnish it with the following documents relating to the foreign applications referred to in sub-article (1) of this article:
 - a) a copy of any communication received by the applicant concerning the results of any search or examination carried out in respect of the foreign application;
 - b) a copy of the patent granted on the basis of foreign patent application;
 - c) a copy of any final decision rejecting the foreign application or refusing the grant of the patent requested in the foreign application.
- 3. The applicant shall, at the request of the Commission, furnish it with a copy of any final decision invalidating the patent granted on the basis of the foreign application referred to in sub-article (2) of this article.

11. *First to File Rule and Right of Priority*

1. When two or more persons who have independently made the same invention separately file applications for patents on the same subject matter, the right to the patent shall belong to the person who filed the first application.
2. Subject to the principle of reciprocity or, where applicable, in accordance with any treaty which Ethiopia may be a party, where any foreign applicant files his application in Ethiopia within twelve months from the date which he first filed in a foreign country an application for the same invention, the date on which the application was first filed in the foreign country shall be regarded as the date of filing if the applicant claims the right of priority and furnishes within the prescribed time limit a copy of the earlier application certified as correct by the office with which it was filed and other documents and information as prescribed.

12. *Filing Date*

1. The Commission shall accord as the filing date the date of receipt of the application, provided that, at the time of receipt, the application contains:
 - a) an express or implicit indication that the granting of a patent is sought;
 - b) indications allowing the identity of the applicant to be established;
 - c) a part which, on the face of it, appears to be a description of an invention;
2. If the Commission finds that the application did not, at the time of receipt, fulfill the requirements referred to in sub-article (1), herein above it shall invite the applicant to file the required correction and shall accord as the filing date the date of receipt of the required correction, but if no correction is made, the application shall be treated as if it had not been filed.
3. Where the application refers to drawings which in fact are not included in the application the Commission shall invite the applicant to furnish the missing drawings. If the applicant complies with the said invitation, the Commission shall accord as the filing date the date of receipt of the missing drawings. Otherwise, the Commission shall accord as the filing date the date of receipt of the application and shall treat any reference to the said drawings as non-existent.

13. *Examination of Application*

1. The Commission shall undertake a formal examination of the application.
2. When, upon formal examination, the application is not in conformity with the requirements laid down in this proclamation and in the regulations, the Commission shall call upon the applicant to amend the application. If the applicant fails to amend as required within a period of two months, the application shall be considered withdrawn.

3. Where the Commission determines that the application is acceptable, it shall undertake or cause to be undertaken a substantive examination of the invention.

Section 4

Issuance, Contents and Duration of a Patent and Annual Fees

14. Grant of a Patent

1. A patent shall be granted to an applicant upon fulfilment of the requirements of this proclamation and the regulations issued thereunder.
2. When a patent is granted, the Commission shall:
 - a) publish a reference to the grant of the patent in an Official Gazette;
 - b) issue to the applicant a certificate of the grant of the patent and a copy of the patent;
 - c) record the patent; and
 - d) make available copies of the patent to any person on payment of the prescribed fees.
3. The Commission shall, upon request of the owner of the patent, make changes in the text or drawings of the patent in order to limit the extent of the protection conferred thereby, provided that the change may not result in the disclosure contained in the patent going beyond the disclosure contained in the initial application on the basis of which the patent was granted.

15. Contents of A Patent

The patent shall certify the exclusive rights of the patentee over his invention and contain other particulars prescribed in the regulations.

16. Duration of A Patent

A patent shall be granted for an initial period of fifteen years commencing from the filing date of the application for protection. However, the validity of the patent may be extended for a further period of five years provided that proof is furnished that the invention is being properly worked in Ethiopia.

17. Annual Fees

1. In order to maintain the patent or the patent application, an annual fee shall be paid in advance to the Commission for each year, starting one year after the filing date of the application for grant of the patent. A period of grace of six months shall be allowed for the late payment of the annual fee on payment of the prescribed surcharge.
2. If an annual fee is not paid in accordance with the provisions of sub-article (1) of this article, the patent application shall be deemed to have been withdrawn or the patent shall lapse.

Section 5

Patent of Introduction

18. *Issuance of a Patent of Introduction*

A patent of introduction may be issued to an invention which has been patented abroad and not expired but has not been patented in Ethiopia following a declaration by the interested party for which he takes full responsibility.

19. *Requirements and Conditions for a Patent of Introduction*

1. The requirements and conditions for a patent of introduction shall be the same as those prescribed for a patent of invention and shall be subject to the same formalities.
2. Notwithstanding the provisions of sub-article (1) here in above, an applicant for a patent of introduction shall indicate on the application the number, date and origin of the foreign patent or the requisite source of information if he does not know the details.

20. *Invalidation of a Patent of Introduction*

1. A patent of introduction shall be considered null and void where the owner of the foreign patent files a corresponding application before the expiration of the period of one year as provided for in article 11 (2) of this proclamation or the owner of the patent of introduction fails to prove working of the invention or pay the annual fee as required under article 21 of this proclamation.
2. Invalidation of patent of introduction shall be declared by court upon request by an interested party in accordance with the provisions of Article 36 of this proclamation.

21. *Duration of a Patent of Introduction*

A patent of introduction may be valid for a period that may extend upto ten years and shall be coupled with the owner's obligation to prove the working of the invention each year as from the third year after it has been granted and to pay the relevant annual fees.

Section 6

Rights and Obligations

22. *Rights of a Patentee*

1. A patentee shall have the exclusive right to make, use or otherwise exploit the patented invention. A third party cannot exploit the patented invention without securing the patentee's consent.
2. The patentee shall not have import monopoly right over the products of the patented invention in Ethiopia.

23. *Acquisition of Rights*

Rights granted to a patentee shall be acquired and be binding on third parties upon the grant of a patent.

24. *Patentee's Course of Action Against Infringement*

The patentee shall, in addition to any other rights, remedies or actions available to him, have the right subject to Articles 25, 26, 29 to 33 to institute court proceedings against any person who infringes the patent by performing, without his agreement, any of the acts referred to in Article 22 (1) or who performs acts which make it likely that infringement will occur.

25. *Limitation of Rights*

1. The rights of the patentee shall not extend to:

- a) acts done for non-commercial purposes;
- b) the use of the patented invention solely for the purposes of scientific research & experimentation;
- c) acts in respect of patented Articles which have been put on the market in Ethiopia, by the owner of the patent or with his consent, or
- d) the use of patented Articles on aircraft, land vehicles or vessels of other countries which temporarily or accidentally enter into the air space, territory, or waters of Ethiopia.

2. Where the public interest, in particular, national security, nutrition, health or the development of other vital sectors of the national economy so requires, the Commission may decide that, even without the agreement of the patentee, a government agency or a third person designated by the Commission to exploit the invention subject to the payment of an equitable remuneration to the patentee. The decision of the Commission with regard to the remuneration may be subject to appeal before the court.

26. *Prior Users*

1. Any person who in good faith, has been using the invention covered by an application for protection on or prior to the filing date or, where priority is claimed, the priority date of the application, has a personal right to continue to use that invention despite the existence of the patent.
2. The right of prior users referred to in sub-article (1) herein above may be transferred only together with the enterprise or business, or with that part of the enterprise or business, in which the use or preparations for use have been made.

27. *Duties of the Patentee*

1. The patentee shall have the duties to work the patented invention or to authorize other persons to do the same in Ethiopia.

2. The patentee shall work the invention in a scale which is adequate and reasonable in the circumstances.

28. *Reference*

The provisions of the section here in above shall apply, mutatis mutandis, to patents of introduction.

Section 7
Compulsory License

29. *Application for a Compulsory License*

1. The patentee whose invention cannot be worked effectively without the invention patented earlier may apply for a compulsory license to use the earlier invention.
2. The earlier patentee whose invention cannot be worked effectively without the later invention may apply for a compulsory license to use the later invention.
3. Any person who is capable of working a patented invention may apply for a compulsory license, where the patentee fails, without legitimate reason to justify his inaction, to work his invention in Ethiopia, after the expiration of a period of three years from the date of grant of the patent or four years from the date of filing of the patent application which ever expires last.

30. *Grant of Compulsory License*

1. Where the Commission finds the request to be satisfactory, it shall grant a compulsory license.
2. The grant of a compulsory license shall not exclude the exploitation of the invention, the conclusion of license contracts by the owner of the patent or the grant of other compulsory licenses.
3. The decision made by the Commission to grant a compulsory license shall be registered and announced in the official gazette.

31. *Proof Required of the Applicant*

The person requesting for a compulsory license to exploit an invention shall furnish proof that he has not been able to conclude a license contract with the patentee for the exploitation of the invention on reasonable terms.

32. *Limitation of Rights of Licensee*

1. Any person who is granted compulsory license for the exploitation of a patented invention shall not have an exclusive right of over the invention and shall not have a right to authorize exploitation by any other person.
2. The licensee shall have the right to exploit the patented invention in Ethiopia according to the terms set out in the decision granting the license, and shall commence the working of the patented invention within the time limit fixed in the said decision.

33. *Exploitation Fee*

1. Any person who is granted a compulsory license shall pay the patentee a reasonable exploitation fee, the amount of which shall be fixed by both parties.
2. Where the parties disagree on the amount of fee, it shall be fixed by the Commission.

Section 8

Termination, Surrender and Invalidation of a Patent

34. *Termination of a Patent*

A patent shall terminate if:

1. the patentee surrenders it by a written declaration to the Commission, or
2. the annual fee is not paid in due time.

35. *Surrender of a Patent*

Surrender of a patent:

1. may be limited to one or more claims of the patent,
2. shall be immediately registered and published by the Commission, and
3. which has been subjected to a license shall only take effect upon the submission of a declaration by which the registered licensee consents to the surrender.

36. *Invalidation of a Patent*

1. A patent shall be invalidated in whole or in part by the court upon request by an interested party if it is proved that:
 - a) the subject matter of the patent is not patentable according to Articles 3 and 4 of this proclamation;
 - b) the description does not disclose the invention in a manner sufficiently clear & complete for it to be carried out by a person skilled in the art.
2. Any invalidated patent in whole or in part shall be deemed void from the date of grant of the patent.

37. *References*

The provisions of Articles 34 — 36 shall apply *mutatis mutandis* to the termination, surrender and invalidation of patents of introduction.

CHAPTER THREE

UTILITY MODELS CERTIFICATES

38. *Protection of Minor Inventions*

1. A minor invention that possesses novelty & industrial applicability shall give rise to a right to protection in favour of the author thereof.

2. the right shall be evidenced by a utility model certificate issued by the Commission.
3. The grant of the certificate shall confer the exclusive right to exploit the minor invention and prevent third parties from exploiting the minor invention without the authorization of the holder of the certificate.

39. *Non-existence of Novelty*

1. A minor invention shall not be considered new if, at the time of filing the application, it has already been described in printed publications, made available to the public or has already been publicly used in Ethiopia.
2. Any description or use, within six months prior to the filing of the application, shall not destroy novelty if it is based on the work of the applicant.

40. *Things not Protected by Utility Model Certificate*

The following shall not be protected by utility model certificate:

1. Changes in the shape, proportions or material of a patented object or of one that is public property, except where such a change alters the qualities or functions of the object thereby producing an improvement in its use or the effects of its intended functions;
2. The mere replacement of elements in a known combination by other known elements having an equivalent function, which does not thereby produce an improvement in its use or the effect of its intended functions;
or
3. Minor inventions that are contrary to public order or morality.

41. *Examination*

The Commission shall undertake a formal examination of the application and decide to allow or refuse the grant of utility model certificate.

42. *Issuance of Utility Model Certificate*

Where the Commission decides to grant utility model certificate it shall issue a utility model certificate to the applicant.

43. *Conversion of Patent Applications to Applications for Utility Model Certificates and Vice-Versa*

1. At any time before the grant or refusal of a patent an applicant for a patent may, upon payment of the prescribed fee, convert his application into an application for a utility model certificate, which shall be accorded the filing date of the initial application.
2. At any time before the grant or refusal of a utility model certificate, an applicant for a utility model certificate may, upon payment of the prescribed fee convert his application into a patent application, which shall be accorded the filing date of the initial application.

3. An application may not be converted more than once under the provisions of sub-article (1) and (2) of this article.

44. *Duration of a Utility Model Certificate*

1. A utility model certificate is granted for a period of five years, which may be renewed for a further five years period provided that proof is furnished that the minor invention is being worked in Ethiopia.
2. Application for renewal of the certificate shall be filed, with the Commission within 90 days prior to the expiration of the period of protection upon payment of the prescribed fees.

45. *Reference*

The relevant provisions in chapter two of this proclamation shall apply mutatis mutandis to utility models certificates.

CHAPTER FOUR INDUSTRIAL DESIGNS

46. *Protection of Industrial Designs*

1. An industrial design shall be protected under this proclamation if it is new and possesses practical applicability.
2. In accordance with the provisions of sub-article (1) of this article an industrial design shall be:
 - a) considered new when the sum total of its essential features is different from that of another design known either in Ethiopia or abroad and has not been disclosed for more than one year before the date of filing of the application for registration or, where appropriate, before the priority date. Designs shall be deemed to be identical if their specific features differ only in immaterial details.
 - b) deemed to possess practical applicability if it is capable of serving as a model for repeated manufacture of products.
3. An industrial design that is contrary to public order or morality shall not be registered.
4. The protection under this chapter shall not extend to any thing in an industrial design which serves solely to obtain a technical result.

47. *Application*

1. An application for registration of an industrial design shall be filed with the Commission.
2. The application shall contain a request, a specimen of the article embodying the industrial design or a pictorial presentation thereof and an indication of the kind of products for which the industrial design is to be used.

3. The application shall relate to one design incorporated in one product or two or more designs incorporated in products belonging to the same class and sold or used in sets.
4. The application shall be accompanied by payment of the prescribed fees.

48. *Examination and Registration*

1. The Commission shall examine whether the application complies with the requirements of Articles 2 (2) and 47 of this proclamation and the regulations issued thereunder.
2. When the Commission is satisfied that the requirements of the above sub-article (1) are fulfilled, a certificate of registration of an industrial design shall be issued and shall certify:
 - a) the recognition of the design as an industrial design,
 - b) the priority of the industrial design,
 - c) the authorship of the industrial design and the exclusive right of the owner of the certificate thereof.

49. *Rights Conferred by Registration*

The owner of a certificate of registration of an industrial design shall have the exclusive right to make, use or otherwise exploit the industrial design.

50. *Duration of Industrial Design Protection*

1. The protection granted to an industrial design shall be valid for a period of five years from the filing date of the application for registration. Such period may be extended for two extensions of five years each if proof is furnished that the industrial design is being used in Ethiopia.
2. Application for renewal of protection shall be filed with the Commission within 90 days prior to the expiration of the period of protection upon payment of the prescribed fees.

51. *Reference*

The relevant provisions in Chapter Two of this proclamation shall apply, *mutatis mutandis*, to industrial designs.

CHAPTER FIVE MISCELLANEOUS

52. *Extension of Time*

If the Commission is satisfied that the circumstances justify it, it may, upon receiving a written request, extend the time for doing any act or taking any proceeding under this proclamation and the regulations issued thereunder, upon notice to the parties concerned and upon such terms as it may direct. The extension may be granted though the time for doing the act or taking the proceeding has expired.

53. *Issuance of Regulations*

1. Regulations and directives may be issued for the implementation of this proclamation.
2. The regulations shall, in particular, provide for the payment of fees in connection with applications for the grant of patents and utility model certificates and for the registration of industrial designs and matters related thereto.

54. *Appeal Against the Decision of the Commission*

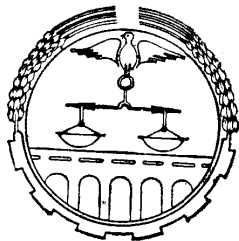
1. Without prejudice to the relevant provisions of this proclamation a party aggrieved by any decision of the Commission made pursuant to this proclamation and the regulations issued thereunder may appeal to the court.
2. An appeal against the decision of the Commission in accordance with the provisions of sub-article (1) of this article shall be submitted within 60 days from the date of receipt of the decision by the aggrieved party.

55. *Effective Date*

This proclamation shall come into force on the date of its proclamation in the Negarit Gazeta.

Done at Addis Ababa, this 10th day of May 1995.

MELES ZENAWI
PRESIDENT OF
THE TRANSITIONAL GOVERNMENT
OF ETHIOPIA

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት

ነጋሪት ጋዜጣ

NEGARIT GAZETA
OF THE TRANSITIONAL GOVERNMENT OF ETHIOPIA

የአንዱ ዋጋ 1.20
Unit Price

በኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት
የተወካዮች ምክር ቤት ተጠባባቂነት የወጣ

የፖስታ ሣጥን ቁጥር ፳፻፲፩ (80,001)

ግ. ው. ጫ

አዋጅ ቁጥር ፩፻፳፫/፲፱፻፹፯ ዓ.ም.

የፈጠራ የአነስተኛ ፈጠራና የኢንዱስትሪያዊ ንድፍ
አዋጅ ፲፳ ፻፻፲፩

አዋጅ ቁጥር ፩፻፳፫/፲፱፻፹፯ ዓ.ም.

የፈጠራ የአነስተኛ ፈጠራና የኢንዱስትሪያዊ ንድፍ
አዋጅ.

የአገር ውስጥ የፈጠራና መሰል ስራዎችን በማበረታታት
ብሄራዊ የቴክኖሎጂ አቅምን ለመገንባት አመቺ ሁኔታዎችን
መፍጠር አስፈላጊ መሆኑን በመገንዘብ፤

ብሄራዊ ዕድገት ለማስገኘት የሚደረገውን ጥረት ለማገዝ
የውጭ ቴክኖሎጂን ወደ አገር ውስጥ ለማስገባትና ጥቅም ላይ
ለማዋል የሚያስችል ተስማሚ ሁኔታን መፍጠር አስፈላጊ ሆኖ
በመገኘቱ፤

ለሕዝቡ ጥቅም ሲባል ሀገሪቱ የሰመረ ሳይንሳዊና ቴክኖ
ሎጂያዊ ግስጋሴ እንድትቀዳጅ በሁሉም አቅጣጫ የታቀደ
ውን ፍላጎት የማሟላት ተግባር የበለጠ ሊሳካ የሚችለው ተገ
ቢው ህጋዊ መሠረት ሲኖር በመሆኑ፤

በህገ መንግሥት ጉባኤ የመሸጋገሪያ ውሳኔ መሰረት የሚ
ከተለው ታውጅዋል።

ምዕራፍ አንድ

አጠቃላይ ድንጋጌዎች

፩. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ «የፈጠራ የአነስተኛ ፈጠራና የኢንዱስትሪ
ያዊ ንድፍ አዋጅ ቁጥር ፩፻፳፫/፲፱፻፹፯» ተብሎ ሊጠ
ቀስ ይችላል።

፪. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጓሜ እንዲሰጠው ካላስፈለገ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

- ፩. «ፍርድ ቤት» ማለት የማዕከላዊ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ነው።
- ፪. «ኢንዱስትሪያዊ ንድፍ» ማለት የመስመሮች ወይም የቀለሞች ቅንጅት ወይም ኬመስመሮችና ክቀለሞች ጋር የተያያዘ ወይም ያልተያያዘ ባለሰብት ገፅታ ቅርፅ ሲሆን ቅንጅቱ ወይም ቅርጹ ለኢንዱስትሪ ወይም ለዕድ ጥበብ ውጤት ልዩ መልክ የሚሰጥና በኢንዱስትሪ ወይም በዕድ ጥበብ ለሚመረት ምርት እንደንድፍ የሚያገለግል ነው።
- ፫. «ፈጠራ» ማለት በቴክኖሎጂ መስክ ለአንድ የተወሰነ ችግር ተግባራዊ መፍትሄ ለመስጠት የሚያስችል የአንድ የፈጠራ ሠራተኛ ሀሳብ ነው።
- ፬. «ኮሚሽን» ማለት የኢትዮጵያ ሣይንስና ቴክኖሎጂ ኮሚሽን ነው።
- ፭. «ፓተንት» ማለት የፈጠራ ሥራን ለማስጠበቅ የሚሰጥ መብት ሲሆን የፈጠራ ስራው ከአንድ ምርት ወይም ከምርት ሂደት ጋር የተያያዘ ሊሆን ይችላል።
- ፮. «ባለ ፓተንት» ማለት የፓተንት ወይም የአስገቢ ፓተንት ባለቤት ነው።
- ፯. «ሰው» ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም ህጋዊ ሰው ነት ያለው ድርጅት ነው።
- ፰. «የግልጋሎት ሞዴል ሠርትፍኬት» ማለት ለተግባራዊ አገልግሎት ብቃት ላለው አነስተኛ ፈጠራ የሚሰጥ ሰርትፍኬት ነው።
- ፱. «ፓተንት የተሰጠውን ፈጠራ በሥራ ላይ ማዋል» ማለት ኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኝ የተሟላ ተቋም ፓተንት የተሰጠውን ዕቃ በፋብሪካ ማምረት ወይም የአሠራር ሂደቱን ተግባራዊ ማድረግ ነው።

ምዕራፍ ሁለት

ፓተንት

ክፍል አንድ

አጠቃላይ

፫. ፓተንት የሚሰጣቸው የፈጠራ ስራዎች

- ፩. አንድ የፈጠራ ስራ አዲስነት፤ ፈጠራዊ ብቃትና፤ ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት ካለው ፓተንት ሊሰጠው ይችላል።
- ፪. አንድ ፈጠራ አዲስ የሚሆነው በቀደምት ጥበብ ያልተሸፈነ ሲሆን ነው። ቀደምት ጥበብ ፈጠራውን በሚመለከት ማመልከቻ ከገባበት ወይም እንደአግባቡ ከቀዳሚ ቀን በፊት በየትኛውም የዓለም ክፍል በተጨባጭ በሚታይ ሕትመት ወይም በቃል ወይም ጥቅም ላይ በመዋል ወይም በሌላ ማናቸውም መንገድ ለሕዝብ የተገለፀን ነገር ይይዛል።
- ፫. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ድንጋጌ ቢኖርም ማመልከቻው ከገባበት ወይም እንደአግባቡ ከቀዳሚ ቀን በፊት በአሉት አስራ ሁለት ወራት ውስጥ በአመልካቹ ወይም ከአመልካቹ በፊት በነበረ ባለመብት ድርጊት ወይም ሶስተኛ ወገን በሚፈፀመው ጥፋት የፈጠራው ለሕዝብ መገለጽ የአዲስነት ባሕርይን አያሳጣውም።

፬. አንድ ፈጠራ ፈጠራዊ ብቃት አለው የሚባለው ከዚህ በላይ በንዑስ አንቀፅ (፪) ከተገለጸውና ከማመልከቻው ጋር አግባብነት ካለው ቀደምት ጥበብ ጋር ሲታይ በመስኩ ተራ እውቀት ላለው ሰው ግልጽ ያልሆነ እንደሆነ ነው ።

፭. አንድ ፈጠራ ኢንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት እንዳለው የሚቆጠረው ፈጠራው በዕድገብ፣ በግብርና በዓሣ ሀብት ልማትና በማህበራዊ አገልግሎቶችና በሌላ ማናቸውም መስክ ሊሰራ ወይም ጥቅም ላይ ሊውል የሚችል ሲሆን ነው ።

፬. የፓተንት ጥበቃ የማይደረግላቸው የፈጠራ ሥራዎች ፤

፩. የሚከተሉት የፓተንት ጥበቃ አይደረግላቸውም ሀ) የሕዝብን ሰላም ወይም ሥነ-ምግባር የሚፃረሩ ፈጠራዎች ፤

ለ) የዕዕዋት ወይም የእንስሳት አይነቶች ወይም የዕዕዋት ወይም የእንስሳት ውጤቶችን ለማስገኘት በስነ ህይወት ዘርፍ የሚከናወኑ ሥራዎች፤

ሐ) ጨዋታዎችን ለማካሄድ ወይም የንግድና የኢንዱስትሪ ስራዎችን ለማከናወን የተዘጋጁ ስልቶች ፤ ደንቦችና ዘዴዎች እንዲሁም የኮምፒውተር ፕሮግራሞች ፤

መ) ግኝቶች ፤ ሳይንሳዊ ቲዮሪዎችና የቅመራ ዘዴዎች ፤

ሠ) ሰውን ወይም እንስሳትን በቀዶ ጥገና ወይም በቴራፒ ህክምና ዘዴዎች ለማከም እንዲሁም የሰዎችን ወይም የእንስሳትን በሽታ ለመመርመር የሚረዱ ዘዴዎች ፤

ረ) በኮፒራይት ጥበቃ የማይደረግላቸው ።

፪. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሠ) ድንጋጌ ሰውን ወይም እንስሳትን በቀዶ ጥገና ወይም በቴራፒ ህክምና ዘዴዎች ለማከም እንዲሁም የሰዎችን ወይም የእንስሳትን በሽታ ለመመርመር የሚረዱ ዘዴዎችን በጥቅም ላይ ለማዋል በሚያገለግሉ ውጤቶች ላይ ተፈጻሚ አይሆንም ።

፭. የውጭ ዜጎች መብቶች

በእንኳ ለእንኳ መርሆ ወይም እንደ አግባቡ ኢትዮጵያ በምትገባው ማናቸውም ስምምነት ላይ በመመሥረት የውጭ ዜጎች ኢትዮጵያውያን ያሏቸው መብቶችና ግዴታዎች ይኖሯቸዋል ።

፮. የፓተንት ማመልከቻዎችን ወይም ፓተንቶችን ማስተላለፍ ማንኛውም ፓተንት ወይም የፓተንት ማመልከቻ በሕግ መሠረት በሽያጭ ወይም በውርስ ወይም በሌላ በማናቸውም መንገድ ሊተላለፍ ይችላል ። በዚህ አኳኋን የሚያረገው መተላለፍ በደንቡ የተገለጸው ክፍያ ከተፈፀመ በኋላ በኮሚሽኑ መመዝገብ ይኖርበታል ።

ክፍል ሁለት

የፓተንት መብትና የፈጠራ ሠራተኛ ስያሜ

፯. የፓተንት መብት

፩. የፓተንት መብት የሚሰጠው ለፈጠራ ሠራተኛ ነው ።

፪. ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ሰዎች በጋራ አንድ የፈጠራ ሥራ ካከናወኑ የጋራ የፓተንት መብት ይኖራቸዋል ።

- ፩. ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በቀር በአገልግሎት ወይም በቅጥር ውል አማካኝነት በተከናወነ የፈጠራ ስራ ላይ የፓተንት መብቱ የሚሰጠው የፈጠራ ሥራው በውል አማካኝነት እንዲከናወንለት ላደረገው ሰው ወይም ለቀጣሪው ይሆናል ።
- ፪. ከቅጥር ወይም ከአገልግሎት ውል ጋር ግንኙነት በሌለው መንገድና የቀጣሪውን ወደም የአሰሪውን ሀብት፣ መረጃ፣ ማምረቻ ወይም አገልግሎት መስጫ፣ ማቴሪያል ወይም መሳሪያ ሳይጠቀም ለሚያከናውነው የፈጠራ ሥራ ባለቤት ተቀጣሪው ወይም በውሉ መሠረት ሥራውን የሠራው ሰው ይሆናል ።
- ፫. የፈጠራ ሠራተኛውን የግል አስተዋፅኦና የቀጣሪውን ሀብት፣ መረጃ፣ ማምረቻ ወይም አገልግሎት መስጫ፣ ማቴሪያል ወይም መሳሪያ በማስተባበር በተቀጣሪው ወይም በውሉ መሰረት ሥራውን በሚሰራው ሰው የተከናወኑ በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ ፫ ስር ሊካተቱ የማይችሉ የፈጠራ ስራዎች ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በቀር እኩል ድርሻን መሰረት በማድረግ የሁለቱም የጋራ ንብረቶች ይሆናሉ ።

፳. በፈጠራ ሠራተኛነት መሰየም

የፈጠራ ሰራተኛው ለኮሚሽኑ በሚያቀርበው ልዩ መግለጫ በፈጠራ ሰራተኛነት እንዳይሰየም በጽሁፍ ካልጠየቀ በስተቀር በማመልከቻው ወይም በፓተንቱ ላይ ስሙ መሰፈር አለበት ። እንደዚህ አይነቱን መግለጫ ለመስጠት በማቀድ ለማንኛውም ሰው በፈጠራ ሠራተኛው የተገባ ቃል ወይም የተደረገ ስምምነት ሕጋዊ ውጤት አይኖረውም ።

ክፍል ሶስት
የፓተንት ማመልከቻና የማመልከቻ ምርመራ

፱. ማመልከቻ

- ፩. በአንቀጽ ፯ መሠረት ለፈጠራው ፓተንት የማግኘት መብት ያለው ሰው የተመደበውን ክፍያ በመፈጸም ኮሚሽኑ ለፈጠራው ፓተንት እንዲሰጠው መጠየቅ ይችላል ።
- ፪. ማመልከቻው አንድን የፈጠራ ሥራ ብቻ የሚመለከት ሆኖ በጽሁፍ መቅረብ ይኖርበታል ። ሆኖም ግን ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ፈጠራዎች በአንድ አጠቃላይ ዕንሰ ሀሣብ የተካተቱ ሆነው ሲገኙ በአንድ ማመልከቻ ሊቀርቡ ይችላሉ ።
- ፫. ማመልከቻው የፓተንት ይሰጠኝ ጥያቄ እና የፈጠራውን መግለጫ፣ አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ የመብት ወሰን፣ የፈጠራውን አጭር ይዘት እንዲሁም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ሥዕሎችን መያዝ አለበት ።
- ፬. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሰረት የሚቀርብ፤
 - ሀ) ጥያቄ ፓተንት እንዲሰጥ የሚቀርብ ማመልከቻን፣ የአመልካቹን፣ የፈጠራ ሠራተኛውና ወኪል ካለው የወኪሉን ስምና ሌሎች የሚፈለጉ መረጃዎችን እንዲሁም የፈጠራውን አርዕስት መያዝ አለበት ። አመልካቹ የፈጠራ ሠራተኛ ባልሆነ ጊዜ ፓተንት ለማግኘት ያለውን መብት የሚያስረዳ መግለጫ በማመልከቻው ውስጥ መስጠት ይኖርበታል ።

ለ) መግለጫ በሙያው የሰለጠነ ሰው በመግለጫው መሠረት ፈጠራውን ስራ ላይ ለማዋል እንዲችል የሚያስችውን ያህል ግልፅና ሙሉ መሆን አለበት ። መግለጫው በተሰይሞ ፈጠራውን ስራ ላይ ለማዋል የሚያስችሉትን በአመልካቹ ከሚታወቁት ዘዴዎች ቢያንስ አንዱን ማመልከት ይኖርበታል ። መግለጫው የመብት ወሰኑን ለመተርጎም ሊያገለግል ይችላል ።

ሐ) የመብት ወሰን ጥበቃ የሚፈለግበትን ነገር ግልፅና አጠር ባለ ሁኔታ መወሰን አለበት ። የመብት ወሰኑ በመግለጫው ሙሉ በሙሉ መደገፍ ይኖርበታል ።

መ) የፈጠራ አጭር መግለጫ ለቴክኒካዊ መረጃ ዓላማ ብቻ እንጂ የጥበቃ ወሰኑን ለመተርጎም አያገለግልም ።

፩. ፈጠራውን ለመረዳት አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ሥዕሎች እንዲቀርቡ ይጠየቃል ። ሥዕሎቹም የመብት ወሰኑን ለመተርጎም ሊያገለግሉ ይችላሉ ።

፪. ማንኛውም አመልካች ፓተንት ከመሰጠቱ በፊት በማንኛውም ጊዜ ማመልከቻውን መተው ይችላል ።

፫. ነዋሪነቱ ኢትዮጵያ ውስጥ ያልሆነ ወይም ኢትዮጵያ ውስጥ ቋሚ ድርጅት የሌለው አመልካች ነዋሪነቱ ኢትዮጵያ ውስጥ የሆነ ወኪል መስየም ይኖርበታል ።

፬. ማመልከቻው በወኪል አማካይነት በሚቀርብበት ጊዜ የውክልናው ማስረጃ ተያይዞ መቅረብ ይኖርበታል ።

፲. ተዛማጅ የውጭ ፓተንት ማመልከቻን የሚመለከት መረጃ

፩. ማመልከቻ ከቀረበበት ፈጠራ ወይም ከዚያ ጋር ለተዛመደ አንድ አይነት ወይም ተመሳሳይ ፈጠራ በውጭ አገር ማመልከቻዎች የቀረቡ እንደሆነ በኮሚሽኑ ጥያቄ መሰረት አመልካቹ የውጪውን ማመልከቻ ቀንና ቁጥር መስጠት አለበት ።

፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሰረት የቀረቡ የውጪ ማመልከቻዎች ሲኖሩ ኮሚሽኑ በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት አመልካቹ የሚከተሉትን ሰነዶች ማቅረብ ይኖርበታል ፤

ሀ) አመልካቹ የተቀበለው የውጪ ማመልከቻን የሚመለከት ፍለጋ እና ምርመራ ውጤት ቅጅ፤

ለ) በውጪው የፓተንት ማመልከቻ መሠረት የተሰጠ ፓተንት ቅጅ፤

ሐ) የውጪ ማመልከቻውን ውድቅ ለማድረግ ወይም ፓተንት ላለመስጠት የተደረገ የማናቸውም የመጨረሻ ውሳኔ ቅጅ፤

፫. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) በተመለከተው የውጪ ማመልከቻ መሰረት የተሰጠን ፓተንት የሰረዘ ማናቸውም የመጨረሻ ውሳኔ ቅጅ ኮሚሽኑ በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት አመልካቹ ማቅረብ አለበት ።

፲፩. የመጀመሪያ ተመዝጋቢነት መርህና የቀዳሚነት መብት

- ፩. አንድ ዓይነት ፈጠራ ራሳቸውን ችለው የሠሩ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ሰዎች ለፈጠራው ፓተንት እንዲሰጣቸው ሲያመለክቱ ፓተንት የማግኘት መብት የሚሰጠው ማመልከቻውን በመጀመሪያ ላገባው አመልካች ይሆናል ።
- ፪. በእንኳ ለእንኳ መርህ ወይም እንዳግባቡ ኢትዮጵያ በምትገባው ማናቸውም ስምምነት መሠረት አንድ የውጭ አገር አመልካች በውጭ አገር ፓተንት እንዲሰጠው ከጠየቀበት ቀን አንስቶ ባሉት አስራ ሁለት ወራት ውስጥ በኢትዮጵያ ውስጥ ለተመሳሳዩ የፈጠራ ስራ ማመልከቻ ሲያቀርብና የቀዳሚነት መብት ሲጠይቅ የቀዳሚውን ማመልከቻ ቅጂ ከተመዘገበበት ጽ/ቤት ትክክለኛነቱን የሚገልጽ ማረጋገጫ እና ሌሎች የሚጠየቁ ሰነዶችንና መረጃዎችን በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ካመጣ በውጭ ሀገር ማመልከቻው የተመዘገበበት ቀን የምዝገባ ቀን ተብሎ ይወሰዳል ።

፲፪. የምዝገባ ቀን

- ፩. ኮሚሽኑ ማመልከቻው፡
- ሀ) ፓተንት እንዲሰጥ መፈለጉን የሚያሳይ ግልፅ ወይም አንድምታዊ ጥቆማ፤
 - ለ) የአመልካቹን ማንነት ለማረጋገጥ የሚያስችል ጥቆማ፤
 - ሐ) በጥቅሉ ሲታይ የፈጠራ መግለጫ የሚመስል ክፍል፡
- የያዘ መሆኑን ሲያረጋግጥ ማመልከቻውን የተቀበለ በትን ጊዜ የምዝገባ ቀን ብሎ ይሰጣል ።
- ፪. ኮሚሽኑ ማመልከቻውን በተቀበለበት ጊዜ ከዚህ በላይ በንዑስ አንቀጽ (፩) የተመለከቱት ተሟልተው ካልተገኙ አመልካቹ አስፈላጊውን ማሻሻያ እንዲያደርግ ይጠራዋል ። ማሻሻያውን የተቀበለበትን ቀን የምዝገባ ቀን ብሎ ይሰጠዋል ። ሆኖም ማን ማሻሻያው ሳይደረግ ቢቀር ማመልከቻው ከመጀመሪያው እንዳልቀረበ ይቆጠራል ።
- ፫. በማመልከቻው መግለጫ ያልታቀፉ ሥዕሎችን ማመልከቻው የሚያመለክት ሲሆን ኮሚሽኑ አመልካቹ የጎደሉትን ሥዕሎች እንዲያመጣ ይጠራዋል ። አመልካቹ በጥሪው መሠረት የጎደሉትን ሥዕሎች ሲያመጣ እነዚህ ሥዕሎች የቀረቡበትን ቀን ኮሚሽኑ የምዝገባ ቀን ብሎ ይሰጣል ። የጎደሉት ሥዕሎች ያልቀረቡ እንደሆነ ኮሚሽኑ የምዝገባ ቀን ብሎ የሚሰጠው ማመልከቻ የቀረበበትን ቀን ሲሆን የጎደሉ ሥዕሎችን በሚመለከት የሚደረገው ነገር ሁሉ እንደሌለ ይቆጠራል ።

፲፫. ስለ ማመልከቻ ምርመራ

- ፩. ኮሚሽኑ የማመልከቻ ፎርማሊቲ ምርመራ ያከናውናል ።
- ፪. የማመልከቻው የፎርማሊቲ ምርመራ ሲደረግ በዚህ አዋጅና በደንቡ ውስጥ የተዘረዘሩትን መመዘኛዎች ካላሟላ ኮሚሽኑ አመልካቹ ማመልከቻውን እንዲያሻሽል ይጠራዋል ። አመልካቹ እንደተጠየቀው በሁለት ወራት ጊዜ ውስጥ ለማሻሻል ካልቻለ ማመልከቻውን መልሶ እንደወሰደ ይቆጠራል ።

፫. ኮሚሽኑ ከፎርማሊቲ ምርመራ በኋላ ማመልከቻው ተቀባይነት አለው ብሎ ሲወስን የፈጠራ ሥራውን ሥረ - ነገር ምርመራ ያከናውናል ወይንም እንዲከናወን ያደርጋል ።

ክፍል አራት

ፓተንት ስለመስጠት ፡ የፓተንት ይዘት ፡ ፓተንት ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜና ፡ ስለ አመታዊ ክፍያ

፲፬. ፓተንት ስለመስጠት

፩. በዚህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት በሚወጣው ደንብ የሚጠየቁ መመዘኛዎችን ለሚያሟላ አመልካች ፓተንት ይሰጣል ።

፪. ኮሚሽኑ ፓተንት በሰጠ ጊዜ ፡

ሀ) ፓተንት ስለመሰጠቱ በአፈሴላዊ ጋዜጣ ያሳውቃል ፡

ለ) ፓተንት ስለመሰጠቱ ሠርትፍኬት እና የፓተንቱን ቅጅ ለአመልካቹ ይሰጣል ፡

ሐ) ፓተንቱን ይመዘግባል እንዲሁም ፡

መ) የፓተንቱን ቅጅ የተወሰነውን ክፍያ ለሚፈፅም ማንኛውም ሰው ይሰጣል ።

፫. አመልካቹ በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት ኮሚሽኑ ፓተንት በተሰጠው የመጀመሪያ ማመልከቻ ላይ ከተገለጠው ውጪ የሆነ ነገር ካላስከተለ የጥበቃ ወሰኑን ለመገደብ በፓተንት ሰነዱ ወይም ስዕሎች ላይ ለውጥ ሊያደርግ ይችላል ።

፲፭. የፓተንት ይዘት

ፓተንቱ ባለፓተንቱ በፈጠራው ላይ ያለውን ብቸኛ መብት የሚያረጋግጥ እና ሌሎች በደንቡ ውስጥ የተደነገጉ ዝርዝር ነጥቦችን የያዘ መሆን አለበት ።

፲፮. የፓተንት መብት ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ

የፓተንት መብት ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ ጥበቃ ለማግኘት የቀረበው ማመልከቻ ከተመዘገበበት ቀን አንስቶ ለአሥራ አምስት ዓመታት ይሆናል ። ሆኖም ፈጠራው በኢትዮጵያ ውስጥ በሚገባ ሥራ ላይ እየዋለ መሆኑን የሚያስረዳ ማስረጃ ሲቀርብ የፓተንት መብቱ ለተጨማሪ አምስት አመታት ሊራዘም ይችላል ።

፲፯. አመታዊ ክፍያ

፩. ፓተንቱን ወይም የፓተንት ማመልከቻውን ባለበት አኳኋን ለማቆየት እንዲቻል ፓተንት እንዲሰጥ የቀረበው ማመልከቻ ከተመዘገበበት ቀን አንስቶ ከአንድ ዓመት በኋላ ሊያንዳንዱ አመት ለኮሚሽኑ አመታዊ ክፍያ በቅድሚያ መክፈል አለበት ። ዓመታዊውን ክፍያ ከተወሰነው ጊዜ ዘግይቶ ከተጨማሪ ክፍያ ጋር ለመክፈል የሰድስት ወር የችሮታ ጊዜ ይኖራል ።

፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ላይ በተደነገገው መሠረት አመታዊ ክፍያው ካልተከፈለ ፡ አመልካቹ ማመልከቻውን መልሶ እንደወሰደው ወይም የፓተንት መብቱን እንደተወደደ ይቆጠራል ።

ክፍል አምስት
የአስገቢ ፓተንት

፲፰. የአስገቢ ፓተንት መሰጠት

በውጭ አገር ፓተንት ለተሰጠው እና የጥበቃ ጊዜው ላላ ለፈበት እንዲሁም በኢትዮጵያ ፓተንት ላልተሰጠው የፈጠራ ስራ መግለጫ (ሰጠና ሙሉ ሃላፊነት ለሚወስድ ማንኛውም ሰው የአስገቢ ፓተንት ሊሰጠው ይችላል ።

፲፱. የአስገቢ ፓተንት መመዘኛዎችና ሁኔታዎች

፩. ለአስገቢ ፓተንት የሚጠየቁ መመዘኛዎች ፡ ሁኔታዎችና ፡ ፎርማሊቲዎች ለፈጠራ ፓተንት ከሚጠየቁት ጋር ተመሳሳይ ናቸው ።

፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው ቢኖርም የአስገቢ ፓተንት አመልካች የውጭውን ፓተንት ቁጥር ቀንና ምንጭ ወይም ዝርዝሩን የማያውቅ ሲሆን ተፈላጊው መረጃ ሊገኝ የሚችልበትን ምንጭ መጠቀም አለበት ።

፳. የአስገቢ ፓተንት መሠረዝ

፩. በአንቀጽ ፲፩ (፪) የተመለከተው የአንድ ዓመት ጊዜ ከማለቁ በፊት የውጪው ፓተንት ባለቤት ማመልከቻ ካቀረበ ወይም ያስገቢ ፓተንት ባለቤቱ በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፳፩ መሠረት ፈጠራው ስራ ላይ መዋሉን ማረጋገጥ ወይም አመታዊውን ክፍያ መፈፀም ካልቻለ የአስገቢ ፓተንቱ ዋጋቢስ ወይም ህጋዊ ውጤት የሌለው እንደሆነ ይቆጠራል ።

፪. የሚመለከተው ወገን በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት የአስገቢ ፓተንቱ መሠረዝ በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፴፮ መሠረት በፍ/ቤት ይወሰናል ።

፳፩. የአስገቢ ፓተንት መብት ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ

የአስገቢ ፓተንቱ ከተሰጠ ከሶስት አመት በኋላ በየአመቱ ባለቤቱ ፈጠራው ሥራ ላይ መዋሉን እና ተገቢው ዓመታዊ ክፍያ መክፈሉን የማረጋገጥ ግዴታው እንደተጠበቀ ሆኖ ፤ የአስገቢ ፓተንቱ ፀንቶ የሚቆየው እስከ አስር ዓመት ሊደርስ ይችላል ።

ክፍል ስድስት
መብቶችና ግዴታዎች

፳፪. የባለ ፓተንቱ መብቶች

፩. ባለፓተንቱ ፓተንት የተሰጠውን ፈጠራ ለመፈብረክ ወይም በሱ ለመገልገል ወይም በሌላ ማናቸውም መንገድ ለመጠቀም መብት ይኖረዋል ። ሦስተኛ ወገኖች ከባለፓተንቱ ፈቃድ ካላገኙ በቀር ፓተንት በተሰጠበት ፈጠራ ለመጠቀም አይችሉም።

፪. ባለፓተንቱ በኢትዮጵያ ፓተንት የተሰጠውን ፈጠራ ውጤት ወደ አገር ውስጥ የማስገባት የሞኖፖሊ መብት አይኖረውም ።

፳፫. መብቶችን ስለማግኘት

የባለፓተንቱ መብት የሚገኘውና በሶስተኛ ወገኖች ላይ ተፈጻሚነት የሚኖረው ፓተንት ሲሰጥ ይሆናል ።

፪. ባለፓተንቱ ፈጠራውን ባለው ሁኔታ በቂና ተገቢ ነው ተብሎ በሚታመን መጠን ሥራ ላይ ማዋል አለበት ።

፳፰. ተፈጻሚነት

ከዚህ በላይ የተደነገጉት እንደየአግባቡ በአስገቢ ፓተን ቶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ ።

ክፍል ሰባት
የግዴታ ፈቃድ

፳፱. የግዴታ ፈቃድ ማመልከቻ

፩. ቀደም ብሎ ፓተንት የተሰጠበትን ፈጠራ ካልተጠቀመ በስተቀር የራሱን ፈጠራ በሚገባ ተግባራዊ ሊያደርግ ያልቻለ ባለፓተንት ቀደም ባለው ፈጠራ ለመጠቀም የግዴታ ፈቃድ እንዲሰጠው ሊመለከት ይችላል ።

፪. በኋለኛው ፈጠራ ካልተጠቀመ በስተቀር የራሱን ፈጠራ በሚገባ ተግባራዊ ለማድረግ ያልቻለ ባለፓተንት በኋለኛው ፈጠራ ለመጠቀም የግዴታ ፈቃድ እንዲሰጠው ሊመለከት ይችላል ።

፫. ባለፓተንቱ ያለበቂ ምክንያት ፈጠራውን በኢትዮጵያ ውስጥ በአጥጋቢ ሁኔታ ተግባራዊ ሳያደርግ ፓተንቱ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ሶስት ዓመት ወይም የፓተንቱ ማመልከቻ ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ አራት ዓመት ከሁለቱ ዘግይቶ የሚፈፀመው ካለፈ በኋላ ፈጠራውን በሥራ ላይ ለማዋል ችሎታ ያለው ማንኛውም ሰው የግዴታ ፈቃድ እንዲሰጠው ሊመለከት ይችላል ።

፴. የግዴታ ፈቃድ ስለመስጠት

፩. ኮሚሽኑ ጥያቄው ብቁ ሆኖ ሲያገኘው የግዴታ ፈቃድ ይሰጣል ።

፪. የግዴታ ፈቃድ መስጠት የፓተንት ባለቤቱ በፈጠራው እንዳይጠቀም፣ የፈቃድ ውል እንዳይገባ ወይም ሌሎች የግዴታ ፈቃዶች እንዳይሰጡ አይከለክልም፤

፫. ኮሚሽኑ የግዴታ ፈቃድ ለመስጠት የሚያደርገው ውሳኔ ተመዝግቦ በአፈሴላዊ ጋዜጣ ይገለጻል ።

፴፩. ከአመልካቹ የሚፈለገው ማስረጃ

ፓተንት በተሰጠበት ፈጠራ ለመጠቀም የግዴታ ፈቃድ እንዲሰጠው የሚጠይቅ ሰው ከባለፓተንቱ ጋር ተገቢ ሁኔታዎችን የያዘ በፈጠራው ለመጠቀም የፈቃድ ውል ለመግባት ያዳገተው ለመሆኑ ማስረጃ ማቅረብ አለበት።

፴፪. የፈቃድ ተቀባይ መብቶች ወሰን

፩. ፓተንት በተሰጠው ፈጠራ ላይ የግዴታ ፈቃድ የተሰጠው ማንኛውም ሰው በፈጠራው ላይ ብቸኛ መብት የለውም፤ ሌላ ሦስተኛ ወገን እንዲጠቀም በት ለመፍቀድም መብት አይኖረውም ።

፪. ፈቃድ በተሰጠበት ውሳኔ ላይ በተዘረዘሩት ሁኔታዎች መሠረት ፓተንት የተሰጠበትን ፈጠራ ኢትዮጵያ ውስጥ ስራ ላይ ለማዋል መብት ይኖረዋል። ውሳኔው በሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥም ፓተንት የተሰጠበትን ፈጠራ ተግባራዊ ማድረግ መጀመር ይኖርበታል ።

፳፬. ባለፓተንቱ መብቱ ሲነካበት የሚወስደው እርምጃ በአንቀጽ ፳፭፣ ፳፮፣ ፳፱ እስከ ፴፫ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ባለፓተንቱ ሊኖሩት ከሚችሉ ሌሎች መብቶች ወይም ሊወስድ ከሚችላቸው መፍትሄዎች ወይም እርምጃዎች በተጨማሪ በአንቀፅ ፳፱(፩) ላይ የተገለጹትን ማናቸውም ድርጊቶች ያለእርሱ ፈቃድ ፓተንቱን የሚዳረር ወይም መብቱን ሊነኩ የሚችሉ ድርጊቶችን በሚፈጽም ማናቸውም ሰው ላይ በፍ/ቤት ክስ የመመሥረት መብት አለው።

፳፭. የባለፓተንቱ መብት ገደቦች

፩. የባለፓተንቱ መብት በሚከተሉት ላይ ተፈጻሚ ነት አይኖረውም፡

ሀ) ንግድ ነክ ባልሆኑ ተግባሮች፡

ለ) ፓተንት የተሰጠበት ፈጠራ ለሳይንሳዊ ምርምርና መከራዎች ዓላማ አገልግሎት ብቻ የሚውል ከሆነ፡

ሐ) በባለፓተንቱ ወይም በሱ ፈቃድ ኢትዮጵያ ውስጥ በገበያ ላይ ከዋሉ ፓተንት ከተሰጣቸው ሸቀጦች ጋር በተያያዘ መልክ የሚከናወኑ ድርጊቶች ወይም፡

መ) ለአጭር ጊዜ ወይም በድንገት ወደ ኢትዮጵያ የአየር፣ የምድር ወይም የውሀዎች ክልል በሚገቡ የሌሎች አገሮች የአየር የየብስና የባሕር መንጓጓዣዎች ላይ ፓተንት የተሰጣቸውን ዕቃዎች መገልገል።

፪) የሕዝብን ጥቅም በተለይም የብሄራዊ ደህንነት፣ የምግብና፣ የጤና ወይም የሌሎች ብሄራዊ ኢኮኖሚዋና ዘርፎችን የልማት ፍላጎት ለመጠበቅ ኮሚሽኑ ያለባለፓተንቱ ፈቃድ የመንግሥት ድርጅት ወይም ኮሚሽኑ የሚሰይመው ሰነተኛ ወገን ለባለፓተንቱ ተገቢውን ክፍያ በመፈፀም ፈጠራውን እንዲጠቀም ሊወስን ይችላል። ክፍያውን በሚመለከት ኮሚሽኑ የሰጠው ውሳኔ ለፍርድ ቤት ይግባኝ ሊባልበት ይችላል።

፳፮. ቀደምት ተጠቃሚዎች

፩. ማመልከቻ ከተመዘገበበት ወይም እንደአግባቡ ከቀዳሚ ቀን በፊት ባለው ጊዜ ጥበቃ እንዲደረግ በሚጠይቀው ማመልከቻ የተጠቀሰውንና ፓተንት የተሰጠበትን ፈጠራ በቅን ልቦና ይገለገልበት የነበረ ማንም ሰው ፓተንት ቢኖርም በፈጠራው መጠቀሙን ለመቀጠል ግላዊ መብት ይኖረዋል።

፪. ከዚህ በላይ በንዑስ አንቀፅ (፩) የተመለከተው የቀደምት ተጠቃሚዎች መብት ሊተላለፍ የሚችለው አገልግሎቱ ከሚሰጥበት ወይም አገልግሎት ላይ ለማዋል ዝግጅት ከተደረገበት ድርጅት ወይም ንግድ ወይም ከድርጅቱ ወይም ከንግዱ አካል ጋር ብቻ ነው።

፳፯. የባለፓተንቱ ግዴታዎች

፩. ባለፓተንቱ በኢትዮጵያ ውስጥ ፈጠራውን ስራ ላይ የማዋል ወይም በርሱ ፈቃድ ሌሎች ሰዎች ፈጠራውን ስራ ላይ እንዲያውሉ የማድረግ ግዴታ አለበት።

፴፫. የመጠቀሚያ ክፍያ

- ፩. የግዴታ ፈቃድ የተሰጠው ሰው ለባለፓተንቱ ተገቢ የመጠቀሚያ ክፍያ መፈጸም አለበት ። የመጠቀሚያው ክፍያ መጠን በሁለቱ ወገኖች ስምምነት ይወሰናል ።
- ፪. ሁለቱም ወገኖች በክፍያው መጠን ሳይስማሙ ሲቀር ኮሚሽኑ መጠኑን ይወስናል ።

ክፍል ስምንት

የፓተንት መቋረጥ ፡ መተው እና መሠረዝ

፴፬. የፓተንት መቋረጥ

- አንድ ፓተንት ቀጥሎ ከተዘረዘሩት አንዱ ሁኔታ ሲኖር ይቋረጣል ፤
- ፩. ባለፓተንቱ ፓተንቱን የተወ መሆኑን በዕውቅ ለኮሚሽኑ ሲያግውቅ ወይም
 - ፪. የመብት ማቆያ ክፍያው በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ያልተፈፀመ ሲሆን ።

፴፭. የፓተንት መተው

- ፩. የፓተንት መተው አንድ ወይም ከአንድ በላይ በሆኑ የፓተንት መብት ጥያቄዎች ላይ የተወሰነ ሊሆን ይችላል ፤
- ፪. የፓተንት መተው በኮሚሽኑ ወዲያውኑ ተመዝግቦ ታትሞ ይወጣል ፤
- ፫. ፓተንቱ በውል ተላልፎ ከሆነ የፓተንቱ መተው ውጤት የሚኖረው የተመዘገበው የውል ተቀባይ ፓተንቱን ስለመተው የተስማማ መሆኑን ከገለጸ ብቻ ይሆናል ።

፴፮. የፓተንት መሰረዝ

- ፩. የሚመለከተው ወገን በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት ፍርድ ቤቱ ከሚከተሉት ሁኔታዎች አንዱ ከተረጋገጠ በሙሉ ወይም በክፍል ፓተንቱን ይሰርዛል ።
 - ሀ) ፓተንት የተጠየቀበት ነገር በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፫ እና ፱ መሠረት ፓተንት ሊሰጥበት የማይችል ሆኖ ሲገኝ ፤
 - ለ) ፈጠራው በሚበቃ መጠን ግልፅና ሙሉ በሆነ መልክ ባለመገለጹ በመስኩ ለሰለጠነ ሰው በተግባር ለመተርጎም የማያስችል ሲሆን፤
- ፪. በክፍል ወይም በሙሉ የተሰረዘ ፓተንት ዋጋቢስ ሆኖ የሚቆጠረው ፓተንቱ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ይሆናል ።

፴፯. ተፈፃሚነት

ከአንቀጽ ፴፬ - ፴፮ የተጠቀሱት አንቀጾች ለአስገቢ ፓተንቶች መቋረጥ ፡ መተው ወይም መሰረዝ እንደየአግባብ ነታቸው ያገለግላሉ ።

ምዕራፍ ሦስት

የግልጋሎት ሞዴሎች ሰርትፍኬት

፴፰. የአነስተኛ ፈጠራ ጥበቃ

- ፩. አዲሱን ትና አንዱስትሪያዊ ተግባራዊነት ያለው አነስተኛ ፈጠራ ለአመንጨው የጥበቃ መብት ያስገኛል ።

- ፪ የጥበቃ መብቱ ኮሚሽኑ በሚሰጠው የግልጋሎት ሞዴል ሰርተፊኬት ይረጋገጣል ።
- ፫ ሰርተፊኬት መስጠቱ በአነስተኛ ፈጠራው ለመጠቀም እና ሦስተኛ ወገኖች ያለ ሠርተፊኬት ያዝፍ ፈቃድ በአነስተኛ ፈጠራው እንዳይጠቀሙ ለመከላከል የሚያስችል ብቸኛ መብት ያጎናጽፋል ።

፴፱. የአዲስነት አለመኖር

- ፩. አነስተኛ ፈጠራው ማመልከቻው በተመዘገበበት ቀን በኢትዮጵያ ውስጥ በታተሙ ጽሁፎች ላይ ቀደም ሲል የተገለጸ ፣ ወይም ለሕዝብ የቀረበ ወይም በይፋ ጥቅም ላይ የዋለ ከሆነ እንደአዲስ አይቆጠርም ።
- ፪. በአመልካቹ ሥራ ላይ ተመስርቶ ማመልከቻው ከመመዝገቡ ከስድስት ወራት አስቀድሞ መገለጹና ጥቅም ላይ መዋሉ ግን አዲስነቱን አያስቀረውም።

፵. በግልጋሎት ሞዴል ሰርተፊኬት ጥበቃ የማይደረግላቸው የሚከተሉት በግልጋሎት ሞዴል ሰርተፊኬት ጥበቃ አይደረግላቸውም፤

- ፩. ፓተንት የተሰጠበት ወይም የሕዝብ ንብረት የሆነ ነገር የቀድሞ ይዘት ፣ ጠባይ ወይም ተግባር ቀደሮ በአጠቃቀሙ ወይም በታለሙለት ተግባሮች ላይ መሻሻልን የሚያስከትል ካልሆነ በስተቀር በቅርጽ ፣ በመጠን ወይም በማቴሪያል መልክ የሚደረጉ ለውጦች፤
- ፪. የታወቁ ንጥረ ነገሮችን ጥንቅር ተመሳሳይ ተግባር ባላቸው ሌሎች የታወቁ ንጥረ ነገሮች የመተካትና ይህም በሚገኘው ጥቅም ወይም አሠራር ላይ ምንም አይነት መሻሻል የማያስገኝ ሲሆን፤
- ፫. ለሕዝብ ሰላምና ስነምግባር ተጻራሪ የሆኑ አነስተኛ ፈጠራዎች ።

፵፩. ምርመራ

ኮሚሽኑ በማመልከቻው ላይ የፎርማሊቲ ምርመራ በማድረግ የግልጋሎት ሞዴል ሰርተፊኬት እንዲሰጥ ወይም እንዳይሰጥ ይወስናል ።

፵፪. የግልጋሎት ሞዴል ሠርተፊኬት ስለመስጠት

ኮሚሽኑ የግልጋሎት ሞዴል ሰርተፊኬት ለመስጠት ሲወስን ለአመልካቹ የግልጋሎት ሞዴል ሠርተፊኬት ይሰጣል ።

፵፫. የፓተንት ማመልከቻ እና የግልጋሎት ሞዴል ማመልከቻን ስለማለዋወጥ

- ፩. የፓተንት አመልካቹ ፓተንት ለመስጠት ወይም ላለመስጠት ከመወሰኑ በፊት ባለው ማናቸውም ጊዜ የሚጠየቀውን ክፍያ በመፈጸም ማመልከቻውን ወደ ግልጋሎት ሞዴል ሠርተፊኬት ማመልከቻ ሊቀይር ይችላል ። ማመልከቻው የመጀመሪያው ማመልከቻ የምዝገባ ቀን ይሰጠዋል፤
- ፪. የግልጋሎት ሞዴል ሠርተፊኬት አመልካቹ የግልጋሎት ሞዴል ሠርተፊኬት ለመስጠት ወይም ላለመስጠት ከመወሰኑ በፊት ባለው ማናቸውም ጊዜ የሚጠየቀውን ክፍያ በመፈጸም ማመልከቻውን ወደ ፓተንት ማመልከቻ ሊቀይር ይችላል ። ማመልከቻው የመጀመሪያው ማመልከቻ የምዝገባ ቀን ይሰጠዋል ።

፫. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) የሚደረገው የማመልከቻ ለውጥ ከአንድ ጊዜ በላይ አይሆንም ።

፵፩. የግልጋሎት ሞዴል ሰርትፍኬት መብት ፀንቶ የሚቆይ በት ጊዜ

፩. የግልጋሎት ሞዴል ሰርትፍኬት የሚሰጠው ለአምስት አመት ሲሆን አነስተኛ ፈጠራው በኢትዮጵያ ውስጥ ሥራ ላይ እየዋለ መሆኑን የሚያስረዳ ማስረጃ ሲቀርብ ሰርትፍኬቱ ለተጨማሪ አምስት አመታት ሊታደስ ይችላል ፤

፪. ሠርተፍኬቱን ለማሳደስ የሚቀርበው ማመልከቻ አስፈላጊውን ክፍያ በመፈጸም የጥበቃ ዘመኑ ከማብቃቱ ከዘጠና ቀናት በፊት ለኮሚሽኑ ይቀርባል

፵፭. ተፈፃሚ ነ ት

የዚህ አዋጅ የምዕራፍ ሁለት ድንጋጌዎች እንደየአግባቡ በግልጋሎት ሞዴል ሰርተፍኬቶች ላይ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል ።

ምዕራፍ አራት
ኢንዱስትሪያዊ ንድፎች

፵፮. የኢንዱስትሪያዊ ንድፍ ጥበቃ

፩. አዲስነትና ተግባራዊ ተፈጻሚነት ያለው ኢንዱስትሪያዊ ንድፍ በዚህ አዋጅ መሠረት ጥበቃ ይደረግለታል ።

፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት አንድ ኢንዱስትሪያዊ ንድፍ ፡

ሀ) አዲስ ነው የሚባለው የንድፉ ዋና ዋና ባሕሪያት በኢትዮጵያ ወይም በውጪ ከታወቁ ተመሳሳይ ንድፎች የተለየ እና ከምዝገባ ቀን ወይም እንዳግባቡ ከቀዳሚ ቀን በፊት ባለው አንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ ያልተገለጸ ሲሆን ነው ። በንድፎቹ መካከል ያሉ የተለዩ ገጽታዎች ልዩነት በጥቃቅን ዝርዝሮች ከሆነ ተመሳሳይ ናቸው ተብለው ይወሰዳሉ ።

ለ) ተግባራዊ ተፈጻሚነት አለው የሚባለው ኢንዱስትሪያዊ ንድፍ ምርቶችን በተደጋጋሚ ለማውጣት በሞዴሉነት ለማገልገል የሚችል ሲሆን ነው ።

፫. ለሕዝብ ሰላም ወይም ሥነምግባር ተጻራሪ የሆነ ኢንዱስትሪያዊ ንድፍ አይመዘገብም ።

፬. ቴክኒካዊ ውጤቶችን ለማግኘት ብቻ ለሚውሉ ማናቸውም ነገሮች በዚህ አዋጅ ለኢንዱስትሪያዊ ንድፎች የሚሰጠው ጥበቃ አይሰጥም ።

፵፯. ማመልከቻ

፩. አንድን ኢንዱስትሪያዊ ንድፍ ለማስመዝገብ ማመልከቻ የሚቀርበው ለኮሚሽኑ ይሆናል ።

፪. ማመልከቻው የኢንዱስትሪያዊ ንድፍ ጥበቃ ይሰጠኝ ጥያቄ ፤ የኢንዱስትሪያዊ ንድፉን ያቀፈ ምርት ናሙና ወይም የንድፉን ስዕላዊ አምሳያና ንድፉ ሊያገለግል የታቀደውን የምርት ዓይነት መያዝ ይኖርበታል ።

፫. ማመልከቻው በአንድ ምርት ውስጥ የሚካተት አንድን ንድፍ ወይም ተመሳሳይነት ባላቸው በአንድነት በሚሸጡ ወይም በጥቅም ላይ በሚውሉ ምርቶች ላይ የሚገቡ ሁለትና ከዚያ በላይ የሆኑ ንድፎችን ይይዛል ።

፬. ከማመልከቻው ጋር የተመደበው ክፍያ ይከፈላል።

፵፰. ምርመራና ምዝገባ

፩. ኮሚሽኑ ማመልከቻው የዚህ ዓዋጅ አንቀጽ ፪ (፪) እና አንቀጽ ፵፯ እንዲሁም በዚህ ዓዋጅ መሰረት በሚወጣው ደንብ የሚዘረዘሩ መመዘኛዎችን ማሟላቱን ይመረምራል ።

፪. ኮሚሽኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ የተመለከቱት መመዘኛዎች መሟላታቸውን ካረጋገጠ በኋላ የኢንዱስትሪያዊ ንድፍ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ይሰጣል ። የምዝገባ የምስክር ወረቀቱም ፤

ሀ) የንድፍ ሥራው ኢንዱስትሪያዊ ንድፍ መሆኑን ፤

ለ) የኢንዱስትሪያዊ ንድፉን ቀዳሚነት ፤

ሐ) የኢንዱስትሪያዊ ንድፉን ሠራተኛ ማንነትና ባለቤቱ በኢንዱስትሪያዊ ንድፉ ላይ ያለውን ብቸኛ መብት መያዝ አለበት ።

፵፱. በምዝገባው የሚገኙ መብቶች

የኢንዱስትሪያዊ ንድፍ ምዝገባ ሠርተፍኬት ባለቤት በንድፉ ለመሥራት ፣ ወይም ለመገልገል ወይም በሌላ ማናቸውም አካሄድ ለመጠቀም ብቸኛ መብት ይኖረዋል ።

፶. የኢንዱስትሪያዊ ንድፍ መብት ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ

፩. ለኢንዱስትሪያዊ ንድፍ የሚሰጠው ጥበቃ ፀንቶ የሚቆየው የምዝገባ ማመልከቻው ከተመዘገበበት ቀን አንስቶ ለአምስት ዓመታት ይሆናል ። ሆኖም ግን የኢንዱስትሪያዊ ንድፉ ኢትዮጵያ ውስጥ ሥራ ላይ እየዋለ መሆኑ ሲረጋገጥ የኢንዱስትሪያዊ ንድፍ መብት ለተጨማሪ ሁለት አምስት ዓመታት ሊራዘም ይችላል ።

፪. የጥበቃ ጊዜው እንዲራዘም የሚጠይቀው ማመልከቻ አስፈላጊው ክፍያ ተፈፅሞ ለኮሚሽኑ የሚቀርበው የጥበቃ ዘመኑ ከማብቃቱ ከዘጠና ቀናት በፊት ይሆናል ።

፶፩. ተፈፃሚነት

የዚህ አዋጅ ምዕራፍ ሁለት ድንጋጌዎች እንደየአግባቡ ለኢንዱስትሪያዊ ንድፎች ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል ።

ምዕራፍ አምስት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

፶፪. የጊዜ መራዘም

ኮሚሽኑ በፅሁፍ ሲጠየቅና በሁኔታው ሲያምን በዚህ አዋጅና በደንቡ መሠረት ለሚፈጸሙ ማናቸውም ድርጊቶች ወይም ለሚወሰዱ ርምጃዎች የተመለከተው የጊዜ ገደብ የሚመለከታቸውን ሶስተኛ ወገኖች በማሳወቅና ተገቢውን መመሪያ በመስጠት እንዲራዘም ሊያደርግ ይችላል። የጊዜ ማራዘሚያው ውሳኔም ተግባሩን ለማከናወን ወይም ርምጃውን ለመውሰድ የሚጠየቀው የጊዜ ገደብ ካለፈ በኋላ ሊሰጥ ይችላል ።

፶፫. ደንብ ስለማውጣት

፩. ይህን አዋጅ ተግባራዊ ለማድረግ የሚረዱ ደንቦችና መመሪያዎች ሊወጡ ይችላሉ ።

፪. ደንቡ በተለይም ፓተንትና የግልጋሎት ሞዴል ሠርትፍቤት እንዲሰጥ፣ እንዲሰጥራቸው ያድፍ እንዲመዘገብ ከሚቀርቡ ማመልከቻዎች እንዲሁም ከሌሎች ተዛማጅ ጉዳዮች ጋር የተያያዙ ክፍያዎችን ይወስናል ።

፶፬. በኮሚሽኑ ውሳኔ ላይ ስለሚቀርብ ይግባኝ

፩. በዚህ ዓዋጅ አግባብ ባላቸው ድንጋጌዎች የተመለከቱት እንደተጠበቁ ሆነው ኮሚሽኑ በሚሰጠው ማናቸውም ውሳኔ ቅር የተሰኘ ወገን ይግባኝ ለፍርድ ቤት ማቅረብ ይችላል ።

፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሰረት ኮሚሽኑ በሚሰጠው ማናቸውም ውሳኔ ይግባኝ የሚቀርበው ቅር የተሰኘው ወገን ውሳኔው ከደረሰው ጊዜ አንስቶ ባሉት ፭ ቀናት ውስጥ ይሆናል ።

፶፭. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል ።

አዲስ አበባ ግንቦት ፪ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓ. ም.

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ሽግግር መንግሥት

ፕሬዚዳንት

የአዕምሮ ውጤት የሆኑ የፈጠራ ሥራዎች
እንደማንኛውም ቁሳዊ ንብረት ሀብቶች ናቸው!

አፍራሽ

ዋና መስሪያ ቤት/Main Office- አዲስ አበባ ካዛንችስ ወደ ዑራኤል በሚወስደው መንገድ

ስልክ/Tel. 552 8000 (ዋና ዳይሬክተር ጽ/ቤት / Director General Office)

011 552 7202 (ኮሙኒኬሽን አገልግሎት/ Communication Affairs Directorate)

ፖ.ሳ.ቁ./P.O.Box - 25322/1000 | ፋክስ/Fax- 0115529299 | ኢሜይል/E-mail- info@eipa.gov.et

ethiopianipauthority

ባህር ዳር ቅርንጫፍ ጽ/ቤት

Bahirdar Branch Office

ስልክ/Tel - 058 226 6232

ፖ.ሳ.ቁ./P.O.Box - 1764

ሀዋሳ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት

Hawasa Branch Office

ስልክ/Tel - 046 212 3510

ፖ.ሳ.ቁ./P.O.Box - 1307

ጅማ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት

Jimma Branch Office

ስልክ/Tel - 047 211 2198

ፖ.ሳ.ቁ./P.O.Box - 780

